

Iisa Niiranen

**VASTUUN KANTAMINEN VAPAUTTAA –
Tasa-arvon affektiivis-diskursiivinen rakentuminen feminististen järjestöjen
Instagram-julkaisuissa**

Lapin yliopisto

Pro gradu -tutkielma

Johtaminen

Kevät 2025

Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Työn nimi: VASTUUN KANTAMINEN VAPAUTTAA – tasa-arvon affektiivis-diskursiivinen rakentuminen feminististen järjestöjen Instagram-julkaisuissa

Tekijä: Iisa Niiranen

Koulutusohjelma/oppiaine: Johtaminen

Työn laji: Pro gradu –tutkielma

Sivumäärä: 95

Lukukausi ja vuosi: Kevät 2025

TIIVISTELMÄ

Pekingin julistuksen myötä vuonna 1995 naisten seksuaali- ja lisääntymisoikeudet institutionalisoitiin, mikä synnytti anti-gender nimellä tunnetun, globaalisti tasa-arvoa romuttavan liikehdinnän. Tämä muodostaa tasa-arvoa tarkastelevan tutkimukseni yhteiskunnallisen kontekstin. Tutkimukset osoittavat, että anti-gender liikehdintä on systemaattista, strategista ja laajalle levinnyttä. Anti-gender liikehdinnän tasa-arvoa heikentävä toiminta keskittyy viiteen universaaliin aihealueeseen, jotka olen valinnut tutkielmani tasa-arvon näkökulmaa rajaaviksi määritelmiksi.

Tutkin kahden suomalaisen järjestön, Miehet ry:n ja Naisjärjestöt Yhteistyössä ry:n tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävää puhetta kirjoitusten muodossa affektiivis-diskursiivisen lähestymistavan avulla. Tarkoitukseni on selvittää, miten itsensä feministiseksi määrittävät järjestöt rakentavat affektiivis-diskursiivisesti tasa-arvoa. Feministiseen toimintaan liittyy oletus tasa-arvon edistämisestä, ja tutkimukseni feministinen lähestymistapa pohjautuu intersektionaalisuuteen. Tutkimusaineistoni koostuu kohdejärjestöjen Instagram-julkaisuista, jotka on valittu tutkimuksen viiteen aihealueeseen rajatun tasa-arvonäkökulman avulla. Affektiivis-diskursiivisen lukutavan avulla aineistosta erottui selkeä vastuuseen viittaava diskurssi, johon kohdejärjestöillä oli toisistaan eroavat lähestymistavat: tutkimustulokset ovat Miehet ry:n *VAIKENEMINEN EI VAPAUTA* -vastuudiskurssi ja NYTKIS ry:n *EI KAIKKI MIEHET, MUTTA* -vastuudiskurssi.

Tutkimuksen tulokset esittävät, miten Miehet ry:n vastuudiskurssi motivoi konkreettisiin tekoihin hiljaisen hyväksymisen sijaan sekä kutsuu empaattisesti monipuolistamaan mieskuva. NYTKIS ry:n vastuudiskurssi sisältää vaativan äänen tasa-arvoisen tulevaisuuden saavuttamiseksi, mitä se edistää luomalla kollektiivista vastarintaa yhteisen uhkan edessä lukijan oikeudenmukaisuuteen vedoten. Tutkimukseni lisäarvo piilee tasa-arvonäkökulman rajaamisessa anti-gender liikehdinnän viiteen universaaliin aihealueeseen, joita tarkastelen suomalaisen järjestötoiminnan kontekstissa. Tulokset hyödyttävät feminististä johtamis- ja organisaatiotutkimusta sekä tasa-arvotutkimusta. Lisäksi esittelen johtopäätöksissä tuloksista erillisen, mutta jatkotutkimukselle oivallisen, feministisen vastarinnan sisäisen dissonanssin, joka voi auttaa tasa-arvotoimijoita ymmärtämään, miksi liittolaisuus on feministiselle työlle tärkeää.

AVAINSANAT: tasa-arvo, anti-gender, feminismi, diskurssianalyysi, affektiivisuus, liittoutumat

X Tutkielma ei sisällä muita kuin tekijän omia henkilötietoja.

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO	4
1.1 Tutkimuksen taustaa	4
1.2 Tutkimusasetelma ja tutkimuskysymys	6
2 AIKAISEMPI TUTKIMUS	8
2.1 Tasa-arvoa romuttavaa globaalia liikehdintää	8
2.2 Suomen tasa-arvokentän kuvaus	14
2.3 Miestutkimusta	23
3 TUTKIMUKSEN FEMINISTINEN LÄHESTYMISTAPA	28
3.1 Feminismin historiasta ja intersektionaalisuudesta	28
3.3 Tunteet ja affektit	32
4 MENETELMÄ JA AINEISTON KUVAUS	34
4.1 Tutkimuksen affektiivis-diskursiivinen lähestymistapa	34
4.2 Internet ja sosiaalinen media tutkimusympäristönä	36
4.3 Aineiston keräys ja kuvaus	37
4.4 Analyysiprosessi	43
4.5 Tutkimuksen eettisyys ja tutkijapositio	51
5 TULOKSET	56
5.1 Vastuudiskurssien yhteiset tekijät	56
5.2 <i>VAIKENEMINEN EI VAPAUTA</i> -diskurssi	61
5.3 <i>EI KAIKKI MIEHET, MUTTA</i> -diskurssi	68
6 JOHTOPÄÄTELMÄT	78
6.1 Pohdintaa	78
6.2 Tasa-arvon rakentuminen affektiivis-diskursiivisesti	80
6.3 Kollektiivisen feministisen vastarinnan sisäinen dissonanssi	81
6.4 Tutkimuksen kontribuutio ja jatkotutkimus	84
LÄHTEET	87

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen taustaa

”Miksi mitään ei saa enää sanoa?”

Mitä yhteistä on tällä kysymyksellä sekä seuraavilla neljällä uutisotteella? *”Biologi todisti, kun metsäkone jyräsi uhanalaisten simpukoiden yli: ”Kuljettaja totesi, että voisit ottaa rintaliivit pois”* (Yle, 2024b), *”Salakuvaajat vaanivat naisia kauppojen irtokarkkihyllyillä – Ylilaudalla jaetaan kuvia naisten takapuolista”* (Yle, 2024a), *”Nuoret miehet kannattavat naisten suurempaa hoivaroolia”* (Yle, 2025), *”Miesten ja poikien hyvinvoinnin pahin vihollinen on miesten oma passiivisuus”* (HS, 2025). Kysymyksessä ja uutisotteissa kiteytyvät syvällä yhteiskunnan sosiaalisissa käytännöissä piilevät ja patriarkaalisen vallan ylläpitämät rakenteet, jotka eriarvoistavat ihmisiä, suojelevat väkivaltakulttuuria, teettävät epäoikeudenmukaisuutta sekä lisäävät ihmisten pahoinvointia. Kun järjestelmää kyseenalaistetaan, voi sen puolustajilta kuulla kappaleen alun kysymyksen tapaisen argumentin, joka on sananvapauden valepukuun verhottua vihapuhetta oikeuttavaa retoriikkaa (Petterson & Norocel, 2024).

Vuosituhanen vaihteesta alkaen tasa-arvotoimintaa vastustava liikehdintä on alkanut nostaa päätään maailmalla. Tunnettuja liikehdinnän kasvoja tänä päivänä ovat esimerkiksi Venäjän Vladimir Putin, Yhdysvaltojen Donald Trump ja Andrew Tate, Unkarin Victor Orbán sekä hiljattain edesmennyt Paavi Franciscus (Butler, 2024). Liikehdintä, joka tunnetaan nimellä anti-gender liikehdintä, perustaa toimintansa konservatiivisiin arvoihin, heteronormatiiviseen ydinperheeseen, sukupuolibinääriin ja kristinuskoon (Paternotte & Kuhar, 2018). Nämä arvot näkyvät poliittisessa viitekehyksessä oikeistopopulistisen päätöksenteon lisääntymisenä (2018) niin Suomessa kuin globaalisti, millä on suoria ja epäsuoria vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin. Anti-gender -liikehdintä on tunnettu (ja sen voi tunnistaa) esimerkiksi pyrkimyksistään rajoittaa maahanmuuttoa, naisten lisääntymisoikeuksia sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen ihmisoikeuksia (Butler, 2024, 248–249) sekä horjuttaa akateemisen tiedon ja sukupuolentutkimuksen tieteellistä asemaa (Moilanen ym., 2024, 215, 225). Kuten tulen tutkimuksessa näyttämään, edellä mainitut sekä lukuisat muut käytännöt ovat osa globaalin anti-gender liikehdinnän strategista toimintamallia. Tutkimuksen näkemys tasa-arvosta eli anti-gender liikehdinnän viisi

universaalia aihealuetta, heijastuu kiinnostuksena ja kohdistumisena kyseenomaisiin aiheisiin läpi tutkimuksen, kuten tulen seuraavassa alaluvussa tarkentamaan.

Laajempi yhteiskunnallinen ja sosiokulttuurinen kehys, joka mahdollistaa anti-gender liikehdinnän kaltaisten voimien nousun, on hierarkkinen koloniaalisen historian omaava patriarkaalinen yhteiskuntamalli. Länsimaalaisen, valkoisen ja heteroseksuaalin miehen hegemonista valtaa ylläpitävä malli on rakennettu toisten kulttuurien, kansojen ja maiden riistolle omia ideoita pakottamalla. (Butler, 2024, 212–228.) Kuten tulen esittämään, mallin luomat raamit ovat ahtaita kaikille – myös kyseiseen miesnormin kuvaukseen sopiville. Kritisoidut raamit käyvät niin ahtaaksi, että pian ne ratkeavat, ja siksi patriarkaalinen yhteiskuntamallin etuoikeuttamat toimijat kysyvät, *miksi mitään ei saa enää sanoa*. Mallin suojelus rakoilee, kun sen eettisyyttä ja toimivuutta kyseenalaistetaan alkukappaleen kaltaisten uutisotsikoiden tuodessa pala palalta enemmän valoon sen systemaattista epäoikeudenmukaisuutta. Järjestelmän rakoillessa lisääntyvät anti-gender liikehdinnän kaltaiset voimat.

Epäoikeudenmukaisuus ei ole uutta feministisen johtamis- ja organisaatiotutkimuksen toimijoille – he ovat tiedostaneet patriarkaalinen järjestelmän toksisuuden läpi historian. Anti-gender liikehdintää ja sen ihannoimaa ideologiaa vastaan töitä tekevät feministiset järjestöt ovat kyseenalaistaneet läpi aikain mieheyden ja maskuliinisuuden ”neutraalia” asemaa (Hearn, 1993), josta juontavat naisten ja muunsukupuolisten toiseuttaminen ja määrittäminen alempiarvoisiksi. Etenkin jälkikoloniaalinen ja rotukriittinen feminismi ovat patriarkaatin normeja voimakkaasti ja intersektionaalisella otteella kritisoivia feministisiä suuntauksia (Tong & Botts, 2024, 169). Kumpikin tämän tutkimuksen kohdejärjestöistä määrittää itsensä feministiseksi ja toinen niistä kuvailee eksplisiittisesti toimintaansa intersektionaaliseksi.

Arvokonservatiivisten voimien lisääntymisellä on karuja seurauksia, kuten voimme todistaa tapahtumista Atlantin toisella puolen. Yhdysvalloissa avoin vihamielisyys naisten ja vähemmistöjen oikeuksia kohtaan on johtanut esimerkiksi siihen, ettei naisilla ole lukuisissa osa-valtioissa enää pääsyä lisääntymisteknologioiden pariin ja että mustiin kohdistuva systemaattinen ja kuolettava väkivalta on lisääntynyt (kuten Black Lives Matter -liike on todistanut) (Butler, 2024, 248). Ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa romuttavaa toimintaa tapahtuu

anti-gender liikehdinnän kasvun toimesta kaikkialla maailmassa, ja siksi tasa-arvotyön tekeminen myös Suomessa on nyt tärkeämpää kuin koskaan.

1.2 Tutkimusasetelma ja tutkimuskysymys

Tutkimukseni kiinnittyy yhteiskuntatieteiden ja vielä tarkemmin johtamis- ja organisaatiotutkimuksen kentällä käytävään tasa-arvon tutkimuskeskusteluun. Keskusteluun liittyvät tutkimukset osoittavat, että anti-gender liikehdinnällä on merkittävä vaikutus tasa-arvotoimintaan, ja vaikka vaikutus on negatiivinen, olen valinnut anti-gender liikehdinnän toiminnan kohteena olevaa viisi universaalia aihetta määrittämään tutkimukseni tasa-arvonäkökulmaa. Aihealueet ovat 1) samansukupuolisten avioliitto, 2) lisääntymisoikeudet, 3) seksuaalikasvatus, 4) *gender* ja 5) gender-ideologian uhka demokratialle (Paternotte & Kuhar, 2018). Koska anti-gender liikehdintä pyrkii romuttamaan eikä parantamaan tasa-arvon tilaa, on näiden aihealueiden merkitykset käännetty eli tasa-arvotoiminnalla tarkoitetaan aihealueita nimenomaisesti edistävää toimintaa. Näkökulman rajauksen avulla tarkastelen tutkimuksen aineistoa. Itse tutkimustulokset hyödyttävät laajemmin tasa-arvotutkimusta sekä feminististä johtamis- ja organisaatiotutkimusta.

Suomessa tasa-arvon toteutumista silmällä pitäviä toimijoita löytyy niin yksilötasolta kuin korkeimpien instituutioiden hallintopaikoilta, ja tähän tutkimukseen olen valinnut kaksi julkista, yhteiskunnallista vaikuttamistyötä tasa-arvokentällä tekevää järjestöä, Miehet ry:n ja Naisjärjestöt Yhteistyössä eli NYTKIS ry:n. Kumpikin järjestöistä toimii aktiivisesti sosiaalisessa mediassa, mistä olen kerännyt tutkimusaineistoni. Myös ensimmäisen kappaleen uutisotsikot on löydetty kohdejärjestöiltä. Uutiset demonstroivat tutkimuksen sosiaaliseen konstruktionismiin nojaavaa teoreettista käsitystä, jonka mukaan tuotamme sosiaalista todellisuutta vuorovaikutuksellisesti kielenkäytön sisältämien merkitysten avulla (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, 21–22). Uutiset tuovat myös esiin affektien eli tunteiden roolia merkitysten luomisessa ja välittämisessä (Ahmed, 2018).

Koska oletuksena on, että kaksi itsensä feministiseksi määrittävää järjestöä pyrkii lisäämään tasa-arvoa, olen kiinnostunut siitä, miten ne tuottavat sitä teksteissään todellisuutta rakentavasta sosiaalisen konstruktionismin näkökulmasta Instagram-kuvapalvelussa. Tutkimuksen tekstimuotoinen aineisto on kerätty kohdejärjestöjen Instagram-käyttäjiltä

aikavälillä maaliskuu 2023–2024, ja tutkimusmenetelmänä on käytetty diskurssianalyysia. Lyhykäisyydessään tutkin siis sitä,

- *Miten itsensä feministiseksi määrittelevät järjestöt rakentavat affektiivis-diskursiivisesti tasa-arvoa?*

Tutkimuksen rakenne etenee siten, että alkuun esittelen diskurssianalyysille ominaisesti tutkimuksen yhteiskunnallista ja sosiaalista kontekstia (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, 295–296) eli tässä tapauksessa tasa-arvokenttää tutkimuksen rajauksen mukaisesti määriteltynä. Rajaukseen sisältyvät anti-gender liikehdinnän yleinen esittely sekä viisi aihealuetta, joiden valossa tarkastelen sitä, miltä tasa-arvo näyttää Suomessa. Lisäksi yhteiskunnallisen ja sosiaalisen kontekstin kartoitukseen liittyy kohdejärjestö Miehet ry:n mukana tutkimukseen tuoma miesnäkökulma, jota avaan miestutkimuksen avulla.

Kolmannessa luvussa esittelemäni feministinen lähestymistapa kertoo tutkimuksen teoreettisesta mutta myös historiallisesta kehyksestä, johon kaikki edellä mainittu sijoittuu. Feministisen tutkimuksen ja tasa-arvotutkimuksen yhdistelmä edellyttää ymmärrystä sosiaalisten valtasuhteiden rakentumisesta, joiden tarkastelemiseksi olen liittänyt tutkimuksen feministiseen lähestymistapaan intersektionaalisen otteen. Lisäksi avaan kolmannessa luvussa yhteyttä feministisen tutkimuksen ja affektien tutkimuksen välillä.

Neljäs luku keskittyy valitsemani diskurssianalyttisen lähestymistavan, aineiston keräyksen, analyysiprosessin ja tutkimuksen eettisten kysymysten kuvaamiseen. Jokainen näistä osioista on selostettu yksityiskohtaisesti tutkimuksen luotettavuuden lisäämiseksi.

Viidennen luvun tulosluvut ovat tulkintaani kohdejärjestöjen Instagram-julkaisuista löytyvistä tasa-arvon rakentamisen ilmaisuista ja käytännöistä, jotka kertovat, että tasa-arvo voidaan saavuttaa kantamalla vastuuta. Tulosten vastuudiskurssit valottavat myös sitä, kuinka kohdejärjestöjen affektiivis-diskursiiviset lähestymistavat vastuunkantoon poikkeavat toisistaan. Viimeisessä eli kuudennessa luvussa teen tutkimuksesta kokoavaa pohdintaa sekä esittelen tuloksista löytyneen ristiriidan.

2 AIKAISEMPI TUTKIMUS

2.1 Tasa-arvoa romuttavaa globaalia liikehdintää

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat nousseet eräiksi tärkeimmistä modernin aikakauden yhteiskunnan periaatteista, ja ne muodostavat pohjan oikeudenmukaiselle demokratialle. Suomen perustuslain yhdenvertaisuuslausekkeeseen on kirjattu, ettei ketään saa ”ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella” (Finlex, n.d. a). Tasa-arvon edistämiseksi maailmalla on kehitetty paikallisia ja kansainvälisiä instituutioita, kuten Euroopan tasa-arvoinstituutti EIGE, joiden työ ohjaa ja pitää silmällä päätöksentekoa ja lainsäädäntöä edellä mainittujen näkökulmien toteutumiseksi. Vaikka tasa-arvon tilanne on monessa maassa kenties parempi kuin koskaan ennen, on täysin utopistista puhua tasa-arvon saavuttamisesta.

Maailmalla laaja kollektiivinen liikehdintä tasa-arvoa vastaan nostaa päätään, ja sen pyrkimyksenä on estää yhdenvertaisuuden lisääminen sekä kumota jo saavutettuja tavoitteita tasa-arvon kentällä. Tässä kappaleessa käsittelen tasa-arvoa romuttavaa globaalia liikehdintää, joka tunnetaan nimellä anti-gender liikehdintä. Toisia nimityksiä ovat myös anti-gender liike, anti-gender ideologia sekä pelkkä anti-gender, mutta kaikki viittaavat samaan asiaan. Tämän kappaleen rakenne etenee seuraavasti. Osio alkaa kuvauksella anti-gender liikehdinnän synnystä ja strategisista painopisteistä. Sen jälkeen selitän liikehdinnän tunteisiin vetoavaa voimaa, mikä näkyy etenkin sen vaikutusvaltana sosiaalisessa mediassa. Kun nämä taustatekijät on tuotu esille, on anti-gender liikehdinnän toiminnan viittä universaalia aihealuetta sekä niiden kytköksiä oikeistopopulismiin helpompi ymmärtää. Tasa-arvokeskustelun kenttä on näkökulmiltaan varsin laaja, mistä syystä olen valinnut kyseiset viisi aihealuetta tämän tutkimuksen tasa-arvokeskustelun pohjaksi eli ne myös ohjaavat aineistonlukua ja aineistosta tehtävää analyysia. Viimeiseksi kaiken edellä mainitun ohella on tärkeää ymmärtää anti-gender ideologian koloniaalisista juurista, minkä tarkastelun jälkeen siirryn liikkeen historian ja makrotason katsauksesta sen kansalliseen mesotasoon Suomessa.

Anti-gender liikehdinnän synty

”Naisten aseman parantaminen vahvistaa lisäksi heidän päätöksentekokykyään kaikilla elämänoilla, etenkin seksuaalisuuden ja lisääntymisen aloilla (--) kokemus näyttää, että väestö- ja kehitysohjelmat ovat kaikista tehokkaimpia, kun samanaikaisesti on toimittu naisten aseman parantamiseksi.”

Kyseinen lausuma on peräisin Yhdistyneiden Kansakuntien vuonna 1994 Kairossa pitämästä kansainvälisestä väestö- ja kehityskonferenssista (UN ICPD), jonka raportin toimintaohjelman yhdeksi painopisteeksi merkittiin Naisten voimaantuminen ja status (IISD Earth Negotiations Bulletin, n.d.). Vuotta myöhemmin YK:n neljännessä naisten maailmankonferenssissa (CSW: Commission on the Status of Women) 1995 syntyi laajalti tunnetun Pekingin julistuksen toimintaohjelma, mikä käsittelee kattavasti naisten asemaan ja oikeuksiin liittyviä ongelmakohtia sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia (Ulkoministeriö, n.d.). Näiden kahden konferenssin sisältöineen ja toimintasuunnitelmineen on nähty toimineen katalysaattoreina anti-gender liikehdinnän synnylle, kun naisten seksuaali- ja lisääntymisoikeuksien institutionalisointi tulkittiin Rooman katolisen kirkon toimesta uhkaksi sivilisaatiota, perinteisiä patriarkaalisia perhearvoja sekä Luojan luomaa järjestystä kohtaan (Paternotte & Kuhar, 2018; Butler, 2024, 73–92). Vastastrategiaksi vaatimukselle naisten oikeuksista luotiin ”gender-ideologiaksi” tai ”gender-teoriaksi” kutsuttu, monilla tavoilla latautunut käsite, jonka varjolla sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksia edistäviä tasa-arvotoimia vastustetaan ja romutetaan (Paternotte & Kuhar, 2018). Tässä tutkimuksessa käytän käsitettä gender-ideologia kuvaamaan anti-gender liikehdinnän luomaa vastastrategiaa tasa-arvotoimintaa kohtaan.

Kun sanon vastastrategia, haluan painottaa sanaa *strategia*, sillä anti-gender liikehdintä on systemaattista ja institutionalisoitunutta. Olin huhtikuun alussa seuraamassa *YK-aamukahvit: naisten asema ja tasa-arvon tila* -verkkotilaisuutta, jonka pitivät kuusi CSW:n 69. istunnossa maaliskuussa 2025 mukana ollutta asiantuntijaa. Muun muassa Suomen ulkoministeriön edustaja muistutti aamukahvitilaisuudessa anti-gender liikehdinnän vahvasta läsnäolosta konferenssissa sekä liikkeen järjestäytyneestä luonteesta. Edustaja kertoi, kuinka erinäiset tahot olivat pyrkineet vaikuttamaan CSW-konferenssissa tehtäviin päätöksiin tavoin, jotka ovat linjassa anti-gender liikkeen ideologian kanssa. Esimerkiksi määritelmiä sukupuolten välisestä tasa-arvosta oli haluttu poistaa konferenssissa

päätettävästä CSW:n poliittisesta julistuksesta. Vaikka anti-gender liikkeen edustajat eivät olleet saaneet vaatimuksia asiantuntijoiden mukaan olennaisesti läpi, on syytä painottaa liikkeen vahvaa vaikutusvaltaa poliittisella kentällä.

Anti-gender liikehdinnän strategiset toimenpiteet

Se, miten anti-gender liikehdintä on onnistunut vakiinnuttamaan statustaan, johtuu järjestelmällisistä strategisista toimenpiteistä (Paternotte & Kuhar, 2018). Eräs tehokkaimmista anti-gender liikkeen strategioista rakentuu viattoman lapsen narratiivin ympärille (2018, 11). Tunteita herättävällä retoriikalla gender-ideologiaa luonnehditaan lapsia uhkaavaksi pahaksi voimaksi, joka muun muassa edistää, ellei jopa ole itsessään, pedofiliaa (Butler, 2024, 84). Polarisovassa asetelmassa vastakkain ovat hyvä ja paha, ja anti-gender rakentaa itsestään mielikuvan kansakunnan tulevaisuuden eli lasten pelastajana. On ironista, että gender-ideologian vaikutuksia lapsiin mustamaalaavat nimenomaan kirkko ja kristityt, kun kristillisellä kirkolla itsellään on synkkä historia lasten seksuaalisen hyväksikäytin kanssa (Butler, 2024, 4, 85).

Toinen strategia perustuu huolen ja moraalisen paniikin levittämiseen (Paternotte & Kuhar, 2018, 11) ja sitä käytetään muun muassa keskustelussa maahanmuutosta (Butler, 2024, 51). Maahanmuuttopolitiikka jakaa mielipiteitä, mikä tekee siitä erinomaisen kasvualustan anti-gender liikkeen huoli-diskurssille. Unkarin pääministeri Victor Orbán ilmaisi vuoden 2017 ”luonnollista perhettä” puolustavan WCF-konferenssin (World Congress of Families) siirtolaiskeskustelussa halunsa kiristää EU:n rajavalvontaa, sillä ”jos siirtolaisten annetaan tulla maahan, he saattavat hyvinkin hyökätä unkarilaisten perheiden ja lasten kimppuun” (Butler, 2024, 49, 51). Orbán käyttää vaikuttamisen keinona me vs. ne -asetelmaa, missä unkarilaiset ovat oletetun väkivallan uhreja. Samasta ilmiöstä kertoo Donald Trumpin käyttämä retoriikka ”varastetuista vaaleista”, kun virkaan valittiin vuonna 2020 Joe Biden (Barton Hronešová & Kreiss, 2024, 729). Esimerkissä Trump maalaa kuvan korruptoituneista vastustajista ja epädemokraattisista vaaleista, joiden kohteeksi hän kannattajineen on joutunut. Tässä strategiassa rakennetaan hyvä-paha-diskurssista poikkeava asetelma, jota voidaan kutsua strategiseksi uhriutumiseksi (Paternotte & Kuhar, 2018, 10; Barton Hronešová & Kreiss, 2024) ja se vaikuttaa etenkin vastustajan imagoon. Anti-gender liikehdinnän strategiset toimenpiteet lisäävät liikkeen näennäistä legitimiyyttä ja luotettavuutta, mutta perustuvat tosiasiasa hataralle pohjalle, sillä liikkeen todellinen

agenda ei kestä päivänvaloa. Onko siis sattumaa, että erääksi anti-gender liikkeen merkittävimmistä strategioista listataan myös sensuuri (Butler, 2024, 35–36, 93–111), jota on jo alettu käyttämään lainsäädännössä Yhdysvalloissa (Schoorman, 2024)?

Anti-gender liikehdinnän luoma ajatus ”demonisesta” gender-ideologiasta pohjautuu pelkoon (Butler, 2024). Gender-ideologian käsitteen ympärille luodaan suuria määriä äärimmäistä vaaraa kuvastavia analogioita, diskursseja ja metaforia, jotka vetävät mukaansa kuulijoita ja laajempia yleisöjä (2024, 9–14), ja näin syntyy kuva pelkoa ja ahdistusta lietsovasta uhkasta, jolta täytyy suojautua kansallisella ja globaalilla tasolla. Gender-ideologiaa on kuvailtu eri konteksteissa muun muassa ”lapsia homoseksualisoivaksi” (2024, 43), sen on sanottu aiheuttavan ”kansakuntien kuoleman” (2024, 52) ja johtavan ”eläimiin sekaantumiseen” (2024, 4). Paavi Franciscus on verrannut gender-ideologiaa muun muassa ydinsotaan ja natsismiin (2024, 6–7, 75). Gender-ideologian luonnottomuutta symboloivat ja anti-gender liikehdinnän omaa maailmankuvaa vahvistavat kristilliset, konservatiiviset ja länsimaiset arvot, jotka nauttivat edelleen huomattavasta vallasta nyky-yhteiskuntien poliittisessa päätöksenteossa. Nimenomaan kirkon historiallinen vaikutusvalta on edesauttanut binäärisen sukupuolijärjestelmän (Butler, 2024, 79) – mistä vähemmistöjen ihmisoikeuksia romuttavia aatteita juontaa – normalisoitumista.

Anti-gender liikehdinnän vetotekijät

Vahvoja tunteita, kuten vihaa tai pelkoa, herättävä viestintä saavuttaa tehokkaasti suuria yleisöjä etenkin sosiaalisessa mediassa. Anti-gender liikkeen laajaa leviämistä on mahdollistanut modernin teknologian aikakausi, kun jatkuvasti kasvavalla osuudella maailman väestöstä on pääsy internetiin. Tunneperäisyys harhauttaa, sillä anti-gender liikehdinnän tuottamasta sisällöstä voivat puuttua faktat tai ne voidaan olla irrotettu kontekstista. Entä kenelle vastuu tiedon todenperäisyydestä kuuluu? Myös Butler (2024) pohtii anti-gender liikkeen poliittisten kantojen todenperäisyyttä toteamalla, miten ”faktoja voidaan kehystää jokin tietty tarkoitusperä mielessä, ja tämä tarkoitusperä saavutetaan tehokkaammin, jos itse kehys piilotetaan näkyvistä” (2024, 24). Yhdeksi syyksi *genderin* vastustajien harjoittamalle akateemisen ja tieteellisen tiedon karttamiselle ja kieltämiselle Butler nimeää epävarmuuden omista arvoista (2024, 21).

Sosiaalisen median näkökulmasta suuri vastuu vuorovaikutuksen tasavertaisuudesta kuuluu käyttöalustalle, mistä syystä jokaiselta some-alustalta löytyy omat käyttöehtonsa ja -sääntönsä. Alkuvuodesta 2025 uutisoitiin Mark Zuckerbergin luoman Meta Platforms Inc.:n säännöistä, jotka muuttuivat sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöistä käytettävää vihapuhetta huomattavasti sallivammiksi (Helsingin Sanomat, 2025). Kyseessä on huolestuttava kehityssuunta, jonka on pistänyt merkille muun muassa Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeusneuvosto, kun se vuonna 2023 antoi Zuckerbergille sekä X:n (entinen Twitter), Googlen ja Applen, eli muiden somejättien, toimitusjohtajille muistutuksen yritysten sosiaalisesta vastuusta kunnioittaa ihmisoikeuksia ja ehkäistä vihapuhetta (OHCHR, 2023). Edellä mainitun kaltaisia suosituksia ei anneta turhaan, sillä kyseessä on ”kiireellisimpiin, sekä akuutteihin että kroonisiin, ja erityisesti hengen välittömään vaaraan asettaviin ihmisoikeusloukkauksiin” keskittyvä kansainvälinen neuvosto (OHCHR, n.d.).

Anti-gender liikehdinnän universaalit piirteet

Kansallisesti vaihtelevasta luonteestaan huolimatta anti-gender liikkeestä on erotettavissa viisi universaalia aihetta, joita vastaan liike kamppailee (Paternotte & Kuhar, 2018). Anti-gender liikehdintää maailmalla yhdistävät aiheet ovat 1) samansukupuolisten avioliitto, 2) lisääntymisoikeudet, 3) seksuaalikasvatus, 4) *gender* sekä 5) gender-ideologian uhka demokratialle (2018, 9–10).

Kaikista anti-gender liikehdinnän vastustamista aihealueista voidaan erottaa yhteinen tekijä: patriarkaalinen ja katolinen ymmärrys heteronormatiivisesta perheestä sekä sen sisältämistä merkityksistä ja hierarkioista. Paternotte ja Kuhar (2018) kuvailevat samansukupuolisten avioliiton aiheuttavan liikehdinnän eri muodoissa kaikista voimakkaimmat reaktiot. Perinteisten perhearvojen ja ”luonnollisen perheen” puolustaminen on kaltevan pinnan argumentti, millä vihjataan, että ei-heteronormatiiviset avioliitot sallittaessa annetaan tietä muille, vielä radikaalimmille ja kyseenalaisemmille, uudistuksille. Toinen aihealue, lisääntymisoikeudet, kieli muun muassa anti-gender liikkeen uskonnollisista juurista. Sosiokulttuurisia oletuksia sisältävään sukupuolikategoriaan (West & Zimmerman, 2009) syntymässään määritelty henkilö on velvollinen täyttämään häneltä odotetun roolin; lisääntymisoikeudet painottavat naisten omaa valintaa tulla raskaaksi, mikä sotii kristillistä ideaa naisen roolista vastaan, ja esimerkiksi Yhdysvalloissa sekä Puolassa käydään kovaa kamppailua aborttioikeuden rajoittamisesta ja kieltämisestä. Kolmannessa aiheessa

opponoidaan gender-ideologian toteuttamaa seksuaalikasvatusta kouluissa (*sex and gender education*) muun muassa lapsia ”hyperseksualisoivana” (Paternotte & Kuhar, 2018, 10) ja ”Jumalan luomaa kuvaa miehestä ja naisesta pilkkaavana” (Butler, 2024, 41–42). Neljättä aihetta eli *genderiä* olen jo aikaisemmin sivunnut, ja käsittelen sanan suomenkielisyyttä kappaleessa 2.2. Eräs anti-gender liikehdinnän *genderin* vastustamisen tavoista on sukupuolentutkimuksen kritisoiminen epätieteellisenä ja ideologisena. Laajemmin kyse on yhteiskuntatieteiden ja humanististen tieteiden tutkimuksen kyseenalaistamisesta, sillä niiden ymmärrys sukupuolesta ei ole sopusoinnussa stereotyyppisen biologisen näkemyksen miehestä ja naisesta kanssa. (Paternotte & Kuhar, 2018, 9.) Viides aihe kuvastaa nimensä mukaisesti toimintatapoja, joilla anti-gender pyrkii pelastamaan sivilisaation gender-ideologian demokratialle aiheuttamasta uhkasta (2018, 9–10.) Tässä narratiivissa ollaan jälleen paradoksaalisuuden äärellä, sillä anti-gender liikkeen omalla oikeistopopulistisella ideologialla on löydetty olevan suoria ja epäsuoria kytköksiä demokratiaa tosiasiasa uhkaavaan fasismiin (Tourish, 2024; Butler, 2024).

Anti-gender liikehdinnän ja oikeistopopulismien välillä on strateginen liittolaisuus, mikä osaltaan selittää liikkeen vahvaa poliittista statusta. Oikeistopopulismien keskeisiä periaatteita ovat poliittisen kentän yksinkertaistaminen, ihmisiin vetoaminen homogenisoivasti ja poissulkevasti, karismaattisen johtajan personalismi, vaalien menestyksen asettaminen muiden poliittisten muutosten edelle sekä maskuliinisen poliittisen kulttuurin korostaminen (Kantola & Lombardo, 2021, 563; Butler, 2024; Paternotte & Kuhar, 2018), ja näistä periaatteista on löydettävissä anti-gender liikkeen strategisten toimenpiteiden kanssa resonoivia yhtäläisyyksiä. Vielä selvemmin yhteydestä kertoo anti-gender liikkeen puolesta kampanjoivien tiiviit verkostot vallassa olevien poliittisten puolueiden kanssa, kuten esimerkiksi Venäjällä, Puolassa, Unkarissa ja Italiassa (Paternotte & Kuhar, 2018, 12). Oikeistopopulismi ja anti-gender liike käyttävät samaa retoriikkaa (2018; Barton Hronešová & Kreiss, 2024, 719) vedotessaan yleisöihin ja ne toimivat aktiivisesti sosiaalisessa mediassa (2018, 13). Tourish (2024) selittää, kuinka anti-gender liikehdinnän oikeistopopulistisen politiikan jatkumolla toiminta johtaa lopulta fasistiseen politiikantekoon, muistuttaen, ettei fasismi ole koskaan hävinnyt vaan se on vain omaksunut ”viattomamman valeasun” (2024, 19). Fasistisen ideologian tunnetuimmista tapahtumista ja niiden seurauksista esimerkiksi Euroopassa ei ole kulunut vielä sataakaan vuotta. Sitä, mitä

anti-gender tänä päivänä edustaa, täytyy tarkastella ja ymmärtää historiallisessa kontekstissa.

Anti-gender liikehdinnän koloniaaliset juuret

Vaikka anti-genderinä tunnettu liikehdintä sai nimensä 90-luvun Vatikaanissa, juontaa liikkeen ideologinen ajattelu vielä pidemmälle. Anti-gender on osa länsimaisen kolonialismin perintöä (Butler, 2024, 212), joka ylläpitää sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksien sarron lisäksi rodullistavia ja rasistisia yhteiskunnallisia rakenteita. Pakotettua ideaalia levittäneen koloniaalisen vallan jälkimainingit sekä keinot, joilla anti-gender nykyään aseistaa – valkoisen eurooppalaisen koloniaalisesta asemasta juontuvaa – sukupuolibinääriä, kuvastavat yhä samaa ideologiaa, jolla mustia ja muita marginaaliin pakotettuja ihmisryhmiä toiseutettiin ja yhä toiseutetaan. Toiseuttaminen (*othering*) on valta-asetelmia sisältävä prosessi, jossa tietyt ihmisryhmät merkityksellistetään 'Toisiksi' esimerkiksi ulkonäön, puhutavan tai ihonvärin perusteella, ja se voi johtaa muun muassa syrjintään ja poissulkemiseen (Baak, 2019, 127). Butler esittää, että anti-gender liikkeen maailmankuvan ja toimien tarkastelun pitäisi perustua historiantutkimukseen tai vähintäänkin ymmärrykseen kolonialismin historiasta (2024, 221). Anti-gender liikehdinnän koloniaalinen perintö on yksi niistä syistä, miksi tutkimuksen viitekehyksenä toimii intersektionaalinen feminismi.

2.2 Suomen tasa-arvokentän kuvaus

Tässä osiossa teen lyhyen katsauksen tasa-arvon tilanteeseen Suomessa. Kirjoitin edellisessä osiossa anti-gender liikehdinnän toiminnan kohteista, jotka ovat universaaleja sen ottamille muodoille eri maissa liikkeen kansallisesta vaihtelusta huolimatta (Paternotte & Kuhar, 2018). Nämä kohteet ovat se linssi tasa-arvon tarkasteluun, jonka avulla käsittelen aihetta myös Suomen kontekstissa. Aihealueet ovat 1) samansukupuolisten avioliitto, 2) lisääntymisoikeudet, 3) seksuaali- ja lisääntymisterveysopetus (seksuaalikasvatus), 4) *gender* ja 5) gender-ideologian uhka demokratialle. Alkuelokukseni on, että anti-gender liikehdinnän muodot ovat Suomessa vaisumpia verrattuna moneen muuhun maahan, eikä meillä ole näkemykseni mukaan esimerkiksi joukosta selkeästi erottuvia johtohahmoja, kuten Orbán tai Trump, mutta intersektionaalisuuden, kolonialismin ja eugeniikan eli rodunjalostusopin kehysten puitteissa myös Suomessa on nähtävissä anti-gender

liikeddinnän strategista toimintaa. Ennen mainittuihin aihealueisiin perehtymistä tehdään yleiskatsaus tasa-arvoindeksin avulla.

Suomella on maailmalla mainetta yhdenvertaisena ja onnellisena maana, mutta miltä tasa-arvon tila ja anti-gender liikeddinnän läsnäolo täällä todellisuudessa näyttävät? Tasa-arvon tarkastelemiseksi on kehitetty lukuisia keinoja, joista yksi on Euroopan tasa-arvoinstituutin (EIGE) tasa-arvoindeksi. Kyseessä on tutkittuun tietoon perustuva työkalu, jolla pisteytetään sukupuolten välisen tasa-arvon monimutkaista kokonaisuutta kuudessa pääkategoriassa. Pisteitä voidaan verrata jäsenmaiden ja Euroopan Unionin keskiarvon kesken. Mikä tekee indeksistä erityisen sopivan tämän tutkimuksen puolesta on sen intersektionaalinen näkökulma, joka ottaa huomioon naisten ja miesten kohtaamat lomittaiset ja risteävät eriarvoisuudet. Pisteitä annetaan vuosittain sen mukaan, miten kaukana valtio on tasa-arvon saavuttamisesta – mitä enemmän pisteitä, sitä lähempänä ollaan indeksin määrittelemän tasa-arvon saavuttamista ja toisin päin. (EIGE, n.d. a.)

Vertaillen vuosiraportteja Suomen sijoittumisesta tasa-arvoindeksillä viimeisen viiden vuoden ajalta voidaan huomata seuraavaa. Vuodesta 2020 vuoteen 2022 Suomi ehti parantamaan sekä pistemääräänsä että sijoitustaan ennen vuonna 2023 indeksissä tapahtunutta huomattavaa kokonaispisteiden laskua 4. sijalta 8. sijalle. Vaikka Suomen sijoittuminen on ollut Euroopan Unionin keskiarvoon verrattuna korkeampaa, on pisteiden kasvu ollut kuitenkin keskiarvoa hitaampaa. Suomen pisteissä on tapahtunut suurinta positiivista muutosta *vallan ja terveyden osa-alueilla*, jotka mittaavat sukupuolten tasa-arvoa päätöksenteossa yhteiskunnan eri sektoreilla (EIGE, n.d. b) sekä tasa-arvoa terveystyötytymisen, -palveluiden saatavuuden ja terveydentilan osalta (EIGE, n.d. c). Suurinta negatiivista muutosta on tapahtunut ajan ja tiedon osa-alueilla. *Ajan osa-alue* mittaa sukupuolten välisiä eroja hoiva- ja kotityöhön sekä sosiaaliseen toimintaan käytetyssä ajassa (EIGE, n.d. d), ja *tiedon osa-alue* mittaa sukupuolten tasa-arvoa koulutustasossa, elinikäisessä oppimisessa ja koulutuksen sukupuolittuneessa segregaatiossa (EIGE, n.d. e). Tasa-arvoindeksi antaa hyvän idean tasa-arvon tilasta Suomessa, mutta tutkimuskysymykseen vastatakseni tarvitaan yksityiskohtaisempaa ymmärrystä ilmiöstä, johon tasa-arvon diskurssit perustan. Eroja ja muutoksia olisi mahdollista tarkastella yksityiskohtaisemmin jatkotutkimuksen valossa.

Samansukupuolisten avioliitto

Seksuaalisuuden monimuotoisuutta käsittelevä lainsäädäntö on edistynyt Suomessa paljon viime vuosikymmenten aikana, ja samaa sukupuolta olevat pariskunnat saavat vuonna 2025 solmia avioliiton, minkä lisäksi pariskunnilla on oikeus hedelmöityshoitoon sekä adoptiovanhemmuuteen. (Kouri, 2024, 10). Kun kyse on avioliitosta, merkittävässä asemassa on Suomen evankelis-luterilainen kirkko, johon kuului vuonna 2023 noin 65 % Suomen väestöstä (Äystö & Hjelm, 2024, 4). Kirkon historiallinen erityisasema Suomessa näkyy muun muassa kansallisessa kulttuurissa sekä lainsäädännössä (Äystö & Hjelm, 2024, 4). Suomen evankelis-luterilaisen kirkon yleinen kanta on yhä se, että avioliitto on miehen ja naisen välinen, vaikka useat seurakunnat ja papit vihkivät myös samansukupuolisia pariskuntia (EVL, n.d.). Kyseessä on ihmisiä sekä kirkon jäsenistön kesken että sen ulkopuolella jakava aihe; itseään sateenkaaripastoreiksi nimittävä, kirkon henkilöstöön kuuluva, aktivistiryhmä (Kouri, 2024, 6) on haastanut evankelis-luterilaisen kirkon johtajien auktoriteettia kampanjoimalla ei-heteronormatiivisten pariskuntien oikeudesta tulla vihityksi kirkoissa (2024, 20), jopa rangaistusten uhalla (2024, 9). Osa lainsäädännön uudistuksista, kuten samansukupuolisten pariien oikeus mennä naimisiin (Tahdon2013), on tulosta kansalaisaloitteista (2024, 6), mikä kuvastaa myös väestön näkemyksiä. Sukupuolineutraalia avioliittoa vastustaneiden kantoja tarkastellut Korpela (2018) on tunnistanut sukupuolineutraalin avioliiton vastaan puhuvien kansanedustajien diskursseista muun muassa lapsen diskurssiksi ja sekasorron diskurssiksi nimeämänsä kannat. Näissä diskursseissa kansanedustajat vetoavat viattomaan lapseen, jolta viedään oikeus äitiin ja isään (2018, 46) sekä samansukupuolisten avioliiton hyväksymistä seuraavaan anarkian tilaan, jossa seuraava vaatimus on hyväksyä lähisukulaisten avioliitot (2018, 62). Retoriikka on linjassa anti-gender liikkeen strategisten toimenpiteiden kanssa, joita käsittelevä edellisessä alaluvussa.

Lisääntymisoikeudet

Lisääntymisoikeuksia käsittelevän keskustelun aiheita ovat muun muassa abortti, ehkäisy ja lisääntymisteknologiat (Paternotte & Kuhar, 2018, 9). Laittomat raskaudenkeskeytykset ja niiden seuraukset johtivat vuonna 1950 Suomen aborttilain syntyyn, joka oli alkuperäisessä muodossaan hyvin eksklusiivinen (Takala & Häyry, 2023, 392), mutta jota on vielä uudistustenkin (vuosina 1970 ja 2020) myötä kritisoitu paternalistiseksi ja naisen

itseään määrämisoikeutta rajoittavaksi (2023, 394–395). Vuonna 2023 vahvistetut muutokset aborttilakiin mahdollistavat raskauden keskeytyksen yksin raskaana olevan pyynnöstä 12. raskausviikon loppuun saakka ja joissakin tapauksissa aina 24. raskausviikkoon saakka (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2022).

Historiallisesti Suomen kansanterveyden sekä perhe- ja väestöpolitiikan, joiden toimialaan raskaudenkeskeytys sijoittuu, on kuvailtu mukailleen 1900-luvulla vallinnutta eugeniikkaa eli rodunjalostusoppia (Sudenkaarne & Blell, 2021; Takala & Häyry, 2023), jonka varjolla vahvistettiin lääketieteen auktoriteettia ja kontrollia (Takala & Häyry, 2023, 392) ja toteutettiin muun muassa pakkosterilisaatioita (Amy & Rowlands, 2018). Esimerkkinä eugeniikan perinnöstä Suomessa toimii lainsäädäntö, mikä vaatii transihmiseltä lisääntymiskyvyttömyyttä sukupuolen juridisen vahvistamisen (sukupuolimerkintä) ehtona. Mikäli käytössä ei ole hormonivalmisteita, tarkoittaa lisääntymiskyvyttömyyden saavuttaminen pakkosterilisaatiota, joka on Euroopan tuomioistuimen ja Euroopan komission tuomitsema sekä Suomen perustuslain vastainen, ihmisoikeuksia ja henkilökohtaista koskemattomuutta rikkova, toimi. Lisääntymiskyvyttömyyden poistamista Suomen translaista on vaatinut muun muassa YK:n naisten syrjinnän poistamista käsittelevä komitea CEDAW. (Trasek, 2017.) Eugeniikka on aihe, jonka olemassaolosta ja vaikutteista nykypäivän lääketieteessä Suomessa vaietaan edelleen. ”Puhtaasti lääketieteellisiksi käytännöiksi” naamioidut rasistiset, ableistiset, seksistiset, sosioekonomisesti syrjivät ja cis- ja heteronormatiiviset käytänteet ovat yhä suhteellisen kyseenalaistamaton osa Suomen terveydenhuoltoa ja terveyslainsäädäntöä. (Sudenkaarne & Blell, 2021.)

Ehkäisyn ja ehkäisytapojen käytön kehittymisestä Suomessa on Väestöliiton mukaan saatavilla vähän tietoa, mitä liiton 1970-luvulla aloittama, suomalaisten seksuaalisuutta tutkiva, FINSEX-hanke on osaltaan paikannut. Aiemmin yleiset epävarmat ehkäisymenetelmät, kuten ehkäisyn puute ja keskeytetty yhdyntä, ovat vähentyneet merkittävästi 1990-luvun jälkeen. Ehkäisyttävän käyttö vaihtelee ikäluokittain ja elämäntilanteen mukaan siten, että nuoret suosivat ehkäisytabletteja ja kondomeja, perheelliset kierukkaa ja keski-ikä saavuttaneilla sterilisaatio yleisty. Vastuun ehkäisystä ottavat pääsääntöisesti naiset. (Kontula, 2019.) Syyksi nimetään luottamus itse valittuun ehkäisyyn (Kontula, 2019), mutta ilmiö heijastaa myös historiallisia ja sosiaalisia asenteita

naisten ja miesten välisistä esiaviollisista suhteista, mitkä ovat olleet merkittävästi myötämielisempiä miehiä kohtaan (Ritamies & Väestöliitto, 2006, 68).

Lisäntymisteknologian aihepiiriin sisältyvät hedelmöityshoidot, jotka ovat kehon ulkopuolella alkavia hedelmöitykseen, raskauteen ja lisääntymiseen pyrkiviä avusteisia hoitoja (Helosvuori, 2022). Hedelmöityshoidot, jotka alkoivat Suomessa 1980-luvulla, ovat tätä nykyä lisääntymisen ”uusi normi” (2022, 26) ja saatavilla lainsäädännön mukaan heteroseksuaaleille pareille, nais-naispareille sekä yksin lasta toivoville naisille (Finlex, n.d. b). Hedelmöityshoidot ovat kuitenkin nykyisen lainsäädännön sisältöä monitahoisempi aihe, sillä lapsettomuutta esiintyy edellä mainittujen lisäksi muun muassa samaa sukupuolta olevilla miespareilla sekä ei-binäärisillä pareilla, minkä lisäksi hedelmöityshoitojen saatavuuden on viitattu olevan epätasa-arvoisia etnisille vähemmistöille sekä syrjivän sosioekonomisen aseman perusteella. (Sudenkaarne, 2019, Helosvuoren, 2022, 26, mukaan.) Hedelmöityshoitojen lisääntymisestä ja normalisoitumisesta huolimatta niihin liittyy useita eriäviä mielipiteitä, ja Kanckos (2006) painottaakin, että avusteisella lisääntymisellä on normin tilan saavuttaneiden, lääketieteellisten ja biologisten perspektiivien lisäksi vahvoja sosiaalisia, ideologisia ja eettisiä ulottuvuuksia, jotka liittyvät näkemyksiin perheestä – kenellä saisi olla mahdollisuus perustaa perhe? Entä miten mikä on isän rooli asiassa (2006, 150)? Suomen evankelis-luterilainen kirkko, jonka näkemys avustetusta lisääntymishoidosta on ollut aiemmin uhkakuviiin verhottu, on alkanut ajattelemaan hedelmöityshoitoja jopa perhesiteitä vahvistavana toimena, tosin ainoastaan silloin, kun kyseessä on heteroseksuaalinen pari (2006, 155). Nämä patriarkaalisia arvoja peilaavan ”luonnollisen perheen” puolestapuhujat, yleensä uskonnolliset ja/tai konservatiiviset toimijat, vetoavat heteronormatiiviseen ydinperheeseen, isään ja äitiin kasvattajana, lapsen ihmisoikeutena (PTK, 2014, 44).

Seksuaalikasvatus

Kolmas tasa-arvon aihepiiri liittyy seksuaalikasvatukseen kouluissa (*sex and gender education*), mikä tunnetaan Suomessa seksuaali- ja lisääntymisterveyden opetuksena (Raussi-Lehto ym., 2014). Anti-genderin argumenteissa seksuaalikasvatusta vastaan käytetään paljon lapsen narratiivia, mistä syystä keskityn seksuaali- ja lisääntymisterveyden opetuksen läpikäymiseen etenkin perusopetuksessa enkä esimerkiksi yliopistossa. Opetusta ohjaavina painopisteinä toimivat Maailman terveysjärjestön (WHO) seksuaalikasvatuksen

standardit (2014, 38). Seksuaali- ja lisääntymisterveysopetus, joka sisältyy alakoulussa ympäristöopin oppiaineeseen (Opetushallitus, 2014, 1014) ja yläkoulussa ja lukiossa terveystiedon oppiaineeseen (Raussi-Lehto ym., 2014, 39), on vain osa koko oppiaineen sisällöstä. Seksuaali- ja lisääntymisterveyden ohella oppilaille opetetaan esimerkiksi tunne- ja vuorovaikutustaitoja, joiden lisäksi lapset oppivat ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen (Opetushallitus, 2014, 1015), sillä terveystiedon opetuksen lähtökohtia ovat ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä ja yhdenvertaisuus (2014, 1014). Siksi on tärkeää, että nuoret oppivat myös seksuaalioikeuksista (Opetushallitus, 2019, 191) sekä seksuaalisuuden monimuotoisuudesta. Seksuaalisen suuntautumisen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun moninaisuuden huomioiminen esimerkiksi opetusmateriaaleissa on kirjattu seksuaalikasvatuksen toimenpiteisiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimesta (Raussi-Lehto ym., 2014, 41–42). Osana seksuaaliopetusta toimii mediakasvatus, minkä merkitys korostuu digitalisoituneessa yhteiskunnassa ja sosiaalisessa kanssakäymisessä etenkin nuorten keskuudessa, sillä medialla on suuri voima muokata nuorten ja nuorten aikuisten kuvaa seksuaalisuudesta ja seksistä sekä muiden odotuksista ja vaatimuksista heitä itseään kohtaan (2014, 40). Opetuksen tavoitteena laajemmin on edesauttaa nuorten identiteetin, terveen itsetuntemuksen ja minäkuvan muodostumista, itsensä arvostamisen ja turvataitojen rakentumista sekä yhdenvertaisen ja toiset huomioonottavan vuorovaikutuksen kehittymistä (Opetushallitus, 2014, 1016).

Anti-gender vastustaa seksuaalikasvatusta gender-ideologian juonena, jolla on nimettyjä ja nimeämättömiä vakavia vaikutuksia lasten kehitykseen; gender-ideologia muun muassa ”hyperseksualisoi” lapsia (Paternotte & Kuhar, 2018, 10) ja opettaa lapsia masturboimaan (Butler, 2024, 4). Paavi Franciscus on kutsunut opetuksen antamista sukupuolesta kouluissa ”ideologiseksi kolonisaatioksi” (2024, 7). Ideologisuuteen viitataan myös Suomen oikeistopopulististen puolueiden koulutuspolitiikassa (Moilanen ym., 2024) painotuksella ”kasvatuksessa on torjuttava turha ideologinen tuputus” (Perussuomalaiset, 2025, 9) tai kuinka ”ideologisesti väritynyttä huuhaata on karsittava” (Moilanen ym., 2024, 218). Ideologian käsitettä käytetään abstraktilla tasolla ilman selvennyksiä, mutta eronteko vastustetun ideologian ja omia tarkoitusperiä edistävän ideologian, kuten uskonnollisten arvojen merkityksen, välillä tehdään selväksi: ”Suomi on kristillinen maa ja se saa näkyä ja kuulua” (PS 2025, 9). Puolue vastustaa sukupuolisensitiivistä seksuaaliopetusta ja opetusta

ilmastonmuutoksesta (Moilanen ym., 2024) viittaamalla aiheisiin nostoilla ”(--) *valistusta, ei pervoilua, kasvava lapsi tarvitsee muutakin kuin tofua*” ja ”*Identiteetti ei oikeuta erivapauksiin – tavallisuus ei saa muuttua erikoisuudeksi*” (PS 2025, 10). Nostoja voisi tutkia vielä erikseen, mutta ne on esitelty tässä sillä ne sisältävät konnotaatioita anti-gender liikehdinnän kanssa, ja kyseessä on tällä hetkellä merkittävää poliittista vaikutusvaltaa Suomessa käyttävä hallituspuolue.

Anti-genderin pelko lasten kehityksen häiriintymisestä seksuaali- ja lisääntymisterveysopetuksen johdosta on otettu huomioon. Kokonaisvaltainen seksuaalikasvatus ottaa WHO:n standardien mukaisesti ”huomioon lapsen iän, kehitystason, käsityskyvyn, kulttuurin, sosiaaliset tekijät ja sukupuolen sekä elämän realiteetit”. Opetus perustuu sukupuolten tasa-arvoon, itsemääräämisoikeuteen ja erilaisuuden hyväksymiseen sekä tieteellisesti pätevään tietoon. (Raussi-Lehto ym., 2014, 38.) Opetushallitus on kirjannut opetuksen ottavan huomioon ”opetettavan aineksen ja siihen liittyvän osaamisen merkityksen oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen näkökulmasta” (Opetushallitus, 2014, 1014). Seksuaali- ja lisääntymisterveysopetus auttaa lapsia ja nuoria oppimaan ikäluokalleen tärkeistä aiheista opetuksen ja kasvatuksen ammattilaisten kanssa sekä turvallisessa ympäristössä, eikä esimerkiksi internetistä. Lapsia anti-gender liikkeen mukaan ”*hyperseksualisoiva*” (Paternotte & Kuhar, 2018, 10) seksuaalikasvatus tutkitusti vähentää seksuaalisten riskien ottamista eikä aikaista seksuaalisten suhteiden aloittamista vaan jopa myöhentää niitä. Ongelmia saattaa kuitenkin nousta arvoristiriitojen, kuten vanhempien uskonnon harjoittamisen, johdosta. (Raussi-Lehto, 2014, 46.)

Gender

Neljättä aihepiiriä Paternotte ja Kuhar (2018) kuvaavat yleisluontoiseksi keskusteluksi *genderistä*. Kuten mainitsin aikaisemmin, sana gender sekä sen merkitys englannin kielessä ovat hankalia suomeksi. Vielä laajemman merkityssysteemin sanalle on luonut anti-gender liike itse. Suomen kielellä gender tarkoittaa samaa kuin *sukupuoli*, mutta eri merkityksessä, sillä sukupuoli viittaa miehiin ja naisiin sekä miesten ja naisten kehojen eroihin (Saresma ym., 2010, 12–13). Termin gender ymmärtämiseksi voidaan tarkastella tapaa, jolla miellämme ihmiset tiettyyn sukupuolikategoriaan (*sex category*) pohjautuen sosiokulttuurisesti rakentuneeseen ymmärrykseen ja kriteereihin – kuten pukeutuminen – sukupuolesta. Sanalla gender tarkoitetaan omalle sukupuolikategorialle sopivan

käyttäytymisen ja tapojen ohjaamista, sukupuolen ”tekemistä” (*”doing gender”*). (West & Zimmerman, 2009.) Syntymässä naiseksi määritelty henkilö, joka ”tekee naisen sukupuolta” pukeutumalla tavoin, mitä pidetään tyypillisenä naisille kyseisessä kulttuurissa ja ajassa, määritellään myös muiden toimesta tiedostamattomasti naiseksi. Esimerkiksi nainen, jolla on pitkät hiukset ja joka pukeutuu kesähameeseen vuonna 2025, ymmärretään Suomessa naiseksi myös muiden toimesta. Gender on täten sidoksissa aikaan (historia) ja paikkaan (kulttuuri) sekä jatkuvassa muutoksessa suhteessa muihin ihmisiin (sosiaalinen ulottuvuus) (West & Zimmerman, 2009; Saesma ym., 2010, 12–13; Butler, 2024). Sanan gender suomennoksen voisikin ymmärtää vastaavan ennemmin sukupuoli-identiteetin käsitettä, kuin sanaa sukupuoli, sillä gender kuvastaa sukupuolen ymmärtämisen sosiaalista, konstruktivistista ja fluidia puolta. Viitaten sanaan gender Butler (2024) kirjoittaa, kuinka kukaan ei omista sukupuoltaan. Jotkut omaksuvat sukupuolikategorian ja sukupuolen, joka heille on syntymässä määritelty, kun taas toiset pyrkivät laajentamaan sukupuolensa kategoriaa tai muokkaamaan siitä sellaisen, mihin he itse sopivat parhaiten. Osa ihmisistä määrittää kategoriansa kokonaan toiseksi, kuin sen mihin he syntyivät. Toisin sanoen gender ei ole ominaisuus, vaan valinta. (2024, 146.)

Merkityssysteemi, jonka anti-gender liikehdintä on gender-sanalle luonut, on vahvasti latautunut ja monitahoinen. Vaikka anti-gender liikkeen agendan yhteydessä kuulee usein hokemaa ”tytöt ovat tyttöjä ja pojat ovat poikia”, on *gender* liikkeelle jotain suurempaa kuin pelkkä sukupuoli (Butler, 2024, 8). Kuten luvussa 2.1 esittelin, yksi anti-gender liikehdinnän strategisista toimenpiteistä on uhkakuvien, pelon ja ahdistuksen liittäminen *genderiin* ja gender-ideologiaan. Strategiana se harhauttaa huomion pois maailmantilanteen todellisten kriisien aiheuttamasta pelosta ja ohjaa tunteet *genderiin* jättäen oikeat syyt nimeämättä. Sekalaisten pelkojen olkiukoksi luodun *genderin* syyksi leimataan laaja kattaus olemassaolon ja tulevaisuuden huolia. (Butler, 2024, 5–6.) Saman anti-gender liikehdinnän strategisesti toteuttaman uudelleenmerkityksellistämisen prosessin on käynyt läpi sana *woke*, joka on jo rantautunut Suomeen Yhdysvalloista. Slangisanalla on alkujaan viitattu jatkuvaan valppauden tilaan (*staying awake > woke*), jossa rodullistetut ja sorretut afrikkalaisamerikkalaiset yhteisöt ovat joutuneet Yhdysvalloissa elämään, mutta myöhemmin termi on laajentunut käsittämään muitakin sorron ja eriarvoisuuden alueita, kuten sukupuolen (gender), seksuaalisuuden ja naisten kohtaaman väkivallan (Madrid Gil, 2023, 24), antaen yhteisen äänen yhteiskunnan marginalisoiduille ryhmille. Kyseisten

ryhmien oikeuksia vastaan kampanjoiva anti-gender liikehdintä julistaa itsensä usein ”anti-wokeksi”, ja sanaa käytetään myös anti-genderin synonyyminä. Samalla tavalla kuin *genderiin* myös *wokeen* tiivistetään liuta moraalista paniikkia luovia kuvauksia ”länsimaista sivilisaatiota uhkaavana”, ”totalitaarisena” ja ”stalinistisena” voimana (Davies & McRae, 2023). Oikeistopopulistit ovat muuttaneet sanan merkityssysteemin loukkaamaan niitä, jotka taistelevat fasismia, rasismia ja muita epäoikeudenmukaisuuden ja syrjinnän muotoja vastaan sekä tarkoittamaan ylireagointia. *Wokesta* on muokattu vahvasti ideologista mielipidettä kuvastava sana, jota kannattaa ”poikkeava, hullu, elitistinen ja irrationaalinen” joukko, joka ei ymmärrä huumorin ja terveen järjen päälle. (Cammaerts, 2022, 735.) *Woke*-sanaa käytetään yllä kuvatun tavoin Suomessa etenkin sosiaalisessa mediassa, mutta sen voi kuulla myös poliittisessa keskustelussa oikeistopopulistien käyttämänä.

Koska anti-gender vastustaa sukupuolen ja *genderin* ymmärtämistä biologista määrittelyä laajempina kokonaisuutena, toimii yhtenä sen hyökkäyksen kohteena sukupuolentutkimus (Paternotte & Kuhar, 2018, 10), jonka ymmärrys sukupuolesta on käsitys siitä biologisten ja sosiaalisten ulottuvuuksien risteysinä (Butler, 2024, 176–177). Tutkimus Suomen oikeistopopulistisista puolueista osoittaa, että puolueet arvostelevat feminismiä, sukupuolentutkimusta, sukupuolten välistä tasa-arvoa, sukupuolen moninaisuutta, seksuaalisuutta ja ilmastonmuutosta koskevaa opetusta (Moilanen ym., 2024, 210, 224). Esimerkkinä aiheen ajankohtaisuudesta Suomessa löysin tutkimusaineistoa kerätessäni lukuisia uutisia sukupuolentutkimuksen ja tasa-arvotutkimuksen työtä leikkaavista ja hajottavista toimista nykyisellä hallituskaudella (NYTKIS, 2025; NYTKIS, 2024; Naisialiitto Unioni, 2024). Tieteellistä ja ajankohtaista tietoa yhdenvertaisuudesta tuottavien instituutioiden romuttaminen talouden pelastamisen nimissä yhtenee anti-gender liikehdinnän tasa-arvon vastaisen ideologian kanssa.

Gender-ideologian uhka demokratialle

Anti-gender liikehdinnän viides aihepiiri kuvailee gender-ideologiaa demokratian uhkaksi, mutta eikö yhdenvertainen ja tasa-arvoinen yhteiskunta ole osa demokratian ja oikeusvaltion periaatteita? Oikeistopopulismien käsitys demokratiasta on nativistinen, autoritaarinen ja populistinen ja se vastustaa liberaalin demokratian periaatteita, kuten yksilöiden vapaus, vallanjako ja oikeusvaltioperiaate (Moilanen ym., 2024, 208). Anti-gender ja oikeistopopulismi toimivat akatemiaa ja tieteellisesti tuotettua tietoa vastaan. Kohteet

vaihtelevat aina ilmastonmuutoksen tutkimuksesta valtioiden koulutuspolitiikkaan, josta oikeistopopulismi haluaa omien sanojensa mukaan ”kitkeä politiikan” viitaten tosiasiasa omien poliittisten intressien kanssa eriäviin ajatustapoihin ja tiettyihin yliopistollisiin tutkimusaloihin, kuten sukupuolentutkimukseen (2024, 215, 225). Poliitikassa tulisi sen sijaan edistää kansallisia arvoja ja kansallista identiteettiä (2024). Arvojen ohjaamina muodostuvat normit ja käytänteet muokkaavat oikeistopopulististen puolueiden politiikantekoa, ja korkeaan valta-asemaan päästessään puolueiden arvot, kuten hierarkioiden, auktoriteetin ja heteronormatiivisen ydinperheen yliveraisuus johtavat autoritaariseen tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia romuttavaan politiikantekoon (Kantola & Lombardo 2019, 1117; Elomäki & Kantola, 2018; Moilanen ym., 2024), mikä johtaa demokratian ja oikeusvaltion heikentymiseen ja lopulta murentumiseen.

Anti-gender liikkeen ja oikeistopopulismien toiminta Suomen tasa-arvokentällä on näkyvää ja strategista. Vastustamalla samansukupuolisten vihkimistä kirkoissa ja seksuaali- ja lisääntymisterveysopetusta kouluissa, rajoittamalla lisääntymisoikeuksia sekä luomalla *genderistä* tai *wokesta* ihmiskuntaa vainoavia uhkia anti-gender liikehdintä Suomessa pyrkii taannuttamaan jo saavutettuja tasa-arvotyön tuloksia ja estämään työn edistymistä. Liikehdintä on naamioitunut välttämättömäksi talouskuriksi (Elomäki & Ylöstalo, 2022) ja Suomen tulevaisuuden suojelijaksi, vaikka tosiasiasa sen toiminta rapauttaa hyvinvointiyhteiskunnan perusarvoja ja horjuttaa demokraattista ja oikeusvaltioperiaatteisiin nojaavaa päätöksentekoa pyrkimyksenään vahvistaa kansallista identiteettiä ja hierarkkisia normeja. Historiallinen eugeniikan eetos (Sudenkaarne & Blell, 2022) kuuluu oikeistopopulistien maahanmuuttovastaisissa ja rasistisissa puheissa, politiikanteossa sekä laajemmin Suomen valtion yhteiskunnallisissa rakenteissa, mikä vain voimakkaammin heijastelee anti-gender liikehdinnän koloniaalisia juuria Suomen kontekstissa.

2.3 Miestutkimusta

Tasa-arvotyön yleisenä käsityksenä on, että kaikkien yhdenvertaiset mahdollisuudet ja hyvinvointi paranevat. Toinen tämän tutkimuksen feministisistä kohdejärjestöistä on Miehet ry, joka tarkastelee tasa-arvotyötä miesnäkökulmasta. Miesnäkökulmalla järjestö tarkoittaa poikiin ja miehiin liittyvien tasa-arvokysymysten esiintuomista ja edistämistä intersektionaalilla ja antirasistisella lähestymistavalla, joka lisää tietoa miehuuden

moninaisuudesta sekä haastaa rajallisia sukupuolinormeja. (Miehet ry, n.d. c.) Edellä mainituista syistä feministinen, intersektionaalinen miestutkimus on myös tämän tutkimuksen kannalta merkittävä osa tutkimuksen viitekehystä. Käsittelen tässä alakappaleessa ensin stereotyyppistä miesnormia, minkä jälkeen esittelen Miehet ry:n arvojen ja toiminnan mukaista käsitystä ja tutkimusta pojista, miehistä ja maskuliinisuudesta. Tärkeimpänä ulottuvuutena kappaleessa toimii tutkimuksen viitekehykselle uskollisena tunteiden ja affektien ulottuvuus, minkä lisäksi sivuan, anti-gender liikehdinnän ajamaan, stereotyyppiseen miesnormiin sisältyviä länsimaisuuden, valkoisuuden ja cis-heteroseksuaalisuuden ulottuvuuksia. Ymmärrän myös maskuliinisuuden vanhentuneen näkemyksen esittelemisen toistavan ja näin vahvistavan sitä, mutta mielestäni ero sen ja maskuliinisuuden ”uuden” käsityksen välillä on tärkeää tehdä, jotta voimme ymmärtää moninaisen maskuliinisuuden tosiasialliset hyödyt ja mahdollisuudet.

Modernin ajan maskuliinisuuden alkuperää etsittäessä on ymmärretty, että patriarkaalisesta yhteiskuntakehyksen sisällä tuotettu yhteiskuntatieteellinen tutkimus on historiallisesti ja ylivaltaisesti perustunut pitkälti miehiin ja miehisyteen ja tullut näin yleistäneeksi miesnäkökulman universaaliksi, neutraaliksi näkökulmaksi (Hearn, 1993, 11–13). Mutta sukupuolittamiseen sisältyy aina binäärisyys: kun puhutaan maskuliinisuudesta, puhutaan samalla feminiinisydestä ja toisinpäin (1993, 32). Samaan aikaan kun tämä ”naisen muotoinen aukko” tutkimustiedossa on vaikuttanut puoleen ihmiskunnasta (Criado Perez, 2020), miehisyys on määrittänyt sosiaalista normia hallitsemalla politiikan julkista aluetta (Hearn, 1993, 30). Yleistäessään kuvaa patriarkaalisesta miehestä, tutkimus on vahvistanut hegemonista (Saresma, 2010, 131) miesnormia, joka on länsimainen, valkoinen ja cis-heteroseksuaali (2010, 66).

Hearn (1993) nimeää feministisen ja queer-tutkimuksen näkyvää ja näkymätöntä miesylivaltaa ja patriarkaattia haastaneiksi, väkivaltaa ja sortoa purkaneiksi ja ”miesten ongelmaa” käsitelleiksi tutkimussuuntauksiksi, jotka ovat pyrkineet uudelleenmäärittelemään maskuliinisuutta – myös positiivisin tuloksin (1993, 17–18). Miesnormi on kuitenkin juurtunut syväälle kulttuurisiin, sosiaalisiin, yhteiskunnallisiin rakenteisiin eikä sen kyseenalaistaminen saa aikaan aina myönteistä vastaanottoa. Esimerkiksi antifeministiseen toimintaan (miehiä) kehottava MRA-miesasialiike (*Men's*

Rights Activism) pitää miehisen kontrollin kyseenalaistamista rangaistavana tekona ja pyrkii ylläpitämään ajatusta ei-maskuliiniseksi miellettyjen tunteiden muuttamisesta maskuliiniseksi (Saresma, 2020, 7–8). Stereotyyppisesti maskuliiniseksi tunteiksi ymmärretään muun muassa viha tai raivo kun taas feminiiniseksi ymmärretään muun muassa suru ja pelko (2020; de Boise, 2024).

Lorentzen kuvailee, kuinka miehen ja maskuliinisuuden tutkimuksesta on ”puuttunut rakkaus” (Lorentzen, 2007, Julkusen, 2010, 246, mukaan), mitä selittää osaltaan tunteiden sukupuolittuneisuus (de Boise, 2024, 193–194). Eri tieteenaloilla tuotetun tunteiden ja affektien tutkimuksen perusteella on yleisesti tunnustettu, että kaikki ihmiset – sukupuolesta riippumatta – *tuntevat* tunteita. Miten niitä *tuodaan esiin*, vaihtelee perustuen sosiaalisesti konstruoituun feminiininen-maskuliininen skaalaan, jolle tunteet on sijoitettu (2024). Ihmisten jopa odotetaan ilmaisevan heidän sukupuolikategorialleen määriteltyjä ja sopivia (West & Zimmerman, 2009, 116–117) tunteita, jolloin niistä poikkeava käytös on sekä normienvastaista että paheksuttavaa. Maskuliinisen ymmärtäminen neutraalina ulottuu myös tunteiden osa-alueelle, missä se ottaa muodon tunteettomuuden (*unemotional* tai *unemotive*) rakentumisena rationaaliseksi tai järkeväksi (de Boise, 2024). Maskuliinisuuden normi on kuitenkin kaikkea muuta kuin luonnollista – sen on tutkittu aiheuttavan muun muassa loppuun palamista (*burnout*), stressiä, pitkäaikaisia terveyshaittoja ja päihteiden väärinkäyttöä (2024, 195).

Ahmed (2018, 189) vertaa normeja rasitusvammaan. ”Kun tiettyjä eleitä toistetaan, suuntaudutaan yhtäälle muttei toisaalle, ruumiit vääntäytyvät ja muokkaantuvat: ne kietoutuvat määrättyä toimintaa mahdollistaviin asentoihin toisten liikkeiden kustannuksella”. Metaforaa mukaillen miesnormi on rasitusvamma, joka on toistuvalla vääristävällä toiminnallaan kavunnut yhteiskunnallisesti merkittävään asemaan, missä se on määrittynyt normaaliksi. Nyt syvälle kietoutunut miesnormi rajoittaa maskuliinisuuden toimintaa yhden tavan mukaiseksi rajoittaen samalla toisenlaista, moniulotteista, maskuliinisuutta. Kyseinen normi on paljolti kritisoitu ja vanhentunut näkemys maskuliinisesta tuntemisesta (de Boise, 2024). Vaikka kyseessä ei ole uusi ilmentys, maskuliinisuuden uudelleenmäärittely, jota on kutsuttu myös esimerkiksi ”pehmeäksi maskuliinisuudeksi”, on saanut viime aikoina tuulta alleen sosiokulttuuristen muutosten myötä (2024, 196–197) – maskuliinisuus ei ole pysyvä yksilöön liittyvä ominaisuus (Connell

& Messerschmidt, 2005, 836), vaan sitä ”tehdään” tilannesidonnaisessa sosiaalisessa kontekstissa (ks. West & Zimmerman, 2009). Maskuliinisuuden ei tarvitse rajautua stereotyyppiseen miesnormiin, vaan myös huolehtiva, ystäviin, perheeseen ja romantiikkaan sitoutunut, haavoittuvuutta ja muita feminiinisiksi leimattuja tunteita (de Boise, 2024) esiintuva mies voidaan ymmärtää maskuliiniseksi. Maskuliinisuuden rakennettavasta, avattavasta ja dynaamisesta luonteesta (Connell & Messerschmidt, 2005, 852) johtuen taitaa olla sopivampaa puhua yksikön sijaan erilaisista maskuliinisuuksista. Kuten Miehet ry painottaa, kyse on mahdollisuudesta määritellä itsensä sellaiseksi kuin kokee tosiasiaassa olevansa (Miehet ry, n.d. c).

Hegemonisen maskuliinisuuden- ja miesnormin rakentumiseen sisältyvät länsimaisuuden, valkoisuuden, cis-sukupuolisuuden ja heteroseksuaalisuuden ulottuvuudet. Kyseessä on ulottuvuuksien yhtenämä, josta on erotettavissa luonnollisiksi leimattuja rodullistettuja ja cis- ja heteronormatiivisia hierarkioita. Kuten Ahmed (2018, 189) kuvaa, normatiiviseen toistoon kuuluu, että ”se piilottaa tehdyn työn väittäen sitä luonnoksi”. Miesnormin uudelleenmäärittelyyn kuuluu siis sen aseman kyseenalaistaminen. Maskuliinisuuden länsimaisuutta kritisoivat transnationaalinen ja dekolonisoiva tutkimus ehdottavat maantieteellisen suhteellisuuden, ei-binäärin ja genderfluidin näkökulmiin pohjautuvia keinoja maskuliinisuuden moninaisuuden edistämiseksi (Ozkazanc-Pan, 2024, 77). Näkökulmat ovat tarpeellisia ja oikeutettuja ottaen huomioon länsimaiden historian koloniaalisena ja sukupuolibinääriä pakottaneena ylivalta (Butler, 2024, 220), joka kriminalisoi alistamiensa kansojen ja kansakuntien omat, laajalti monipuolisemmat käsitykset sukupuolesta, identiteetistä ja itsensä ilmaisemisesta (2024, 233). Eriteltyjen näkökulmien avulla mahdollistetaan länsimaisen narratiivin hajauttaminen ja hierarkkisesti marginalisoitujen äänen esiintuominen (Ozkazanc-Pan, 2024).

Feministisessä tutkimuksessa puhutaan miesten liittolaisuudesta (*allyship*) (Pease, 2024). Liittolainen eli englanniksi (ja toisinaan myös puhekielellä suomeksi) *ally*, tarkoittaa yhteiskunnassa hallitsevan valta-asetelman jäsentä, joka pyrkii purkamaan sellaista sortoa, mistä hän itse hyötyy (2024, 388). Liittolaiseksi haluavien, valta-asemassa olevien, miesten on tärkeää oppia itseään koskevista etuoikeuksista: heidän tulee ymmärtää oma osuutensa sukupuolten epätasa-arvon ylläpitämisessä ja toistamisessa sekä miesten yhteinen vastuu rakenteellisen, sukupuolittuneen ja väkivaltaisen patriarkaalisin kulttuurin jatkumisessa

(2024, 392). Esimerkillistään edellä kuvattua oppimista sukupuolittuneen väkivallan avulla, ”on miesten vastuulla kuunnella naisten tarpeita ja tunnistaa, milloin he toimivat haitallisella tavalla tarkoituksella tai tahattomasti. He kykenevät erottamaan henkilökohtaisen vastuullisuuden sekä suhteellisen, valta-asetelmia kyseenalaistavan vastuullisuuden” (The International Rescue Committee, 2013, Peasen, 2024, 394, mukaan).

Liittolaisuudessa on myös haasteensa, sillä edellä kuvattujen etuoikeuksien kriittinen kyseenalaistaminen edellyttää oman identiteetin negatiivisen ulottuvuuden tunnustamista (Pease, 2024, 393). Tähän liittyen feministinen tutkimus on tarkastellut miesten tuntemaa häpeää. Häpeä voidaan määritellä yleisesti tuskalliseksi tunteeksi, johon liittyy ajatuksia itsestä riittämättömänä tai jopa arvottomana. Siinä missä esimerkiksi syyllisyyden tunne kohdistuu yleensä tekoihin, on häpeä kielteinen reaktio siihen, mitä me olemme. Häpeän tunne saa aikaan halun piiloutua. (Antus, 2024, 586.) Häpeän tunteeseen liittyvät olennaisesti moraalisen hyvän ja pahan ulottuvuudet. Ólafsdóttir & Rúdólfsdóttir (2023) tutkivat, kuinka osa väkivaltaa tehneistä miehistä irrotti itsensä väkivaltaisesta teosta välttyäkseen tuntemasta ja käsittelemästä teon aiheuttamaa häpeää. Tekijät katuivat väkivaltaista, paha, tekoa, ja pyrkivät näin ylläpitämään ajatusta itsestään hyvinä ihmisinä – heitä ei voi määritellä väkivallan paha teko tai he eivät suoranaisesti suostu tunnistamaan tekojaan väkivaltaisiksi. (2023, 133–136.) Esimerkki demonstroi häpeän tunteen käsittelemisen tärkeyttä väkivaltakulttuurin purkamiseksi, sillä kun tekijöitä ei pidetä tekojen aiheuttajina, avaa se mahdollisuuden tekojen toistamiselle. Pahimmillaan väkivallan tekijän häivyttämällä mahdollistetaan väkivallan uhrin syyllistäminen sen sijaan. Feministinen tutkimus on montaa mieltä häpeän tunteesta patriarkaatin vastustamista aktivoivana keinona (Antus, 2024, 587), mutta moni suuntaus on ehdottanut patriarkaaliseen väkivaltakulttuuriin liittyvän häpeän tunteen käsittelyä miesten osallisuutta lisäävänä mahdollisuutena (Gottzén, 2019; Antus, 2024). Keskeinen ajatus on, että häpeän tunnetta ei tulisi poistaa, vaan että siinä piilee mahdollisuus oppia pois patriarkaalisen väkivallan tavoista (2024, 582). Häpeälle tulisi olla avoin: sen kanssa tulisi kaikessa epämukavuudessaan istua, tunnistaa sen olemassaolo, ja koska tunteminen itsessään ei auta väkivallan uhreja, tulisi tunteesta johtaa konkreettisia toimia väkivaltakulttuurin lopettamiseksi (2024, 590–593.)

3 TUTKIMUKSEN FEMINISTINEN LÄHESTYMISTAPA

Tasa-arvo tutkimuskohteena johdatti teoreettisen viitekehyksen feministisen teorian piiriin. Tutkimukseni feministinen lähestymistapa perustuu tasa-arvoajatteluun, jossa yhdistyvät epäoikeudenmukaisuuksien risteymät ja seuraukset sekä subjektiivisesti että sosiaalisesti. Tasa-arvoa edistävien tutkimuksen kohdejärjestöjen toimintakuvauksissa korostuvat sekä nais- ja miesnäkökulma että syrjinnän vastaisuus ja yhteistyö. Lisäksi aineistossa heijastuu järjestöjen rasisminvastainen ja (osittain) intersektionaalinen toiminta. Feministisen lähestymistavan rajaamista edisti aineiston vahva tunnelatautuneisuus. Tässä osiossa esittelen tiiviisti feminismin historiaa, intersektionaalisuutta, sekä affektien tutkimusta feministisessä viitekehyksessä.

3.1 Feminismin historiasta ja intersektionaalisuudesta

Länsimaiseen ja eurooppalähtöiseen valistusaatteeseen pohjautuvaa ymmärrystä feminismistä kuvaillaan aaltojen jatkumona – tavallisesti puhutaan ensimmäisestä, toisesta ja kolmannesta, mutta joidenkin mukaan on siirrytty jopa neljännelle aallolle (Hantula, 2022). Kyseessä ei ole kronologinen jatkumo, sillä aaltojen välillä ei ole selkeitä siirtymiä, vaan feminismin eri ideat ovat olleet rinnakkaisia (Saresma ym., 2010, 25, 316). Aaltoja feminismin kehitystä ja kulkua kuvaavana metaforana on kuitenkin kritisoitu, sillä sen nähdään rakentavan kuilua eri sukupolvien feministien välille, olevan liian yksinkertaistava ja aaltojen välisiä eroja painottava, jättävän huomiotta jatkuvuuden sekä rajaavan ulos aaltojen kehyksiin sopimattoman toiminnan ja aktivismin (2010, 316; Kurvinen & Turunen, 2018a, 2). Kriitikistä huolimatta aallot sopivat länsimaisen feminismin historian pääpiirteiseen katsaukseen, jonka teetän aalloittain ensimmäisestä kolmanteen. Sivuan myös neljättä aaltoa, jonka kolmannesta aallosta erottava fokus sosiaalisen median roolissa tekee siitä tutkimukseni viitekehykseen soveltuvan. Esittelen feminismiä pääasiassa Suomen tasa-arvokenttää laajemmassa kontekstissa johtuen anti-gender liikehdinnän ideologian ja toimintatapojen leviämisestä globaaliin kontekstiin, mutta sijoitan jokaiseen ”aallon” katsaukseen myös viittauksen aallon muodosta Suomessa. Ennen feminismi-termin rantautumista Suomeen 1970-luvulla on naisten oikeuksien ja aseman edistäminen täällä tunnettu naisasialiikkeenä tai naisliikkeenä, minkä lisäksi suomalaisen feminismin historiaa on aalloista poiketen luokiteltu eri ”taistelukausiina” (Jallinoja, 1983, Kurvisen & Turusen, 2018b, 21, mukaan).

Länsimaisen feminismin ensimmäisen aallon voidaan nähdä alkaneen 1800-luvulla liberaalifeminismin muodossa (Saresma ym., 2010, 25). Ennen 1960-lukua termi ”feminismi” oli vielä kiistanalainen, mistä syystä, kuten Suomessakin, naisten oikeuksien edistäjät suosivat käsitteitä naisliike tai naisasialiike. Ensimmäisen aallon aikaan käytettiin myös termejä suffragetti tai suffragisti, jotka liittyvät eritoten kamppailuun naisten äänioikeudesta. (Kurvinen & Turunen, 2018b, 22–23.) Kuten todettu, feminismin ideat ja tavoitteet ovat vaihdelleet aaltojen mukaan, mutta keskeisenä ajatuksena on ollut ensimmäisestä aallosta alkaen mieskeskeisen yhteiskunnan ja sen naisille asettamien rajojen kyseenalaistaminen kampanjoimalla esimerkiksi naisten oikeuksista työntekoon, koulutukseen, omaisuuteen ja lisääntymiseen liittyvissä kysymyksissä. Liikkeen kansainvälisestä leviämisestä huolimatta feminismin ensimmäisen aallon toiminta oli kaikista aktiivisinta Pohjois-Amerikassa ja Euroopassa. (Malinowska, 2020, 2). Suomen feministisen liikkeen tutkimusta on pohjattu Riitta Jallinojan vuoden 1983 jäsentelyyn taistelukaudesta (Kurvinen & Turunen, 2018b). Ensimmäinen taistelukausi alkoi vuonna 1884 ja kesti vuoteen 1906, jolloin naiset saavuttivat Suomessa äänioikeuden (2018b, 21). Äänioikeuden saamisen on nähty olevan päätös ensimmäiselle aallolle myös muualla (Malinowska, 2020, 3).

Ensimmäisen aallon liberaalifeminismin ideat ja argumentit loivat pohjan toisen aallon feminismille (Julkunen, 2010, 28), joka sijoittuu aaltoteorian kontekstissa vuosien 1960–1980 välille. Feminismin toinen aalto keskittyi naisten arvoon, normeihin, sukupuolirooleihin sekä sukupuolten väliseen tasa-arvoon liittyviin kysymyksiin ja haasteisiin (Saresma ym., 2010, 25; Tong & Botts, 2024, 25), jotka sijoittuivat työn ympäristöön (Malinowska, 2020, 3), mutta myös kotiin – miesvallan rakenteellinen vaikutus ulottui keittiöihin ja makuuhuoneisiin (Saresma ym., 2010, 267). Vaikka äänioikeus oli saavutettu, naisten oikeuksien liikkumattomuus patriarkaalisen systeemin mieskeskeisyyden toimesta lisäsi turhautumista, mikä synnytti uusia radikaaleja suuntauksia (Tong & Botts, 2024, 37–38), jotka keskittyivät esimerkiksi väkivaltatutkimukseen ja väkivaltakulttuurin tarkastelemiseen (Saresma ym., 2010, 245). Suomessa toisen aallon aikaan toiminut Yhdistys 9 tavoitteli sukupuoliroolien radikaalia muuttamista argumentoiden, että miehiä ja naisia tulisi tarkastella itsenäisinä, samankaltaisina ja täten tasa-arvoisina yksilöinä (2010, 264). Jallinojan jaottelun mukaan on esitetty, että (feminismin) toinen taistelukausi

Suomessa sijoittuu juuri Yhdistys 9:n toimikaudelle vuosina 1966–1970 (Kurvinen & Turunen, 2018b, 21).

Länsimaisen feminismin kolmas aalto sisältää lukuisia ”feminismejä”, jotka nojaavat jälkistrukturalistisiin, postmodernistisiin ja jälkikoloniaalisiin ideoihin (Saresma ym., 2010, 25). Tongin ja Bottsin (2024) mukaan suurin osa tutkijoista näkee kolmannen aallon alkaneen vuonna 1991 Rebecca Walkerin toimesta (2024, 498–499), ja eräät ajattelevat kolmannen aallon jatkuvan yhä kun taas toiset näkevät feminismin siirtyneen jo neljännen aallon harjalle (Hantula, 2022). Etenkin Yhdysvalloissa kolmatta aaltoa kuvastavat rodun ja sukupuolen yhteen kietoutumisen merkitykset (Saresma ym., 2010, 92). Intersektionaalisuuden käsite on muun muassa näitä kahta merkitystä ja niiden seurauksia tarkasteleva konsepti, jota avaan lyhyesti seuraavassa kappaleessa. Kolmannen aallon myötä feministisen liikkeen toiminnassa alkoi korostua myös toinen tämän tutkimuksen kannalta olennainen ulottuvuus: internetin merkitys ja mahdollisuudet vastarinnan tavoitteiden edistämisessä, kun naisten toimijuus, osuus ja representaatio lisääntyivät perinteisesti miesvaltaisilla median ja teknologian aloilla (Malinowska, 2020, 4). Suomessa kolmannelle taistelukaudeksi – sekä feminismin sanan käyttöön – siirryttiin jo vuonna 1973, kun ensimmäiset feministiset seurat saivat täällä alkunsa (Kurvinen & Turunen, 2018b, 21).

Joidenkin tutkijoiden mukaan elämme feminismin neljättä aaltoa, jonka erottaa edellisestä etenkin sosiaalinen media feministisen vastarinnan keskeisenä työkaluna (Malinowska, 2020, 5; Hantula, 2022). Neljännen aallon feminismiä on kutsuttu toisen aallon ”tietoisuuden lisäämisen” feminismistä johdetuksi ”hashtag feminismiksi”, joka on sosiaalisen median suomen avulla kampanjoinut ja mobilisoinut ihmisiä globaalisti naisten ja vähemmistöjen oikeuksien puolesta (Tong & Botts, 2024, 510–513). Neljännen aallon feministinen näkökulma (ja sukupolvi) jatkaa feminismin hegemonisen länsimaalaisuuden, valkoisuuden ja yläluokkaisuuden (Malinowska, 2020, 5–6; Moon & Holling, 2020, 253) kyseenalaistamista argumentoimalla, että itseään voi kutsua aidoksi ja autenttiseksi feministiksi vasta sitten kun on oppinut naisten elämästä (ja sorrosta) muissakin kuin omassa maassaan (Tong & Botts, 2024, 512–513).

Intersektionaalisuus

”*Ain’t I a Woman*” on puhe, jonka musta feministi ja orja Sojourner Truth piti Yhdysvalloissa vuonna 1851 kyseenalaistaen valkoisten keskiluokkaisten naisten tapaa rinnastaa heidän kokemansa sorto hänen kokemaansa sortoon (Tong & Botts, 2024, 169). Yhdysvaltojen koloniaalisen historian pohjalta syntynyt rodullistettu hierarkia heijastuu myös valkoisen feminismin yksipuolisessa ja poissulkevassa luonteessa, jota vastaan on noussut lukuisia syytöksiä feminismin kaikkien aaltojen aikakausina. Hegemonisen miesnormin tavoin feminismin valkoisuus on ollut ”neutraali normi”. (Saresma ym., 2010, 92–93.)

Kimberlé Crenshawn mukaan mustiin naisiin kohdistuu yhdistelmä, jonka kaltaiseen sortamiseen ei kumpikaan, rotuun perustuva tai sukupuoleen perustuva syrjintä yksin kykenisi (Tong & Botts, 2024, 541–542). Valkoisen naisen normia vastaan Kimberlé Crenshaw loi intersektionaalisuuden termin, joka kuvastaa toisiinsa liittyviä ja samanaikaisia sortamisen ja syrjinnän muotoja (2024, 169). Sukupuolen lisäksi nämä voivat liittyä esimerkiksi ihonväriin, etnisyyteen, seksuaalisuuteen, uskontoon, sosioekonomiseen asemaan, ikään ja vammaisuuteen. Tongin ja Bottsin (2024) mukaan intersektionaalisuus on nykyajan feminististen aatteiden tukipiste, jota tutkijat ovat käyttäneet 2000-luvulla tajuamattaankin (2024, 541, 543–544). Intersektionaalisuus on ollut osa feminististä vastarintaa feminismin kolmannesta aallosta alkaen, minkä lisäksi ensimmäisestä ja toisesta aallosta poiketen kolmannen aallon feministit ovat olleet valmiimpia tukemaan heteronormatiivisuudesta poikkeavia vähemmistöjä, kuten ei-binäärisiä ja transsukupuolisia. (2024, 499–500). Feminismin neljänteen aaltoon liitettävä sosiaalisen median aikakausi on myös osaltaan auttanut sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksien edistämistä (2024, 562–563).

Kysymyksissä sukupuolesta tiivistyvät ihonvärin, luokan, maantieteelliseen sijainnin, iän, vammaisuuden, uskonnon ja historian vaikutukset kehoon sekä muiden ymmärrykseen kehosta (Butler, 2024, 135). Koska intersektionaalisuuden termillä tarkoitetaan syrjinnän eri muotojen lisäksi myös normien rikkomista, tulee vastarinnassa ottaa huomioon tämä kaikkien kehojen moniulotteisuus. Intersektionaalisuutta on hyödynnetty feminismin tavoitteiden monipuolistamisessa naisnäkökulmasta, mutta myös miesten ja maskuliinisuuksien tutkimuksessa, sillä kuten luvussa 2.3 esittelin, normit ovat rajoittaneet myös mieskuvaa. Miehet ry:n vision kaltainen moninaisemman mieskuvan luominen pohjautuu intersektionaaliseen otteeseen. Järjestö kartoittaa itse miesten huolia ja

kokemuksia liittyen sukupuolirooleihin ja omaan miehuuteen ja on nostanut esiin sosiaalisessa mediassaan, kuten Instagramissa, kyselytutkimuksen tuloksia (sisältyneet aineistoon), jotka osoittavat miesten kyseenalaistavan mieskulttuurin normia, kokevan paineita miehen sukupuoliroolin ylläpitämisestä sekä kaipaavan hyväksyntää sellaisena kuin ovat.

3.3 Tunteet ja affektit

Ahmed (2018, 220) kysyy, ”*mitä tapahtuu, kun feministi puhuu väkivaltaa, vallankäyttöä ja epäoikeudenmukaisuutta vastaan?*” – mikä on tunteiden osuus vallankäyttöä vastustavassa feministisessä vastarinnassa?

Affektien eli tunteiden tutkimus pohjaa affektiteorioihin. Suomen kielessä affekti tarkoittaa ”tunnetilaa” sekä ”vahvaa kehon- ja/tai mielen tunnetilaa”, ja affektiivinen tarkoittaa ”tunteisiin vaikuttavaa”. Osa affektiteorioista ajattelee sanoja tunne ja affekti toistensa synonyymeinä, kun taas osa tekee selvän eron näiden kahden välille, mutta käsityksiä tunteiden ja affektien eroista ja samankaltaisuuksista on yhtä monta kuin affektien tutkijoitakin. Affektitutkimuksella tutkijat voivat selvittää, missä määrin alitajuntaiset tekijät vaikuttavat ihmisiin ja heidän todellisuuksiinsa. (Rinne ym., 2020, 7–9.) Affekti- ja tunneteorioiden voidaankin nähdä jakaantuvan kahteen haaraan: ne, jotka ymmärtävät tunteet fyysisinä kokemuksina ja ne, joiden mukaan tunteet liittyvät kognitioon eli mielen sisäiseen toimintaan (Ahmed, 2018, 14). Lisäksi affektitutkimukseen sisältyy sosiaalinen ulottuvuus, jota Ahmed kuvailee lauseen ”sisältä ulos ja ulkoa sisään” avulla. Psykologialle tyypillisen tunteen sisäisyyden mallin mukaan subjektiiviset tunteet voidaan ilmaista, jolloin niistä muovaantuu ulkoisia tunteita, joihin voidaan vastaisuudessaan vastata esimerkiksi tuntemalla sympatiaa. Sosiologian ”ulkoa sisään” -malli taas käsittää tunteiden syntyvän yhteiskunnallisina käytäntöinä joukoissa, mistä käsin ne tulevat osaksi yksilöitä. (2018, 19–20). Ahmed yhdistää mallit ehdottamalla, että psyykkisen ja sosiaalisen ulottuvuuden välillä liikkuvat tunteiden itsensä sijaan niiden kohteet (2018, 22).

Ahmedin (2018) oma työ affekteista on velkaa feministiselle tutkimukselle, joka on tarkastellut muun muassa sitä, miten tunteet sitovat yksilöitä patriarkaaliseen sosiaaliseen järjestykseen, kuten heteronormatiivisuuteen, perheeseen ja avioliittoon (2018, 24, 192). ”Affektiivinen käänne” humanistisissa ja yhteiskunnallisissa tieteissä (Rinne ym., 2020, 75)

on tavoittanut myös feministisen tutkimuksen (Pedwell & Whitehead, 2012), ja tällä yhdistelmällä on esimerkiksi kyseenalaistettu binääristä ajattelua – keho vs. mieli, tunne vs. järki, nainen vs. mies (Rinne ym., 2020, 247) sekä pohdittu affektiivisuuden materiaalsen ulottuvuuden ja feministisen uusmaterialistisen teorioiden mahdollisuuksia (Koivunen, 2009, 30–36). Feministisen ja affektiivisen tutkimuksen yhdistelmää voidaan myös pitää jatkeena feministiselle ajattelulle tyypillisen itse-reflektion historialliselle kehittämiselle (2009, 25–26). Feministisestä tutkimuksesta löytyy esimerkkejä epäoikeudenmukaisuuksista, syrjinnästä ja väkivallasta mutta myös liittolaisuudesta, voimaantumista ja onnistumisista kumpuavia tunteita. Muun muassa Hemmings (2012) esittää, että turhautumisen affektia voidaan hyödyntää yhteisöllisyyden lisäämisessä feministisessä vastarinnassa. Affektiivisuutta on myös käytetty feministisen tutkimuksen parissa anti-feministisiä ja naisvihamielisiä toimijoita tarkastellessa; vihapuheen sisältämät (Saresma, 2020) ja oikeistopopulistien poliittiseen agendaan valjastamat (Moilanen ym., 2024; Saresma & Tulonen, 2023) vihan tai raivon ja inhon affektit ovat osa aikaisemman tutkimuksen osiota. Tulen myös pohtimaan tutkimustulosten sisältämää feministisen vastarinnan retoriikkaa lyhyesti johtopäätelmissä.

Olen kuvailut anti-gender liikehdinnän tasa-arvoa romuttavalla toiminnalla olevan tunteisiin vetoavia strategisia toimenpiteitä tavoitteidensa edistämiseksi. Olen selostanut, kuinka miestutkimus on pohtinut feminiinisiksi ja maskuliinisiksi määritellyjä tunteita sekä häpeän tunnetta ja sen käsittelemistä. Olen käsitellyt feministisen vastarinnan historiaa ja naisten kyllästymistä, turhautumista ja suuttumusta rakenteelliseen sortoon ja patriarkaatin hegemoniseen valtaan. Feministinen tutkimus pohtii tunteita monelta kannalta. On selvää, että tasa-arvotyön piirissä pyörii negatiivisia tunteita, mutta myös voimaantumista ja liittolaisuutta edistäviä affekteja on tunnustettu. Mutta miten nämä tunteet voidaan muuttaa konkreettisiksi käytännöiksi ja teoiksi? Minkälaista feminististä vastarintaa tunne voi saada aikaan? (Saresma ym., 2018, 41.)

4 MENETELMÄ JA AINEISTON KUVAUS

4.1 Tutkimuksen affektiivis-diskursiivinen lähestymistapa

Diskurssianalyysi on laadullista tutkimusta, joka kuvaa ja selittää ilmiöiden luonnetta, ”tapahtumien ja prosessien ehtoja ja seurauksia sekä ihmisten ja yhteisöjen toimintaa ja kokemuksia”. Sosiaalisen todellisuuden rakentumista tarkastellaan toiminnan sisäisen logiikan avulla, jonka tavoitteena on ymmärtää käyttäytymistä sekä hahmottaa sellaisia merkityksiä, joita ihmiset rakentavat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Diskurssianalyysin tulokset ovat tarkkaa ja yksityiskohtaista – ”tiheää” – kuvausta tutkittavasta ilmiöstä ja siihen liittyvistä laajemmista sosiokulttuurisista konteksteista, ja tämänkaltaiseen kuvaukseen pohjautuu laadullisen diskurssianalyysin luotettavuus uutta merkittävää tietoa tuottavana tutkimustapana. Itse tulosten merkittävyys määräytyy diskurssianalyysin kohteena olevien ihmisten ja yhteisöjen todellisuudesta, kontekstista, jolla on diskursiivisen merkityksenannon syntypaikkana ja tutkijan itsensä toiminnan sijaintina analyysissa tärkeä rooli. (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, 210–212.)

Tutkimuksessani diskurssianalyysin kohteena ovat kahden itsensä feministiseksi määrittävän järjestön Instagram-julkaisut. Järjestöjen feministinen toiminta sisältää pyrkimyksen edistää tasa-arvoa, mikä määrittelee ja rajaa etsimiäni diskursseja vielä tarkemmin. Tutkimuksen laajempi sosiaalinen konteksti on yhteiskunnallinen tasa-arvokenttä, jonka parissa ja sisällä kohdejärjestöt toimivat. Oman perehtyneisyyteni tasa-arvokeskusteluun kautta olen todennut kyseessä olevan vahvasti tunteita herättävä ja liikuttava aihepiiri, minkä johdosta tutkimukseni diskursiivinen lähestymistapa pohjaa diskurssien lisäksi julkaisujen affektiiviseen eli tunteelliseen puoleen. Lisäksi affektin sisällyttämistä diskurssianalyysiin tukee itse feministinen viitekehys, jossa affektintutkimuksen avulla on tarkasteltu eri binäärejä, kuten sukupuolibinääriä (ks. kappale 3.3). Jotta saan kohdejärjestöjen Instagram-julkaisuista parhaimman hyödyn irti, olen valinnut aineistoon perehtymiseksi affektiivis-diskursiivisen lukutavan, jota esittelen luvussa 4.4.

Diskursiivista otetta hyödyntäviä tasa-arvotutkimuksia on löydettävissä paljon niin Suomen kontekstissa kuin globaalisti. Mikä omassa tutkimuksessani tuo tasa-arvon tutkimuskeskusteluun lisäarvoa, on anti-gender liikehännän universaalien aihealueiden

käsitleminen yhtenä kokonaisuutena suomalaisen järjestötoiminnan kontekstissa. Kuten aikaisemman tutkimuksen tasa-arvokentän kuvauksen osioon sisällyttämistäni tutkimuksista suurin osa paljastaa, on enemmän tai vähemmän diskurssianalyysia hyödyntäviä tutkimuksia tehty paljon myös anti-gender liikehdinnän yksittäisillä aihealueilla, jotka ovat 1) samaa sukupuolta olevien avioliitto, 2) lisääntymisoikeudet, 3) seksuaali- ja lisääntymisterveysopetus, 4) *gender* ja 5) gender-ideologian uhka demokratialle. Tutkimukseni tasa-arvonäkökulma on vastakohta anti-gender liikehdinnän kannalle kyseisissä aiheissa eli tasa-arvoa edistävät toimijat nimenomaan puolustavat näitä aiheita. Alle olen listannut tasa-arvon affektiivis-diskursiivista tutkimusta lähestymistapani näkökulmasta.

Tasa-arvon diskursiivista tekemistä löytyy kaikkien viiden aihealueen piireissä, ja affektien edelleen diskurssintutkimukselle tuoma lisähyöty on ymmärretty tasa-arvotutkimuksen parissa. Sateenkaaripapeiksi itseään nimittävä ryhmä puolustaa avoimesti ja julkisesti samansukupuolisten avioliittoa ja kyseenalaistamalla diskursiivisesti kirkon auktoriteetteja edistää kaikkien yhdenvertaisia oikeuksia tulla vihityksi kirkossa (Kouri, 2024). Tutkimuksessa esittelystä toimijasta rakentuu sosiaalisessa mediassa affektiivisesti vähemmistöjen oikeuksia puolustava sankari, joka normia vastustavana ottaa harteillaan tekojensa rangaistukset (2024, 51). Lisääntymisoikeuksien tasa-arvotutkimusta on pohdittu muun muassa uskonnollisten toimijoiden tuomien haasteiden aborttia käsittelevien lakiuudistusten toimeenpanoon kautta (Äystö & Hjelm, 2024). Kolmannessa aihepiirissä yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa rakennetaan diskurssein esimerkiksi kiinnittämällä varhaiskasvatuksessa huomiota sukupuolisensitiiviseen opetukseen lisäämällä pedagogiikan ammattilaisten konkreettista osaamista aiheesta (Eskelinen & Itäkare, 2020), ja neljännen aihepiirin kattamia sukupuolinormeja ja -rooleja kyseenalaistetaan esimerkiksi tarkastelemalla ja kehittämällä sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen (*gender-mainstreaming*) näkökulmaa rakenteellisten muutosten aikaansaamisessa (Ylöstalo, 2016). Etenkin oikeistopopulististen toimijoiden diskurssien affektiivisuus on tunnistettu ilmiö, ja kuten Saresma (2020, 4) toteaa, ”netissä käydyt keskustelut ovat usein affektiivisiä”. Neljännen aihepiirin sukupuolinormeja- ja rooleja lähestytään myös affektiivisesti, kuten esimerkiksi tutkimus Suomen entiseen pääministeriin kohdistetuista naisvihamielisistä kommentista sosiaalisessa mediassa demonstroi (Sakki & Martikainen, 2022). Viimein anti-gender liikehdinnän uhkaa demokratialle osoitetaan diskursiivisen tasa-arvon

tutkimuskentällä esimerkiksi todistamalla, kuinka sananvapauden harjoittamisen retoriikka valjastetaan vihapuheen oikeuttamiseksi (Petterson & Norocel, 2024) sekä tarkastelemalla, kuinka erinäiset toimijat konstruoivat tasa-arvotoiminnan vastustamista (Stierncreutz & Tienari, 2023). Myös viidenteen kategoriaan sisältyy tutkimusta affektiivisesta rasistisesta vihapuheesta (Saresma, Karkulehto & Varis, 2020).

Laaja kattaus affektiivis-diskursiivista tutkimusta viimeisen kymmenen vuoden ajalta tasa-arvon tutkimuskentältä todistaa anti-gender liikehdinnän viiden aihealueen ajankohtaisuuden nykyhetkessä. Oman tutkimukseni on tarkoitus tuoda tähän kokonaisuuteen lisää tietoa Suomessa toimivien feminististen järjestöjen perspektiivistä ja täten edistää tasa-arvon tutkimusta kyseisessä kontekstissa. Seuraavaksi esittelen tutkimusympäristön ja kuvailen siellä toteutetun aineiston keruun prosessia.

4.2 Internet ja sosiaalinen media tutkimusympäristönä

Länsimaisessa kontekstissa internetistä on tullut ubiikki (*ubiquitous*) eli kaikkialla läsnä oleva (Laaksonen ym., 2013, 9), ja diginatiiviin sukupolveen syntyneenä arkea on vaikea kuvitella ilman internetiä saattikka siihen liittyvää teknologiaa. Tutkimusympäristönä internet ja sosiaalinen media ovat 2000-luvun tutkijalle rajattoman tiedonsaannin sampo. Yhtäältä verkkotutkimus sisältää suuren määrän mahdollisuuksia ja toisaalta lukijalta, tutkijalta ja somen käyttäjältä täytyy löytyä kriittisyyttä tiedon määrää ja etenkin sen laatua kohtaan. Verkkoaineisto on yleensä luonnollista aineistoa, jonka syntyyn tutkija ei itse vaikuta (Laaksonen, 2021).

Syitä, miksi valitsemani yhdistelmä internetistä ja somesta tutkimusympäristönä ja diskurssintutkimuksesta analyysimenetelmänä on luonteva, on muutamia. Ennen internetiä ihmisten välistä vuorovaikutusta ja tiedon jakamista tapahtui muun muassa painettujen kirjojen ja lehtien, radion ja television välityksellä, ja nämä median muodot ovat luoneet perustan tämän päivän digitaaliselle viestinnälle. Nykyajan internetiä luonnehditaankin ”verkostojen verkostoksi”, jonka sisällä sekoittuvat ja linkittyvät median eri muodot (Paasonen, 2013, 36). Tätäkin tutkimusta varten olen lukenut verkossa kirjoja ja artikkeleita, ja esimerkiksi televisio-ohjelmia ja podcasteja tarjoavien verkossa toimivien suoratoistopalveluiden suosio on varsin laajaa. Internetissä ja sosiaalisessa mediassa vanhaa ja uutta mediaa kierrätetään, muokataan ja luodaan uudelleen. Diskurssianalyysin käsite

intertekstuaalisuus kuvastaa samankaltaista ilmiötä: ”– aina kun käytämme kieltä, käytämme toisten sanoja, lainaamme toisten ilmauksia ja kierrätämme merkityksiä, jotka olivat jo olemassa ennen omaa puheenvuoroamme” (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, 179). Ellen tule keksineeksi kokonaan uutta sanaa tai kieltä, kaiken sanomani on joku toinen joskus jo lausunut ääneen.

4.3 Aineiston keräys ja kuvaus

Esittelen ensin tutkimuksen kohdejärjestöt, joiden Instagram-käyttäjiltä tutkimusaineisto on kerätty, minkä jälkeen kerron aineiston keräämisestä yksityiskohtaisesti sisällyttäen kertomukseen kronologisesti edenneen prosessikuvauksen sekä sen sisältäneet hankaluudet. Avaan aineiston jaottelun primaari- ja sekundaaridataan ja luettelen tutkimusaineistoa rajanneet tekijät sekä esittelen lopulta aineiston lukumääräisesti ja kategoriakohtaisesti.

Tutkimuksen tutkimusympäristö on rajattu primaarisesti kohdejärjestöjen käyttäjiin Instagram-kuvapalvelussa ja sekundaarisesti järjestöjen verkkosivuihin. Verkkosivut olivat luonnollinen alkuperäinen valinta, sillä kyseessä on kaksi merkittävää yhteiskunnallista vaikuttamistyötä tekevää järjestöä. Lisäksi verkkosivuilta löytyy kuvaus järjestöjen toiminnasta, järjestön strategia, visio ja arvot sekä muu olennainen tieto järjestöistä, mihin ilman internetiä saisi pääsyn vain esimerkiksi järjestöjen hallitusten jäsenistön kautta. Teknologiajätti Metan alainen Instagram taas on suomalaisten yleisimmin käyttämien sosiaalisen median alustojen kärkijoukossa (DNA, 2024), ja kohdejärjestöjen aktiivisessa käytössä, mistä syystä se valikoitui ensisijaiseksi tutkimusympäristöksi. Kummankin järjestön Instagram-sivut on nähtävissä verkossa, mutta helpommin niihin pääsin käsiksi oman Instagram-tilini avulla. Instagramista haettu aineisto ei kuitenkaan ole maksumuurin tai rekisteröitymisen takana. Alustan toimintoja ja käyttöä kuvaavat käsitteet ovat alkuperäiskielellä englanniksi. Vaikka monet niistä kääntyvät helposti myös suomeksi, käytetään alustalla useista käsitteistä suomen ja englanninkielen sekoitusta, kuten *postaus* eli post, jolla tarkoitetaan julkaisua tai *stoori* eli story, jolla tarkoitetaan kaksikymmentäneljä tuntia käyttäjille näkyvää kuvaa tai videota. Käytän tässä tutkimuksessa lähinnä käsitettä ’julkaisu’.

Naisjärjestöt Yhteistyössä, josta puhun järjestön itsensä tavoin lyhyesti NYTKIS ry:nä, on vuonna 1988 perustettu kattojärjestö, jonka jäsenistöön kuuluvat yhdeksän eduskuntapuolueen naisjärjestöt; yksi Suomen vanhimmista yhä aktiivisista naisjärjestöistä, Naisasialiitto Unioni; toinen nais- ja tasa-arvojärjestöjen kattojärjestö, Naisjärjestöjen Keskusliitto sekä Sukupuolentutkimuksen seura (Naisjärjestöt Yhteistyössä, 2025a). NYTKIS ry:llä ja sen alaisilla järjestöillä on yhteensä noin 420 000 naisjäsentä, ja jäseneksi voi liittyä “eduskunnassa edustettuna olevan puolueen rekisteröity naisjärjestö, joka hyväksyy yhdistyksen tarkoituksen ja säännöt.” Järjestö toimii kansallisten ja kansainvälisten tasa-arvoasioiden parissa tavoitteenaan edistää todellisen sukupuolten välisen tasa-arvon ja maailmanlaajuisen yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden toteutumista. NYTKIS ry seuraa, ottaa kantaa, antaa lausuntoja ja tekee aloitteita ja esityksiä tasa-arvoon liittyvien kansainvälisten velvoitteiden toteuttamiseksi Suomen lainsäädännössä ja politiikassa. (Naisjärjestöt Yhteistyössä, 2025b.)

NYTKIS ry:n toiminta on verkkosivuilta löytyvän sisällön perusteella systemaattista, aktiivista ja konkreettista. Osallistavassa strategiaprosessissa on identifioitu selkeät askeleet vuosien 2021–2025 järjestöstrategian tavoitteiden saavuttamiseksi ja tiedostoon on kirjattu suunnitelma strategian ja sen aikaansaamien muutosten arvioimiseksi. Järjestön missio on tasa-arvoisen ja naisten oikeuksia ja mahdollisuuksia tukevan politiikan vaatiminen sekä NYTKIS ry:n jäsenjärjestöjen näkökulmien esiintuominen. Järjestön visio puolestaan on olla tunnettu maanlaajuisesti ja kansainvälisesti “tasa-arvokysymysten poliittisena yhteistyötahona ja asiantuntijana.” Järjestön arvoja ovat yhteistyö, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, konsensus, feminismi sekä syrjinnän vastustaminen ja ne heijastavat vakuuttavasti järjestön toiminnan kuvausta. (Naisjärjestöt Yhteistyössä, 2025b.)

Halusin tutkimuksen toisen kohdejärjestön olevan selkeästi erilainen, jotta verkko- ja sosiaalisen median sisältö olisi tarpeeksi erilaista. Tässä vaiheessa ymmärsin, että tasa-arvotyötä tekeviä järjestöjä etsiessäni olin vahingossa ajautunut nimenomaan naisjärjestöjen suuntaan, vaikka feministisessä tasa-arvotyössä ei ole kyse ainoastaan naisista. Oma ajatusmaailmani sekä tunnustettavasti myös puolueellisuuteni olivat rajoittaneet hakua, jonka laajentaminen ohjasi minut lopulta joukostaan selkeästi erottautuvan järjestön luokse.

Miehet ry on vuonna 2018 perustettu intersektionaalista feminismiä miesnäkökulmasta edistävä järjestö, jonka toiminnan visio on yhdenvertainen maailma, missä tunnustetaan ”miehuuden, sukupuolten ja ihmisyyden monimuotoisuus” sekä ehkäistään miehyteen liittyviä vahingollisia, kulttuurisia ja rakenteellisia vaatimuksia ja malleja (Miehet ry, n.d. c). Jäseneksi voivat liittyä hallituksen hyväksymänä kaikki järjestön kanssa samat arvot jakavat ihmiset (Miehet ry, n.d. a). Miehet ry:n verkkosivuilta löytyvät muun muassa järjestön strategia, visio ja säännöt sekä tasa-arvoa miesnäkökulmasta ja miesten tekemään tasa-arvotyötä käsitteleviä tekstejä. Miehet ry:n valitsemisen toiseksi kohdejärjestöksi myötä kohdistui tutkimuksen feministinen lähestymistapa intersektionaalisuuteen.

Miehet ry:n visio on kuvaus patriarkaalisten rakenteiden ja kapeiden sukupuoliroolien kriittisestä tarkastelusta sekä erilaisista toimista yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi. Intersektionaalisuus näkyy Miehet ry:n kuvauksessa muun muassa “moninaisen miehisyyden ja ihmisyyden” painottamisena, ja visiossa korostetaan seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen, vammaisten, rodullistettujen sekä muiden enemmistöstä poikkeavien, yhteiskunnallisesti heikossa asemassa olevien ihmisten oikeutta “tulla kohdelluksi sukupuoli-identiteettinsä mukaan ilman syrjintää”. (Miehet ry, n.d. c) Arvoikseen Miehet ry on kirjannut yhdenvertaisuuden, tasa-arvon, inhimillisyyden sekä vastuunkannon (Miehet ry, n.d. b). Järjestön strategia puolestaan kuvailee konkreettisia tapoja edistää edellä mainittuja asioita Toiminta- ja toimintamuodot -osiossa. Strategiassa esitetään käytäntöjä, joilla on mahdollista vaikuttaa laajaan yleisöön sekä päättäjiin ja rajattuihin yleisöihin. Näitä ovat esimerkiksi kannanotot, lausunnot, aktiivisuus sosiaalisessa mediassa, vaalityö, yhteistyö muiden järjestöjen kanssa, mielenosoitukset, keskustelutilaisuudet ja koulutukset. (Miehet ry, n.d. b.)

Aineiston keräys

Aineiston keräämisen prosessi oli tutkimuksen hankalin vaihe ja kesti kokonaisuudessaan ja pirstaleisuudessaan kaksi kuukautta. Koko tutkimusprosessin alussa olin päättänyt koostaa aineistoni kohdejärjestöjen verkkosivuilta löytyvistä kirjoituksista sekä järjestöjen Instagram-julkaisuista. Sosiaalisen median aineistoon sisältyy hankalia tutkimuseettisiä kysymyksiä, joihin en ollut vielä prosessin alkuvaiheessa ehtinyt perehtymään, mistä syystä päätin tarttua ensin verkkoaineistoon. Miehet ry:n verkkosivuille oli arkistoitu kymmenen blogikirjotusta vuoden 2023 kesäkuusta alkaen, mikä tuntui kirjoitusten määrältä pieneltä,

mutta aikarajaukseltaan koko aineistolle sopivalta. Kirjoituksia NYTKIS ry:llä oli samalla rajauksella noin kolminkertainen määrä. Verkkosivukirjoitusten Word-tiedostolle kopioimisen jälkeen selvitin ja kirjoitin tutkimuksen eettisyyttä pohtivaan alalukuun some-aineiston tutkimusetiikasta, mikä rohkaisi minua siirtymään Instagram-aineiston pariin, ja tästä hetkestä alkoivat hankaluudet eli koko aineiston muodon ja kriteereiden uudelleenarviointi.

Instagram osoittautui kummankin järjestön kohdalla yhdeksi järjestön pääsääntöisesti käyttämistä sosiaalisen median alustoista. Julkaisuja kesäkuusta 2023 alkaen siihen hetkeen asti, kun hain ensimmäistä kertaa Instagram-aineistoa, löytyi NYTKIS ry:ltä 179 kappaletta ja Miehet ry:ltä 88 kappaletta. Lisäksi Instagram-julkaisuissa oli kummankin järjestön osalta viittauksia verkkosivujen kirjoituksiin, mistä syystä tein päätöksen määrittää Instagram-julkaisut primaaridataksi ja verkkosivuilta kerätyt kirjoitukset sekundaaridataksi. Sekundaaridatasta pystyin tarvittaessa ammentamaan Instagram-julkaisuihin liittyvää syventävää tietoa. Toteutin julkaisujen keräyksen ja rajauksen seuraavaksi kuvatus prosessin mukaisesti.

Primaaridata-aineistoon otettiin mukaan julkaisuja, jotka olivat tyypiltään kuvia tai lyhyitä videoita ajanjaksolla kesäkuu 2023–maaliskuu 2025. Viimeinen julkaisu kummaltakin kohdejärjestöltä oli tässä vaiheessa se, joka oli julkaistu maaliskuun 20. päivä mennessä. Muut valintakriteerit olivat, että julkaisun täytyi olla kohdejärjestön itsensä julkaisema ja sen tuli sijoittua aiheeltaan Suomen tai korkeintaan EU:n kontekstiin. Toisin sanoen esimerkiksi toisten käyttäjien julkaisuja, joihin Miehet ry tai NYTKIS ry oli merkitty osallisiksi, ei valittu mukaan, vaikka ne olisivatkin sisällöltään sopineet aiheeseen. Lisäksi Miehet ry:n käyttäjältä löytyi usea julkaisu Instagram live-keskustelutilaisuuksista pitkän videon muodossa, jotka täytyi jättää aineiston ulkopuolelle.

Samalla kun kopioin rajattujen julkaisujen kuvat, kuvaukset ja lyhyiden videoiden litteraatit tekstinmuokkausohjelmaan, erottelin julkaisuista karkeat aihekategoriat kohdejärjestökohtaisesti. Miehet ry:n osalta kategorioita muodostui aluksi yksitoista ja ne olivat nimeltään suostumus; pride; hallituksen vapaa-aika; hallituksen virallista toimintaa; blogikirjoitukset; miestoimijoiden verkosto; miehet, tunteet ja paineet; Miesten huolet 2024; häirintä, väkivalta ja turvallisuus; tilan antaminen; Vuoden feministimies 2024 sekä

kansallispäivät. Tässä vaiheessa rajasin pois julkaisuja, joissa ei ollut paljoa kuvauksia tai kuvatekstejä. Lopullisia julkaisuja oli Miehet ry:n osalta yhteensä 64 kappaletta. NYTKIS ry:n Instagram-käyttäjän julkaisuista muodostui kahdeksan kategoriaa, jotka olivat nimeltään Valoa, ei väkivaltaa -kampanja; hallitus 2023; naisviha ja naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta ja häirintä; kansallispäivät; EU; meemit; naisten yhteiskunnallinen asema sekä Suomi tasa-arvon mallimaana. Tarkemman rajauksen jälkeen julkaisuja oli lopulta 135 kappaletta.

Teemoittelu ei ollut osa varsinaista analyysia, mutta se auttoi minua järjestelemään aineistoa. Teemoittelun vaarana on kuitenkin, että se ajaa minut näkemään aineiston tiettyssä valossa piilottaen tekstin sisällä olevat ristiriitaisuudet tai poikkeavuudet valitsemani teeman alle. Päätin pitää tämän haasteen tietoisesti ajatuksissani analyysia myöhemmin tehdessäni. Koska tutkimuksessani on tarkoitus analysoida pelkkää tekstiä, muunsin tekstiä sisältävät kuvat myöhemmän analyysiprosessin helpottamiseksi tekoälyn avulla tekstimuotoon, ja samalla koko aineisto siirrettiin tutkimusraportin mukaiseen lopulliseen tekstinkäsittelyohjelmaan. Lopputuloksena oli kaksi täysin tekstimuotoista kohdejärjestökohtaista Word-tiedostoa Instagram-aineistosta.

Tässä vaiheessa ymmärsin, että aineistoa oli yhä aivan liikaa ja päätin muuttaa lähestymistapaani. Sen sijaan, että olisin teemoitellut julkaisut niihin kategorioihin, mitä itse aineistosta löysin, valitsin rajaukseksi tutkimusta laajemmin ohjaavan tasa-arvokehityksen eli anti-gender liikkeen viisi universaalia aihekokonaisuutta, jotka ovat 1) samansukupuolisten avioliitto, 2) lisääntymisoikeudet, 3) seksuaali- ja lisääntymisterveysopetus, 4) gender ja 5) gender-ideologian uhka demokratialle. Kyseiset viisi kategoriaa sekä niiden kriteerit on kuvattu alla olevassa taulukossa 1.

Tasa-arvokategoria	Kriteerit
1) samansukupuolisten avioliitto	suora tai epäsuora viittaus samansukupuolisten avioliittoon.
2) lisääntymisoikeudet	suora tai epäsuora viittaus lisääntymisoikeuksiin (kattaen etenkin abortin, ehkäisyn ja lisääntymisteknologiat).
3) seksuaali- ja lisääntymisterveysopetus	suora tai epäsuora viittaus suomalaiseen seksuaali- ja lisääntymisterveysopetukseen kuten kuvattu kappaleessa 2.2

4) <i>gender</i>	suora tai epäsuora viittaus sukupuolten sosiaaliseen konstruktion ja sen moninaisuuteen ja/tai sukupuolten normiseen luonteeseen sekä tästä juontuviin ilmiöihin.
5) <i>gender-ideologian uhka demokratialle</i>	suora tai epäsuora viittaus anti-gender ideologian uhkaan demokratialle.

Taulukko 1. Primaaridatan kriteerit tasa-arvokategorioittain.

On tärkeää huomauttaa, että kyseessä olevat viisi kategoriaa ovat anti-gender liikkeen vastustamia aihekokonaisuuksia. Koska tutkimukseni kohdejärjestöt eivät jaa samoja arvoja ja aja samoja asioita kuin anti-gender liike – vaan päinvastoin – tuli kategorioiden merkitys kääntää pääläelle. Aineistoon siis kerättiin ne julkaisut, joissa pyritään nimenomaisesti edistämään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kyseisen kategorian aihepiirissä. Edellytyksenä oli, että kategorian aiheeseen viitataan julkaisussa suorasti tai epäsuorasti, mikä vaati minulta pientä rivien välistä lukemista. Lisäksi tiivistin aikarajauksen alkamaan 19.maaliskuuta 2024 ja päättymään samana päivänä 2025 – tasa-arvon ja Minna Canthin päivänä. Muut kriteerit ja kerätyn aineiston lukumäärät on kuvattu alla olevissa taulukoissa 2 ja 3.

Muut rajaukset	
Ajanjakso	19.3.2024–19.3.2025 – tasa-arvon ja Minna Canthin päivä
Mediamuoto	julkaisut, jotka sisältävät kuvia ja lyhyitä videoita
Maantieteellinen konteksti	julkaisut, joissa käsitellään aiheita Suomessa

Taulukko 2. Primaaridatan muut kriteerit.

Tasa-arvokategorioiden kriteereiden sekä muiden kriteereiden määrittäminä aineisto sai viimein muotonsa ja kokonsa. Samansukupuolisten avioliittoon ei viitattu käytössä olleiden rajausten perusteiden yhdessä julkaisussa. Lopuissa kategorioissa (2, 3, 4 ja 5) on julkaisuja, jotka sijoittuivat suoraan kyseiseen kategoriaan sekä julkaisuja, jotka olivat sisältönsä puolesta limittäisiä muiden kategorioiden kanssa. Sisällöltään limittävät julkaisut on laskettu kuitenkin yhdeksi julkaisuksi eli yhtään julkaisua ei ole merkitty taulukkoon useaan kertaan.

Neljäs tasa-arvon kategoria oli kaikista viidestä hankalin johtuen gender sanan moninaisista merkityksistä suomen kielessä (ks. kappale 2.2) sekä järjestöjen erilaisista lähestymistavoista aiheeseen. Miehet ry:n julkaisuissa *gender* näkyi selkeämmin sen englanninkielisen merkityksen tavoin eli viittauksina sukupuolten ja seksuaalisuuden moninaisuuteen, kun taas NYTKIS ry:n julkaisuissa *gender* näkyi sukupuolinormien ja niistä juontavien ilmiöiden käsittelemisenä. NYTKIS ry:n julkaisuissa neljännessä kategoriassa vahvoiksi teemoiksi nousivat naisviha ja sukupuolittunut väkivalta. Alla olevaan taulukkoon olen koonnut julkaisujen määrät kohdejärjestökohtaisesti ja tasa-arvokategorioittain.

Tasa-arvokategoria	Kohdejärjestö	
	Miehet ry	NYTKIS ry
1) samansukupuolisten avioliitto	0	0
2) lisääntymisoikeudet	0	1
3) seksuaali- ja lisääntymisterveysopetus	2	5
4) <i>gender</i>	9	12
5) gender-ideologian uhka demokratialle	8	16
Julkaisuja kohdejärjestöllä	19	34
Julkaisuja yhteensä	53	

Taulukko 3. Julkaisujen määrä kategorioittain ja kohdejärjestöittäin.

4.4 Analyysiprosessi

Tämä osio on koko tutkimusprosessin syväluotaavin vaihe. Koska ei ole yhtä ainoaa tapaa tehdä diskurssianalyysia (Pietikäinen & Mäntynen, 2019), on tutkimus aina tutkijansa näköinen. Käsitteet sekä diskurssianalyysin muut työkalut valikoituvat aineiston ja viitekehysten avulla, mutta etenkin tutkijan itsensä aineistossa näkemien merkitysten avulla. Koska olen kiinnostunut tasa-arvokeskustelusta kumpuavista merkityksistä, kiinnitän alitajuntaisesti huomioni tasa-arvokentän sisältämiin ilmiöihin ja seikkoihin oman

ajatusmaailmani ja arvojeni ohjaamana. Tarkastelen aineistoa aluksi pinnallisin puolin Pietikäisen ja Mäntysen (2019) pilottianalyysin ensimmäisen vaiheen avulla, minkä jälkeen siirryn analyysin yksityiskohtaisempaan lukemiseen.

Analyysiprosessi alkoi aineiston lukutavan valinnalla, jolla halusin olevan tutkimuksen tasavokategorioiden kanssa jotain yhteistä – täydentävän toisiaan. Selvitin, mitä diskurssien tutkimuksesta on todettu uupuvan ja opin, että menetelmää on kritisoitu aistillisen ja kehollisen ulottuvuuden puuttumisesta tai sen merkityksen vähäisyydestä (Wetherell, 2013, 351–353). Aineistoa kerätessäni kävi selväksi, että julkaisuissa on paljon tunnetta – niissä puhutaan muun muassa turhautumisesta, vihasta, surusta, epäoikeudenmukaisuudesta, empatiasta ja välittämisestä. Tässä vaiheessa päädyin kulttuuritutkimuksesta peräisin olevan affektin käsitteen ja teorioiden äärelle, jotka tarkastelevat kaikessa yksinkertaisuudessaan tunteita.

Affektiivisten käytäntöjen (*affective practices*) käsitteen kehittäjä Margaret Wetherellin kuvailee affekteja ja diskursseja toisistaan erottamattomiksi (Wetherell, 2012), sillä merkityksenannon prosessit ja tunteet ovat kumpikin sosiokulttuurisia, vuorovaikutuksellisia ilmiöitä. Useiden kuvausten perusteella affektiiviset käytännöt ja diskurssit voisivat olla jopa yksi ja sama asia. Affektien tarkastelu painottaa järjen ja välittömästi tiedostettavan ja kommunikoitavan rajallisuutta (Wetherell, 2013, 351), ja samaa ajatusta mukaillee diskurssianalyysin sanattomien merkityssysteemien tarkastelu. Edellä mainituista syistä tutkimusaineiston tarkastelun tavaksi valikoitui affektiivis-diskursiivinen lukutapa, jota käytin paikantamaan kohdejärjestöjen mediateksteistä tasavodiskursseja sekä järjestöjen niille antamia merkityksiä.

Halusin aineistosta kattavan yleiskuvan ennen sen sisältämiin diskursseihin ja affekteihin sukeltamista. Mukailin tässä tarkoituksessa Pietikäisen ja Mäntysen (2019) pilottianalyysin ensimmäistä vaihetta: analyysin kuvausta tai kartoittamista, ja aloitin kartoituksen luetuttamalla aineistoa diskurssianalyysin yleisimpien käsitteiden avulla (2019, 244–245). Näin minun oli mahdollista saada selville, minkälaisia diskursiivisia merkityksellistämisen tapoja aineisto tarjoaa. Valitsin omalle tutkimukselle sopivimmiksi käsitteiksi genren, intertekstuaalisuuden, vallan, argumentaation ja narratiivin käsitteet.

Genre

Tutkimusaineistoni koostuu teksteistä, joten yksi luontevimmista käsitteistä aloittaa analyysi on genre. Tunnistettavat ja vakiintuneet genretyyppit, kuten esimerkiksi kauppalista tai haastattelu, auttavat ymmärtämään tekstin tai puheen kielellistä ja sosiaalista ulottuvuutta (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, 110). Kielellisessä muodossa genren voi tunnistaa muun muassa tekstin tyylistä, jäsennyksestä tai sanavalinnoista (2019, 119). Seuraavassa alaluvussa esittelemäni sosiaalisen median käyttöalustojen eettiset haasteet heijastavat niiden jatkuvaa kehittymistä ja dynaamisuutta, mistä johtuen some-päivityksen genren tunnistettavuus voi olla hankalaa. Lisäksi sosiaalisessa mediassa sekoittuvat eri median muodot (Paasonen, 2013, 36), mikä tarkoittaa myös eri genrejen sekoittumista keskenään. Tunnistettavuuteen voi vaikuttaa myös kyseisen sosiaalisen median käyttöalustan yleiset käytännöt ja normit.

Ainoa huomion arvoinen havainto genrestä aineistossa on se, miten NYTKIS ry käyttää some-päivityksen genrelle ominaista (oman kokemuksen mukaan) huumoria hankalien aiheiden kanssa ja tällä tavoin yhdistää tasa-arvokeskustelun ja some-julkaisujen genret. Kahden genren yhdistelmällä voidaan pyrkiä kiinnittämään etenkin nuorten huomio vaikeisiin teemoihin sekä madaltaa kynnystä lähestyä ja keskustella niistä. Lyhyet ja sisällöltään terävät ja humoristiset julkaisut voivat kerätä käyttäjiltä paljon reaktioita, mikä taas lisää julkaisujen näkyvyyttä ja tavoittaa muita käyttäjiä laajemmin. Genren käsite diskurssianalysissa ei kuitenkaan tuonut sosiaalisen median kontekstissa suurta lisäarvoa tutkimukselle.

Intertekstuaalisuus

Mihail Bahtin luonnehtii kielenkäyttöä dialogiseksi ilmiöksi, missä jokainen kielellinen ilmaisu on samanaikaisesti uniikki ja jo aiemmin lausuttu. Dialoginen ymmärrys kielestä korostaa sen sosiaalista luonnetta moniulotteisuudessaan ja dynaamisuudessaan. Vuorovaikutuksessa dialogin avulla vaihdamme ajatuksia, lainaamme toisten sanoja ja toistamme oppimaamme. Täten kaikki kielenkäyttö heijastaa sen aikaisempaa käyttöä, ja tulemme osaksi historiallista kielellistä jatkumoa, jonka resursseja muokkaamme tilanteeseen sopivaksi. (Bahtin, n.d., Pietikäisen & Mäntysen, 2019, 23, mukaan.)

Intertekstuaalisuuden käsitteellä pyritään havainnollistamaan kielenkäytön ”kierrättämistä” (2019, 178) edellä kuvatun tavoin.

Instagram-aineistosta löytyy laajasti intertekstuaalisuutta. Miehet ry:n Instagram-julkaisujen intertekstuaalisuuden päättelen johtuvan järjestön tavoitteesta purkaa miehuuteen liittyviä stereotypioita ja näitä ylläpitäviä vahingollisia yhteiskunnallisia rakenteita ja malleja; julkaisuissa viitataan liikkeisiin, jotka puhuvat sekä näiden rakenteiden puolesta (esimerkiksi globaali anti-gender liikehdintä) että niitä vastaan (esimerkiksi kansainvälinen MenEngage-verkosto). Tasa-arvokeskustelulla on oma historiallinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kontekstinsa, minkä kanssa Miehet ry:n Instagram-julkaisut keskustelevat. Intertekstuaalisuus NYTKIS ry:n Instagram-julkaisuissa tulee esiin muun muassa tilastojen ja tutkimusten valossa ja miesnormin historiallista asemaa ja valtaa kyseenalaistavana keskusteluna.

Diskurssit ja valta

Diskurssianalyysin ydinajatukseseen kuuluu käsitys sosiaalisen vuorovaikutuksen voimaan todellisuutemme muotoutumisessa (Pietikäinen & Mäntynen, 2019; Jokinen ym., 2016). Ihmisten välinen kanssakäyminen, diskurssit, vaikuttavat, muokkaavat ja määrittelevät sosiaalista todellisuuttamme. Pietikäisen ja Mäntysen (2019) mukaan diskurssien valta ilmenee etenkin pitkällä aikavälillä, kun ”totena” ja ”tapahtuneena” kuvatut käsitykset asioista ja ilmiöistä ajan mittaa muuttuvat maailman mukana. Tämä Foucaultlainen ymmärrys tiedon ja vallan yhteen kietoutumisesta heijastaa sitä, miten harkitusti tuotetulla diskurssilla, sanomalla tietyt asiat, suljetaan toiset pois. (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, 73–74.)

Koska itsensä feministiseksi määrittävät kohdejärjestöt vastustavat jo lähtökohtaisesti patriarkaalisia, hierarkiaan pohjautuvia yhteiskuntarakenteita ja valtasuhteita, tuovat järjestöt automaattisesti esiin aiemmin piiloon jääneen, sorrettujen ihmisryhmien, äänen vaatimalla tasa-arvoista tulevaisuutta. Oli sitten kyseessä kohdejärjestöjen tietoinen tai tiedostamaton valinta, yleissilmäyksellä aineisto näyttää siltä, että järjestöt ovat keskittyneet ”näkyvimmän” sorretun puolustamiseen – tasa-arvokeskustelua käydään pääasiassa binäärisen sukupuolinäkemyksen nainen–mies asetelman valossa, ja muiden marginaalisten ryhmien ääni jää sivuosaan.

Argumentaatio

Poliittisella kentällä aktiivisten toimijoiden tuottaman sisällön tarkasteluun sopii argumentaation eli väitteiden ja perustelujen analyysi. Kuten muut kappaleessa esitellyt käsitteet, argumentointi on tapa rakentaa todellisuutta, ja sitä ohjaavat argumentoijan arvot sekä tietyntylaiset taustaoletukset ja esisopimukset. Nämä taustatekijät sekä niistä juontavat argumentaation seuraukset ovat elementtejä, jotka vaikuttavat argumentaation voimaan, ja siksi ne ovat analyysin näkökulmasta tärkeitä. (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, 155–156.)

Argumentaation analyysissa on tunnistettava väitteiden ja perustelujen yhteiskunnallinen ja historiallinen konteksti sekä ideologiset juuret (2019, 157), jotka peilaavat argumentoijan arvoja. Entä minkälaisiin seuraamuksiin argumentoija suorasti tai epäsuorasti viittaa? Epäsuorat viittaukset on mahdollista tunnistaa esimerkiksi siitä, minkälaisia merkityksiä argumentti sisällöllään luo. Kohdejärjestöistä etenkin NYTKIS ry käyttää argumentaatiota Instagram-julkaisuissaan. Jo yleiskatsauksella aineistosta on huomattavissa, miten järjestö pyrkii vakuuttamaan lukijan muun muassa viittaamalla lukuisiin eri tutkimuksiin sekä hyödyntämällä suoria lainauksia aiheen kannalta relevanteilta, jopa tunnetuilta, henkilöiltä väitteidensä tukena.

Hyvä argumentti vakuuttaa yleisönsä. Olen ajatellut hyvän argumentin olevan tutkittuun tietoon perustuvaa ja loogista, ja tätä ajatusta myötäilevät myös Pietikäinen ja Mäntynen (2019), mutta viime vuosien tapahtumien seurauksena ajatusta täytyy kyseenalaistaa. Kuten kappaleessa 2.1 esittelin, tieteellistä tietoa vastustava anti-gender liikehdintä perustaa strategiaansa vaikuttaville mutta tunnepohjaisille argumenteille, joissa virheellisiä tietoa verhotaan pelkoa ja ahdistusta aiheuttaviin väittämiin. Tästä huolimatta liike on onnistunut laajentamaan kannatustaan. Argumentoinnin väärinkäyttö vaikuttaa poliittisen ja julkisen keskustelun luotettavuuteen, ja on syytä kysyä: onko se kyseistä menettelytapaa harjoittavien vallankäyttäjien tarkoitus?

Narratiivit

Narratiivit eli kertomukset ovat merkityksellistämisen tapoja, joiden avulla luomme, sekä tarkoituksellisesti että tahattomasti, sosiaalista todellisuutta. Narratiivien vaikutusvoima

perustuu niiden kykyyn herättää tunteita ja yhteisöllisyyden kokemusta, sillä narratiiveilla on aina kertoja ja kuulija – tietoa on mahdollista jakaa laajalle yleisölle. Tästä syystä narratiiveja käytetään, kun halutaan esimerkiksi opettaa ja havainnollistaa. (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, 144–147.)

Kohteen lisäksi narratiiveilla on aina jokin tehtävä siinä kontekstissa, missä niitä jaetaan. Kuulijan kannattaa ottaa huomioon, että narratiivit peilaavat kertojansa kokemuksia ja arvoja, sillä mikä näyttäytyy yhdelle tositarinana voi merkitä toiselle aivan muuta. Narratiivien subjektiivisuus voikin hankaloittaa niiden legitimiuden tulkintaa, minkä uskon olevan kyseessä myös tasa-arvokeskustelun tapauksessa. Subjektiivisuuden ohella huomioon täytyy ottaa narratiivien ja vallan yhteenkietoutuneisuus. Eri narratiivit arvotetaan perustuen siihen, kuka niitä kertoo, missä ajassa ja kontekstissa, sillä kertomusten valta on sidoksissa kulttuurisiin ja sosiaalisiin resursseihin. (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, 144–147.) Kummankin kohdejärjestön aineistossa yleissilmäyksellä näkyvät narratiivit kuvastavat tasa-arvon, ja etenkin sen puutteen, historiaa. Järjestöjen narratiivit luovat vahvaa uudelleenmäärittelyn tunnetta. Miehet ry:n Instagram-julkaisujen sisältämät narratiivit tuntuvat empaattisilta, ja NYTKIS ry:n Instagram-julkaisujen sisältämät narratiivit vaativilta.

Valitsemieni diskurssianalyysin yleisimpien käsitteiden avulla olen ymmärtänyt tutkimuksen kohdejärjestöjen tuottavan tasa-arvon diskursseja, joissa on verraten paljon erilaisuuksia ja paljon samaa. Järjestöt käyttävät Instagram-julkaisuissaan intertekstuaalisuutta opetustarkoituksessa sekä legitimoidakseen toimintaansa, järjestöt vastustavat historiallisia valtdiskursseja pyrkimyksensä rikkoa patriarkaalisia yhteiskuntarakenteita, perustavat argumentaationsa tutkittuun tietoon, ja haastavat sukupuolinormeja uudelleen määrittelevin narratiivein. Diskurssianalyysin keskeisimmät käsitteet ovat antaneet yleisymmärryksen siitä, miten järjestöt merkityksellistävät tasa-arvoaiheita, ja ohjanneet minua järjestöjen tuottamien tasa-arvodiskurssien suuntaan. Seuraavaksi esittelen affektiivis-diskursiivista lukutapaa, joka auttoi erottelmaan julkaisuista löytyvät tulokset.

Affektiivis-diskursiiviset käytännöt aineistossa

Affektiivis-diskursiivisen lukutavan ja tutkimuksen viitekehyksen avulla etsin yksityiskohtaisemmin aineistosta löytyviä affektiivisesti latautuneita tunnesanoja, yhteyksiä, ristiriitoja, toistoja ja muita esiin nousevia ilmiöitä, jotka johdattavat affektiivis-diskursiivisten käytäntöjen ääreen. Affektiivis-diskursiivisia käytäntöjä voidaan kuvailla muiden sosiaalisten käytäntöjen tavoin toimiviksi kaavoiksi, joissa affektiiviset ja diskursiiviset elementit kietoutuvat yhteen tilannesidonnaisesti. Käytännöt selittävät dynaamista sosiaalista kanssakäymistä, ja niiden avulla on mahdollista tutkia sosiaalisen todellisuuden rakentumista. (Wetherell, 2013.) Samoin kuin diskurssitutkimuksessa, ymmärsin affektiivis-diskursiivista lukutapaa käyttäviä tutkimuksia tarkastellessani, ettei olemassa ole yhtä oikeaa tapaa hyödyntää lukutapaa. Yhteistä näille tutkimuksille olivat iteratiiviset lukukierrokset sekä tunnesävyihin ja merkityksenantoon perustuvien kielellisten toimintojen paikannus. Omaan affektiivis-diskursiivisen lukutapaani sisältyy kaksi iteratiivista lukukierrosta.

Toteutin ensimmäisen lukukierroksen kategoria kerrallaan tarkastellen kummankin kohdejärjestön julkaisuja saman aiheen näkökulmasta, mikä mahdollisti sekä affektiivis-diskursiivisen yleiskuvan rakentamisen kyseisestä kategoriasta että kohdejärjestöjen välisten samankaltaisuuksien ja erilaisuuksien ymmärtämisen. Pietikäisen ja Mäntysen (2019) pilottianalyysin mukaisen analyysin kartoituksen avustamana olin ymmärtänyt, että kohdejärjestöjen erilaisuuksissa saattaisi piillä jotakin mielenkiintoista. Koska lukuisat julkaisut kummallakin järjestöllä linkittyvät sisällöltään lukuisiin kategorioihin, eivätkä vain yhteen, päätin ensimmäisen lukukierroksen aikana ettei julkaisujen kategorisointi myöhemmillä kierroksilla olisi enää relevanttia. Koodasin huomioni kiinnostavia affektiivisesti latautuneita ilmauksia (kuten tunnesanoja) ja affektiivis-diskursiivisia käytäntöjä (kuten tunteista kumpuavia toimintamalleja) myöhempää tarkastelua varten. Selkeästi eniten koodattavaa kaiken kaikkiaan löytyi kategoriasta neljä – *gender*. Ensimmäisen kategorian, samansukupuolisten avioliiton, jätin huomiotta, sillä kummaltakaan kohdejärjestöltä ei löytynyt siihen viittaavia julkaisuja.

Jo ensimmäisellä lukukierroksella aineistosta alkoi hahmottua toistuvia aiheita, joista ymmärsin yhden yhteisen tekijän erottuvan edukseen – kumpikin kohdejärjestö painottaa julkaisuissaan vastuuta. Vastuudiskurssin ympärillä pyörii paljon muita aiheita kanssa

limittisiä ja risteäviä diskursseja, mutta sanoma on lopulta aina sama: nykytilanteen ongelmista ja haasteista täytyy kantaa vastuuta tasa-arvoisen tulevaisuuden saavuttamiseksi.

Toiselle lukukierrokselle valitsin vastuudiskurssin lukemista ohjaavaksi kehykseksi. Aloitin kierroksen etsimällä aineistosta kaikki suorat viittaukset sanaan vastuu – kirjaimellisesti vastuusta puhuttiin 36 kertaa yhteensä 14 julkaisussa. Kummankin järjestön kohdalla vastuusta puhuttiin seitsemässä julkaisussa, mutta NYTKIS ry:n julkaisuissa sana toistui lähes kaksinkertaisena – 23 kertaa siinä missä Miehet ry:n julkaisuissa sana toistui 13 kertaa. Affektiivis-diskursiivisen lukutavan avulla vastuudiskurssia oli mahdollista etsiä myös niin sanotusti rivien väleistä silloin, kun sanaa ei käytetty suoraan. Alla olevaan taulukkoon olen koostanut muutamia vastuusta kertovia eksplisiittisiä ja implisiittisiä affektiivis-diskursiivisia termejä ja käytäntöjä kohdejärjestöjen julkaisuista. Taulukon eksplisiittiset viittaukset ovat suoria otteita julkaisuista ja implisiittiset viittaukset kuvauksia epäsuorista viittauksista vastuuseen. Löydöksiä on eritelty järjestökohtaisesti, sillä oli selvää, että vastuudiskurssissa tuotetaan NYTKIS ja Miehet ry:n julkaisuissa toisistaan poikkeavin tavoin.

Miehet ry	
Eksplisiittiset viittaukset	Implisiittiset viittaukset
<i>”Onko 2025 vihdoon miesten vuoro kantaa vastuuta?”</i>	<i>Auktoriteettiasemassa olevien instituutioiden tulee puuttua epäkohtiin.</i>
<i>”Se on vastuunkantoa, jota nyt tarvitaan.”</i>	<i>Konkreettinen ja esimerkillinen toiminta rajoittavan mieheyden purkamisessa.</i>
<i>”Järjestömme haluaa miehet mukaan tasa-arvotalkoisiin kantamaan vastuuta (--)”</i>	<i>”Väkivaltaa suojelevan ja siihen kannustavan kulttuurin tunnistaminen ja tunnustaminen.</i>
<i>”(--) vaatii heiltä vastuunkantoa niin ihmisoikeuksista, omista tunteistaan kuin muiden turvallisuudesta.”</i>	<i>Haitallisten sukupuolistereotyyppien ja käsityksen miehekkästä miehestä ylläpitäminen vahingossa.</i>
<i>”(--) mukana kannustamassa miehiä vastuunkantoon.”</i>	<i>”(--) tunteiden jakamiseen liittyvän häpeän poistaminen.”</i>

<p>”(--)<i> miehuus ja muiden miesten sekä mieskulttuurin tuoma sosiaalinen vastuu tuntuu raskaalta.</i>”</p>	<p><i>Toimia, joilla päättäjät voivat vastustaa anti-gender liikehdintää.</i></p>
---	--

Taulukko 4. Miehet ry:n viittauksia vastuuseen

NYTKIS ry	
Eksplisiittiset viittaukset	Implisiittiset viittaukset
<p>”Kyllä, voit sanoa mitä tahansa - mutta sanomisistasi on kannettava vastuu ja seuraukset.”</p>	<p><i>Hallituksen tulee edistää tasa-arvoasioita yhteiskunnallisen päätöksenteon tasolla.</i></p>
<p>”(--)<i> ei lisää naisten vastuuttamista.</i>”</p>	<p><i>Me – ne -puhe</i></p>
<p>”(--)<i> miesten vastuuta esikuvien, kasvatuksen ja muutoksen osalta.</i>”</p>	<p><i>Miesten syllisyys väkivallasta naisia ja miehiä kohtaan.</i></p>
<p>”Vastuunkantoa omasta ja lähipiirinsä käytöksestä.”</p>	<p><i>Tulevaisuuden tasa-arvokulttuurin muutos.</i></p>
<p>”Vastuuta kantamalla, apua ja tukea hakemalla, asioita selvittämällä, puuttumalla ja kuuntelemalla (--)”</p>	<p><i>Tasa-arvon epäkohdista seuraa järkyttäviä asioita.</i></p>
<p>”(--)<i> rajoja rikkonut tulee saattaa vastuuseen teoistaan (--)</i>”</p>	<p>”<i>Puhu, kun näet vääryyttä. Valitse toimia oikein.</i>”</p>

Taulukko 5. NYTKIS ry:n viittauksia vastuuseen

Näiden eksplisiittisten ja implisiittisten viittausten vastuuseen lisäksi NYTKIS ry:n julkaisuista hyppäsi esiin toinen diskurssi. Kyseinen diskurssi liittyy myös vastuuseen, mutta poikkeavasta luonteestaan johtuen päätin valita sen toiseksi tulokseksi ja NYTKIS ry:n vastuudiskurssiksi. Kyseessä on EI KAIKKI MIEHET, MUTTA -diskurssi, jonka esittelen tulosluvussa.

4.5 Tutkimuksen eettisyys ja tutkijapositio

Tämän tutkimuksen eettiset ongelmakohdat liittyvät verkkotutkimuksen haasteisiin. Verkon tutkimusetiikan näkökulmasta seuraavat asiat ovat tutkimuksen kannalta olennaisimpia: 1) verkkosisällön yksityisyys ja julkisuus, 2) tietosuojasääntely, 3) verkkoalustojen käyttöehdot ja niiden päivitykset sekä 4) verkkosisällön tekijänoikeudelliset kysymykset (Laaksonen ym., 2013; Ahteensuu, 2019). Verkkotutkimusta tekeville ei ole tarjolla yhteneviä ohjenuoria tai vakiintuneita hyviä käytäntöjä, mistä syystä tutkija joutuu toimimaan harmaalla alueella (Laaksonen, 2018). Päätely- ja harkintakyky ovat verkon tutkijan parhaat työkalut, ja tutkimusprosessi tulee kuvata raportissa avoimesti ja yksityiskohtaisesti.

Verkossa ja etenkin sosiaalisessa mediassa henkilötiedot voivat olla vapaasti saatavilla, mikä hankaloittaa rajanvetoa julkiseksi ja yksityiseksi tarkoitetun tiedon välillä. Esimerkiksi Instagram-käyttäjät voivat määritellä käyttäjänsä julkiseksi tai yksityiseksi, esiintyä palvelussa omalla nimellään, jakaa sijaintitietojaan ja kertoa kuvissa, videoissa ja tarinoissa arjestaan. Tarkoittaako tämä sitä, että julkiseksi käyttäjänsä määritellyt henkilö antaa automaattisesti suostumuksen tietojensa vapaaseen (tutkimus)käyttöön? Tilannetta tulee katsoa käyttäjäkontekstin ja käyttäjän tavoitteiden näkökulmasta (Ahteensuu, 2019). Olen valinnut tutkimuskohteeksi kaksi yhteiskunnallista vaikutustyötä tekevää julkista järjestöä, jotka tuottavat yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvää verkkosisältöä. Näin ollen voidaan päätellä, että kohdejärjestöt ovat *nimenomaisesti* tarkoittaneet tuottamansa ja jakamansa verkkosisällön julkiseksi (2019), ja tuotettu sisältö on tietysti oikeudellisin (esim. tekijänoikeus) ja tutkimuseettisin (esim. tietosuoja) kriteerein vapaasti käytettävissä. Lisäksi tutkimusaineisto koostuu järjestöjen tuottamasta verkkosisällöstä, eikä liity varsinaisesti järjestöön itseensä tai sen jäsenistöön (Laaksonen, 2018).

EU:n tietosuoja-asetuksen myötä henkilötiedon käsite on laajentunut kattamaan ”kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyviä tietoja” (Eronen, 2019). Verkkoaineistoa, joka sisältää arkaluontoista tietoa, tulee käsitellä tietyn tutkimusprotokollan mukaisesti ihmisten henkilökohtaisia tietoja suojaten, minkä lisäksi verkkopalveluiden käyttöehdot itsessään sisältävät tietosuojaan liittyvää sääntelyä. Tämän tutkimuksen ei ole tarkoitus kerätä tarkkoja tietoja yksittäisistä henkilöistä. Henkilötiedot, joihin voin tutkimusprosessin aikana törmätä, ovat kohdejärjestöjen jäsenten tai vieraskirjoittajien Instagramissa näkyvät tai järjestöjen verkkosivuilla saatavilla olevat tiedot. Tutkimuksen tarkoituksena on etsiä järjestöjen tuottamasta sisällöstä tasa-arvon

diskursseja, mistä syystä huomiota ei keskitetä yksittäisiin toimijoihin, vaan korkeintaan järjestöön kokonaisuudessaan. Jos vastaan tulee arkaluontoista tietoa, käytetään sitä vain harkitusti, jos lainkaan, ja muuttaen tieto hyvän tutkimuksen käytäntöjen mukaisesti täysin tunnistamattomaksi.

Verkko ja sen palvelut ovat jatkuvassa muutoksessa, mikä tekee verkosta haasteellisen tutkimuskohteen (Laaksonen, 2013). Palveluiden kehityksen perässä voi olla vaikeaa pysyä mukana, ja tuntuu, että myös palveluiden käyttöehtoja päivitetään toistuvasti. Kun tekee verkkotutkimusta, on tutkijan tärkeää tuntea verkkoympäristönsä käyttöehdot, jottei tule vahingossa toimineeksi oikeudellisten velvoitteiden katvealueella (Ahteensuu, 2019). Esimerkiksi sosiaalisen median käyttöalusta X (entinen Twitter) on määritellyt käyttöehdoissaan, että käyttäjien jakamat tekstit tulisi julkaista kokonaisina ilman muokkaamista (2019). Mutta miten toimia käyttöehtojen kanssa, jotka ovat vaikeaselkoisia, pitkiä, täynnä jargonia ja alati päivittyvä? Etsin vastausten toivossa viimeaikaisia vuonna 2024 julkaistuja väitöskirjoja, joissa oli tutkittu sosiaalisen median aineistoja ja etenkin Instagram-aineistoja. Tutkimukset heijastivat lukemani kanssa samaa ajatusta, minkä mukaan tiedon julkaisukonteksti sekä käyttäjän tuottaman sisällön tarkoitus ja tavoite ohjaavat tuotetun sisällön arkaluontoisuutta (Ahteensuu, 2019).

Neljäs verkkotutkimuksen haaste liittyy tekijänoikeuksiin. Minkä määrittelisit itse tekijänoikeudella suojatuksi *teokseksi*? Sana voi tuoda mieleen esimerkiksi kanvakselle maalatun taideteoksen, mutta sosiaalisen median maailmassa tekijänoikeudella suojattuja teoksia ovat kaikki omaperäiset, itsenäisen luomistyön tulokset (Ahteensuu, 2019) eli käytännössä jokainen sosiaaliseen mediaan jaettu itse tuotettu teksti, kuva ja video. Jos esimerkiksi tutkimusaineistona haluaa käyttää Instagram-käyttäjän kuvia tai videoita, tarvitsee tutkija silloin tekijänoikeudella suojatun sisällön haltijan luvan (2019). Tässä tutkimuksessa käsitellään kohdejärjestöjen Instagram-julkaisuja ja niiden sisältämiä tekstejä, kuvia ja videoita, mutta ainoastaan kirjoitetussa muodossa. Tekijänoikeussuojaa ei rikota, sillä kuvien sekä videoiden sisältöä luonnehditaan sanoin eikä teksteistäkään lainata suoria sitaatteja, mikä vaatisi tekijänoikeuden haltijan käyttöluvan (2019).

Olen valinnut tutkimuksen kohteeksi aiheen, joka koskettaa myös itseäni. Minulla on aiheesta oma (rajallinen) ymmärrykseni ja teen siitä tulkintoja, jotka tulevat esiin erilaisten

merkityssysteemien kautta kirjoituksessani. Merkityssysteemeillä Jokinen ja kollegat (2016) tarkoittavat ”säännönmukaisten merkityssuhteiden systeemejä, jotka rakentuvat sosiaalisissa käytännöissä ja samalla rakentavat sosiaalista todellisuutta”. Merkityssysteemejä kutsutaan myös diskursseiksi. (2016, 34.) Tulen samanaikaisesti sekä tarkastelleeksi että luoneeksi tasa-arvokeskustelua. Arvoni (Juhila, 2016, 419), suhteeni aiheeseen ja vuorovaikutukseni sen kanssa rakentavat minulle tietynlaisen tutkijaposition, jonka tuon esiin diskurssianalyysille ominaisesti perustellen. Yleisesti tutkijalle rakentuu tai hän asettuu yhteen tai useampaan positioon, jotka voivat myös vaihdella tilanteisesti. (Juhila, 2016, 411–413.) Juhila kuvailee neljää diskurssianalyytikon positiota, joista esittelen seuraavaksi kaksi – asianajajan ja tulkitsijan. Näistä kahdesta positioni painottuu enemmän ensimmäiseen, mutta haluan sisällyttää perusteluihin myös jälkimmäisen, sillä asenteeni tutkimuksen aiheeseen on enemmän utelias kuin ehdoton.

Tutkimus on aina poliittista, ja tasa-arvon kenttä linkittyy olennaisesti Foucaultlaiseen ajatukseen, ettei mikään keskustelu ole vapaa vallasta. Asianajaja on muutosta edistävä, kriittisesti motivoitunut tutkijapositio, joka analysoi vallitsevia merkityksiä ja auttaa marginalisoituja ryhmiä saamaan äänensä kuuluviin. Todellisuuden sosiaalisen rakentumisen lisäksi tutkitaan sitä, miten kyseistä todellisuutta voisi rakentaa eri tavoin. (Juhila, 2016, 418–419.) Oletuksena on, että tutkimuksen kohdejärjestöt toimivat tasa-arvokentän marginalisoitujen ryhmien puolella. Asianajajan positioon sijoittumalla otan tässä tutkimuksessa kriittisen kannan tasa-arvoa romuttavan anti-gender liikehdinnän ajamaan agendaan tutkimalla niitä vaihtoehtoisia yhdenvertaisia tulevaisuuksia, joita kohdejärjestöt verkko- ja somekirjoituksissaan diskursiivisesti rakentavat. Rosalind Gill (1995, Juhilan, 2016, 419, mukaan) toteaa osuvasti, kuinka usein nimenomaan feministisessä diskurssianalyysissa käytetään asianajajan positiota.

Toinen käsittelemäni tutkijapositio on nimeltään tulkitsija, joka keskittyy etsimään aineistosta erilaisia ulottuvuuksia (Juhila, 2016, 423). Siinä missä asianajajan positio antaa minulle työkalut valtasuhteiden ja epäoikeudenmukaisuuksien tarkasteluun, pitää tulkitsijan positio jalkani maassa, jotta kykenen erottamaan rivien välestä löytyvät implisiittiset ja vaihtoehtoiset ulottuvuudet. Toisin kuin asianajaja, tulkitsija ei arvota aineiston sisältöä vaan ”epäilee varmuuksia ja pitää hengissä vaihtoehtoja” (2016, 425). Se, mitä varmuuksia ja vaihtoehtoja tutkijana aineistosta löydän, liittyy subjektiivisuuteen, missä tutkijan

kokemukset, ajatusmaailma, ymmärrys aiheesta sekä tulkinnan resurssit (2016, 423–425) ohjaavat diskurssianalyysin tarkentumista ja rakentumista, ja näin tutkimus tapahtuu vuorovaikutuksena (2016, 423) tutkijan ja aineiston välillä.

5 TULOKSET

Koska kumpikin tutkimuksen kohdejärjestöistä määrittelee itsensä feministiseksi, olin alun perin ajatellut käsitteleväni järjestöjen julkaisuista löytyviä tuloksia yhtenä kokonaisuutena. Affektiivis-diskursiivisen lukutavan sekä tutkimuksen viitekehyksen avulla tunnistin aineistosta aluksi neljä vastuuseen liittyvää tasa-arvon diskurssia, jotka löytyivät kummaltakin kohdejärjestöltä. Annoin niille nimet Vastuu moraalisen velvollisuutena, Vastuu ja toimijuus, Vastuun uusi aikakausi sekä NYTKIS ry:n *EI KAIKKI MIEHET, MUTTA* -diskurssi. Kerroin aiemmin aineiston keräyksen osiossa, kuinka lukuisat julkaisut sijoittuivat moniin eri tasa-arvokategorioihin johtuen niiden yhtäläisestä sisällöstä. Samalla tavoin, näitä neljää diskurssia pyöritellessäni, ymmärsin niiden olevan sisällöllisesti todella samanlaisia. Miehet ry ja NYTKIS ry kuitenkin merkityksellistävät vastuun diskurssin toisistaan poikkeavien affektiivis-diskursiivisten lähestymistapojen kautta, mikä johdosta niitä on mahdollista käydä läpi erikseen ja toisiinsa verraten. Olen siis jaotellut lopulliset tutkimustulokset kahdeksi vastuudiskurssiksi: Miehet ry:n *VAIKENEMINEN EI VAPAUTA* -diskurssi ja NYTKIS ry:n *EI KAIKKI MIEHET, MUTTA* -diskurssi.

5.1 Vastuudiskurssien yhteiset tekijät

Kahdella tulosluvun vastuudiskurssilla on lukuisia yhdenmukaisuuksia. Sen lisäksi, että varsinaisista tuloslukuista löytyy myös niihin sisällyttämäni alkuperäiset moraalisen velvollisuuden, toimijuuden ja vastuullisen tulevaisuusnäkökulman ulottuvuudet, jäsennän tässä alaluvussa erikseen kolmea muuta vastuudiskursseja yhdistävää tekijää, jotka olen nimennyt seurauksiksi, vallankäytöksi sekä haitallisten normien ja rakenteiden purkamiseksi. Nämä yhdistävät tekijät on tärkeä kuvata erikseen, sillä niissä rakentuu feminististä vastarintaa laajemmin kuvaavia merkityksiä, jotka kehystävät tuloslukujen sisältöä. Kursivoidut lainausmerkkien sisällä olevat termit ja lauseenosat ovat otteita järjestöjen julkaisuista, joista teen tässä alaluvussa vasta pintapuolista synteesiä. Varsinaiset tulokset käyn läpi järjestökohtaisesti alaluvuissa 5.2 ja 5.3. Näissä osissa esittelen ja teen omaa tulkintaa julkaisuista otteiden avulla erotellen myös eksplisiittiset ja implisiittiset viittaukset vastuuseen.

Seuraukset

Aineistosta löytyy kahdenlaisia vastuunkannon seurauksia. Niitä, jotka seuraavat todellista vastuunkantoa ja niitä, jotka aiheutuvat kun vastuuta ei kanneta. Hyviksi seurauksiksi kuvataan sellaiset, jotka liittyvät tasa-arvon toteutumiseen kun vastuuta kannettaessa rakennetaan tulevaisuuskuva ”*paremmasta maailmasta kaikille*”. Tämä eksplisiittisesti feministiseksi määritelty utooppinen tulevaisuuskuva sisältää lukuisia haluttaviksi todettuja piirteitä: se on ”*turvallinen*” ja ”*syrjimätön*” paikka, jossa ”*luottamuksen tunne yhteiskuntaa kohtaan*” on korkea. Tämä maailma on rakennettu ”*kaikille*”, eikä kenenkään tarvitse kokea yksinäisyyttä – vahva affektiivis-diskursiivinen käytäntö me-hengestä ja hyvinvoinnin lisääntymisestä. Muita vastuunkannon tulevaisuuskuvaan liitettyjä affektisia käytäntöjä ovat ”*häpeän poistaminen*”, ”*tuen saaminen*” ja ”*yhdenvertainen kohtelu ihonväriin, kieleen, katsomukseen ja vammaisuuteen katsomatta*”. Osallisiksi nimetään eksplisiittisesti ”*pojat ja miehet*”, ”*naiset ja tytöt*”, ”*lapset*”, ”*sateenkaarivähemmistöt*” ja myös esimerkiksi ”*varhaiskasvatuksen ammattilaiset*” ja ”*hoivatyön tekijät*”.

Vastuunkannon tulevaisuuskuvan näkökulmasta puhutellaan myös suoraan sitä vastaan toimivia ”*taantumuksellisia voimia*”, jotka ajavat omaa agendaansa talous edellä ”*ihmisoikeuksista*” välittämättä. Huonojen seuraamusten lopputulos on ”*taka-askelia*” ottanut ”*antifeministinen*” tulevaisuuskuva, jossa on palattu nykyhetkeä edeltäneeseen tilaan tasa-arvon toteutumisen näkökulmasta – hierarkkisesti rakennettuun tilaan, joka sisältää ”*kärsimystä*”, pahoinvointia ja ”*väkivaltaa*”. Siellä potkitaan jo valmiiksi maassa ”*haavoittuvassa asemassa*” olevia, ja ”*ihmisiä oikeasti KUOLEE tämän ilmiön seurauksena*”. ”*Takaperoisen*” tulevaisuuskuvan kannattajat laittavat ”*lyhytnäköisesti*” talouden ”*minimaaliset säästöt*” ihmisten hyvinvoinnin edelle. Kun vastuuta ei kanneta, syntyy me-hengen vastakohtainen tila, missä ihmiset jäävät yksin oman onnensa nojaan. Lisäksi osaa ihmisistä toiseutetaan, kun jokainen arvotetaan perustuen konservatiivisiin heteronormatiivisiin arvoihin. Seurauksena ”*poikia ja miehiä*” altistetaan, jopa menetetään, ”*antifeministiselle sisällölle*” ja ”*naisten ja sateenkaarivähemmistöjen oikeuksia vastustetaan*”. Teksteissä tämän tulevaisuuskuvan etuoikeutetut ja kannattajat maalataan affektiivis-diskursiivisesti pahoiksi ihmisiksi, jotka pahuudella tekevät itsestään naurunalaisia. ”*Sanotaan se nyt suoraan: naisviha netissä ei ole mikään vitsi*” – toisten kärsimykselle nauraminen on teko, jonka moraalinen vääräys on niin naurettavan universaalilla tasolla tiedostettua, että asian yksinkertaisuus täytyy vääntää heille rautalangasta.

Eronteko hyvien ja huonojen seurausten välillä on suorasanainen. Hyvät seuraukset ovat itsestään selviä ja kaikkien tulisi haluta niitä. Vastuun seurauksille annetaan ikään kuin vain yksi vastaus, josta löytyy samankaltainen lataus kun uskosta kuoleman jälkeiseen elämään: haluatko mieluummin taivaaseen vai helvettiin? Lisäksi seurauksia on vaikea paeta, sillä affektiivis-diskursiiviset käytännöt kutsuvat, aktivoivat ja jopa vaativat lukijaa tekemään päätöksen. Jos valinnasta ei voi perääntyä, kannattaa valita oikein. Pidä vain mielessä, että väärin vastatessasi saattaa tapahtua pahoja asioita. *”Valitaan valo, ei väkivalta”* kuuluu erään julkaisujen sisältämän kampanjan pääsanoma. Hyvät seuraukset johtavat valoon ja huonot väkivaltaan – kumpaa sinä haluat?

Vallankäyttö

Pitkään toiminut tasa-arvotyö näkyy erilaisina saavutuksina tasa-arvokentällä. Vallankäyttöä käsitellään positiivisella sävyllä puhuttavana vastarintana sekä negatiivisella sävyllä puhuttavana tasa-arvon saavutuksia romuttavana toimintana, jossa on kyse kontrollista ja etuoikeuksista. Nyky-yhteiskunnan etuoikeutetussa valta-asemassa ovat länsimaisen idean tukemana valkoiset cis- ja heteromiehet, ja asetelma on ollut tällainen jo kauan – *”tässä ei varsinaisesti ole mitään uutta”*. Niinpä vallankäytön vastuudiskursseissa puhutellaan paljon miehiä. Vallankäyttöä vastuudiskurssien yhteisenä tekijänä voidaan lähestyä vallankäytön vastarinnan näkökulmasta sekä vallan väärinkäytön näkökulmasta.

Vallankäytön vastarinta *”pohjaa työnsä feminismiin ja patriarkaatin vastustamiseen”*. Vastarinnan näkökulmasta tulevaisuus, jossa ihmiset ovat vapaita vallasta, on tavoiteltava tila – sellainen, missä *”jokainen saa elää turvassa ja hyväksyttynä”*. Etenkin naiset ovat kautta historian *”nousseet vastarintaan, kamppailleet oikeuksistaan ja onnistuneet taistelu taistelulta saavuttamaan tasa-arvoisemman aseman”*. Vallankäytön vastarinta kuvataan stereotyyppisen maskuliinisena, sodan kaltaisena kamppailuna, jossa vallan väärinkäyttäjää vastustavat ovat rohkeita, kunnioitettavia sankareita. Jälleen, lukija kutsutaan ottamaan osaa taisteluun liittymällä sen oikealle puolelle. Vastarintaan liitetään vahva kollektiivisuuden affekti: *”Niin kliseiseltä kuin se kuulostaakin: yhdessä olemme vahvimmillamme”*. Yhteenkuuluvuutta luodaan puhumalla *”tasa-arvotalkoisiin”* liittymisestä, *”solidaarisuudesta”* ja *”muutoksen”* osana olemisesta.

Vastarinta ymmärtää, että vallan väärinkäyttöä vastaan toimiminen on vaikeampaa kuin valtaan alistuminen, mutta se korostaa vastustamisen olevan *”kriittisen tärkeää”*, sillä – jälleen – pahoja asioita tapahtuu, jos vallan väärinkäyttäjät voittavat taistelun. Tässä tulevaisuuskuvassa valtaan alistetut menettävät toimijuutensa, koska kyse on *”halusta kontrolloida toisten kehoja, itsemääräämisoikeutta ja vapautta”*. Alistetuista tulee pelkkiä objekteja – *”on sallittua esimerkiksi kutsua naisia talousesineiksi tai omaisuudeksi”* – joista puhua ja joita kohtaan toimia miten haluaa. Pahimmassa tapauksessa vallan väärinkäyttö ja siitä koituva *”väkivaltaan kannustava kulttuuri tappaa”*. Vallanpitäjät suojelevat omaa asemaansa tavoin, jotka kuvastavat sen moraalisesti väärää toimintaa. He johtavat harhaan *”lupaamalla edistää yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä”* vain tehdäkseen samalla päätöksiä, jotka ovat *”räikeästi ristiriidassa näiden kirjausten kanssa”*. Vallan väärinkäyttäjät *”kyseenalaistavat ja syyllistävät väkivallan kohteeksi joutuneita”*, sillä vallankäytön systeemi on rakenteellisesti riippuvainen väkivallasta.

Vallan väärinkäytön systeemi suosii miehiä, mutta sen väkivaltaisuus ei katso sukupuolta, ihonväriä eikä kansalaisuutta. Julkaisujen yleinen viesti vallankäytöstä on se, että tämä tulevaisuuskuva ei ole kenenkään eduksi, ja siksi miehiä puhutellaan suoraan. Patriarkaalisessa yhteiskunnassa ihmiset sijoitetaan hierarkiaan, jonka korkeinta paikkaa pitävät miehet. Kyseessä ei ole me–ne -asetelma, jonka ääripäissä ovat eri sukupuolet, vaan vastarinta kutsuu loputkin miehet joukkoonsa toiveenaan edistää tasa-arvoa huomioimalla, *”merkittävää feminististä aktivismia tekevät miehet”*. Kun miehillä on auktoriteettia vaikuttaa vallan väärinkäyttöön, tarkoittaa se myös sitä, että *”miesten vaikeneminen tappaa”*. *”Puhu, kun näet vääryyttä. Älä pysy hiljaa”* on miehille kohdennettu ohje, jota vallankäytön vastuudiskurssit toistavat eri tavoin. Näissä talkoissa *voi auttaa JOKAINEN mies*”, mistä syystä *”on täysin perusteltua osoittaa hätähuuto kaikille miehille”*.

Haitallisten normien ja rakenteiden purkaminen

Kolmas vastuudiskurssien yhteinen tekijä on julkaisuissa syntyvä stereotyyppisten, vahingollisten ja ihmiset ahtaisiin muotteihin pistävien normien ja rakenteiden purkaminen, mikä tapahtuu nimeämällä kyseisiä rakenteita sekä listaamalla niiden vahingollisia seurauksia.

Julkaisuissa kuvattu toiminta haitallisia normeja ja rakenteita vastaan on feminististä ja yhdenvertaista tasa-arvotoimintaa, joka vallankäytön vastarinnan tavoin toimii ”*patriarkaattia vastaan*”. Haitallisissa normeissa ja rakenteissa on kyse anti-gender liikehdinnän ihannoimista patriarkaalisista ideaaleista sekä vallankäytöstä, joita pidetään luonnollisina ja siksi oikeutettuina. Suorasti ja epäsuorasti haitallisiksi normeiksi ja rakenteiksi julkaisuissa nimetään muun muassa väkivaltakulttuuri, arvokonservatiivisuus, ”*miehisyyden muotti*”, anti-gender liikehdintä, rasismi, ”*taantumus*”, vihapuhe ja sen yleistyminen, sekä se, mikä ”*mielletään maskuliiniseksi ja feminiiniseksi*” ja näin ollen arvioidaan eri tavoin. Julkaisuissa näitä puhutellaan useissa otteissa ”*taantumuksellisina*”, ”*takaperoisina*” ja ”*rakenteellisina mieskulttuurin ongelmina*”. Ongelmat ovat sellaisia, joita etenkin etuoikeutetussa asemassa olevat miehet saattavat ylläpitää ja toistaa, mutta tärkeä ero tehdään kuitenkin siinä, että ne ”*kohdistuvat myös miehiin*”. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyö siis ”*kuuluvat jokaiselle – sukupuolesta riippumatta*”.

Miesten vastuu haitallisen mieskulttuurin uudelleenmäärittelystä tehdään selväksi. Syyksi tälle annetaan se, että koska hierarkkisen valta-asetelman takia naisten asema on miehiä huonompi, naisvaltaiset ”*tasa-arvotyötä tekevät järjestöt saavat lähes poikkeuksetta miesten vihat [tasa-arvotyöstä] niskoilleen*”. Kohdejärjestön teettämän tutkimuksen mukaan moni miehistä on sitä mieltä, että sukupuolten välinen ”*tasa-arvo on valmis*”. Taustalla piilee ajatus, että sukupuolten tasa-arvon edistäminen, moninaisuuden kunnioittaminen ja kaikkien yhdenvertainen kohtelu on haitallista miesten omille oikeuksille, mikä johtaa miesten vastustuksen lisääntymiseen. Tästä syystä tarvitaan ”*laajamittaista asennemuutosta*”, jonka seurauksena ”*toisten oikeuksien edistämisen ei nähdä olevan itseltä pois*”.

Julkaisut esittelevät tasa-arvotyön kohtaamaa vihaa pääasiallisesti miesten tekemänä eri muodoissa. Ne eivät varsinaisesti osoita miehiä sormella sanoen, että kaikki miehet käyttäytyvät väkivaltaisesti, mutta kritisoiivat passiivisuutta ja näiden rakenteiden hiljaista hyväksymistä. Väkivaltakulttuurin vihan affekti ei edes kohdistu pelkkiin valtahierarkian alempiin osiin sijoitettuihin ihmisryhmiin. Haitalliset normit ja rakenteet ylläpitävät ”*äijäkulttuurin*” yksipuolisia mieskuvia ja miehiin liitettyjä stereotyyppioita: miehen kuuluu muun muassa ”*tukahduttaa heikkoudet*”, ”*hallita paremmin uhkaavat tilanteet*” ja olla ”*järkkymätön huolehtija*”. Stereotyyppisiä oletuksia ja vaatimuksia miehille asettavat toiset miehet, ja siksi heidät kaikki kutsutaan eksplisiittisesti mukaan kritisoimaan,

kyseenalaistamaan ja uudelleenmäärittelemään miehille ”*epäreilua etua*” antavaa järjestelmää: ”*mies joka luet tätä – sinä voit olla osa muutosta*”. Näin miesten ei tarvitsisi esittää mitään, vaan heillä ”*olisi nykyistä enemmän mahdollisuuksia olla oma itsensä*”.

Tässä alaluvussa olen käsitellyt kohdejärjestöjen vastuudiskursseja yhdistäviä tekijöitä eli seurauksia, vallankäyttöä sekä haitallisia normeja ja rakenteita. Kuten yhteisten tekijöiden yllä olevasta käsittelystä voi huomata, diskursseilla on paljon risteäviä ja limittäisiä sisältöjä, mikä saattaa tehdä niiden erottelusta hankalaa, mutta kuvastaa myös aiheen laajempaa systemaattista ja kietoutunutta luonnetta. Olen varma, että vastuudiskursseja löytyisi aineistosta vielä paljon useampia kuin ne kaksi, jotka seuraavaksi esittelen kohdejärjestökohtaisesti.

5.2 *VAIKENEMINEN EI VAPAUTA* -diskurssi

Miehet ry:n vastuudiskurssi on kokonaisuus, josta löytyy oikeudenmukaisuuteen vetoavia, mobilisoivia affektiivis-diskursiivisia käytäntöjä ja lupaus paremmasta huomisesta tasa-arvotyön kentällä. Olen jakanut diskurssin kahteen osaan, *Heroes versus Villains* (eli sankarit vastaan roistot) ja *Ei passiivisuutta vaan roolimallina toimimista*, jotka kuvastavat vastuunkantoa miesten moraalisenä velvollisuutena sekä vastuunsa kantavien miesten aktiivista panosta tasa-arvon edistämisessä. Vastuudiskurssin nimessä *VAIKENEMINEN EI VAPAUTA* yhdistyvät Miehet ry:n kannanotto miesten etuoikeuksiensa hiljaisesta hyväksymisestä ja lupaus feministisen vastarinnan tuomasta paremmasta maailmasta kaikille.

Heroes versus Villains

Miehet ry:llä on vahva ymmärrys patriarkaalisen järjestyksen aiheuttamista epäoikeudenmukaisuuksista. Tässä Miehet ry:n vastuudiskurssin osassa tuon esiin järjestön affektiivis-diskursiivisia tapoja merkityksellistää moraalialia eli järjestön käsityksiä siitä, mikä on paha ja hyvää sekä tästä johdettuna väärin ja oikein toimimista. Tärkeimmäksi ja korkeimmaksi vastuun ehdoksi määritellään velvollisuus toimia moraalisesti oikein – vastustaa taantumuksellisia voimia.

Kansainvälinen antigender-liikehdintä vastustaa naisten ja vähemmistöjen oikeuksia ympäri maailmaa (--) myös Euroopassa ja

Suomessa nämä trendit nostavat rumaa päätään, kun tasa-arvon ja ihmisoikeuksien puolustamista kauhistellaan epämääräisenä "wokena" ja ministeritasolla irtisanoudutaan sateenkaarivähemmistöjä puolustavista liittoumista. (julkaisu 1)

On selvää, miten Miehet ry merkityksellistää tämän otteen mukaan hyvän ja pahan. Anti-gender liikehdintä, *nostamalla rumaa päätään*, kuvataan maan syövereistä nousevaksi, moraalisesti pahojen voimien antagonistiseksi ilmentymäksi. Tasa-arvo ja ihmisoikeudet merkityksellistetään otteessa universaaliksi hyväksi asioiksi, jotka yksinkertaistamalla *epämääräiseksi "wokeksi"* anti-gender liikehdintä paljastaa olevansa todellisuudessa itse yksinkertainen – tavalla pilkataan anti-gender liikehdintää. Kritiikki osuu myös *ministeritasoon*, ja auktoriteettiasemassa olevien velvollisuutta edistää yhdenvertaisuutta Miehet ry korostaa useissa muissakin otteissa. Hierarkkiset asemat kuitenkin mahdollistaa itse järjestelmä, joka ne on alun perin luonutkin. Seuraavat kaksi otetta herättelevät lukijaa järjestelmän rakenteellisesta epäoikeudenmukaisuudesta.

"Miehet, lopettakaa naisten tappaminen" oli useiden naisjärjestöjen yhteinen vaatimus Tampereen keskustan murhan jälkeen. (julkaisu 18)

Mikään liike ei tapahdu itsestään, vaan tasa-arvo edellyttää ja on aina edellyttänyt toimintaa ja konkreettisia tekoja. Naisten oikeuksien historia on tästä hyvä esimerkki: päästäkseen eroon vuosituhansia heihin kohdistetusta sorrosta, naiset ovat osoittaneet mieltään, marssineet, kampanjoineet, vaikuttaneet, puhuneet, kirjoittaneet, esitelmöineet, julistaneet, järjestäytyneet, liittoutuneet. (julkaisu 21)

Anti-gender liikehdinnän kaltaisen voiman nousun mahdollistaa syrjivä, alistava, väkivaltainen ja epäoikeudenmukainen järjestelmä. Sen, että miehet eivät saa tappaa naisia, pitäisi olla terveen maalaisjärjen mukaan itsestään selvää ja täysin tuomittava teko – silti, vaade täytyy sanoa ääneen. Kyseinen ote korostaa järjestelmän moraalisesti kyseenalaista absurdiutta. Toinen ote alleviivaa naisten osuutta tasa-arvotoiminnassa aikana ennen tätä hetkeä. Naiset ovat tehneet vaikka mitä – *marssineet, vaikuttaneet, julistaneet* – eikä järjestelmä ole siltikään antanut heille yhtäläisiä oikeuksia kuin miehille. Tuomalla esiin epäoikeudenmukaisuudet ja tehden absurdiuden näkyväksi Miehet ry osoittaa sekä

tiedostavansa järjestelmän tuottamat epärealistiset mies- ja naiskuvat että irtautuu näistä järjestönä:

[Naisten] *Pitäisi olla hiljaa, jotta miehet eivät suutu (--)* (julkaisu 18)

Jos tämä taistelu leimataan jälleen naisten ja vähemmistöjen asiaksi, edessä on pitkä ja kivinen tie (--) (julkaisu 1)

Naiset eivät tarvitse miesten suojelua, vaan miesten on lopetettava toistensa suojelu. (julkaisu 17)

Yllä olevat otteet ovat intertekstuaalisia viittauksia vanhanaikaisiin käsityksiin naisten ja miesten roolista yhteiskunnassa. Verbin *pitää* konditionaalimuotoa käyttämällä ensimmäinen ote viittaa torjuvasti heteronormatiiviseen, vanhanaikaiseen käsitykseen naisesta passiivisena ja hiljaisena. Tasa-arvotaistelun *leimaaminen jälleen* muiden kuin miesten asiaksi johtaa pelkkiin hankaluuksiin, mistä syystä järjestö kehottaa miehiä kantamaan liikkeestä vastuunsa. Miehet ry myös kritisoi järjestelmän tapaa suojella itseään, jota avasin vallankäytön osiossa. Tässä maailman hetkessä naiset ovat itsenäisiä eivätkä vanhanaikaisen käsityksen mukaisia alistettuja toimijoita, mikä on muuttanut myös miesten roolia asetelmassa. Viittaamalla miehiin, jotka suojelevat toisia miehiä, järjestö tulee myös viitanneeksi #NotAllMen -liikkeeseen, jonka toimintaa kuvaan NYTKIS ry:n vastuudiskurssissa. Nämä miehet eivät kannu vastuuta toisten miesten teettämistä moraalittomista teoista, kuten väkivallasta, mutta syyllisyyttä pyritään piilottamaan kehystämällä miehen rooli yhä suojelijaksi.

Feministisenä miesjärjestönä olemme huolissamme arvokonservatiivisuuden kasvusta nuorten miesten ja poikien keskuudessa, koska tämä näkyy myös koventuneina asenteina. Siksi etenkin miesten on tärkeää puolustaa näkyvästi sateenkaarioikeuksia ja vastustaa naisvihaa, koska molemmissa on kyse halusta kontrolloida toisten kehoja, itsemääräämisoikeutta ja vapautta. (julkaisu 25)

Taantumuksellisten voimien vastustaminen tapahtuu Miehet ry:n julkaisuissa aktiivisen toimijuuden avulla, mikä esitetään julkaisuissa merkittävänä elementtinä. Passiivinen objektiivisuus leimataan lähestulkoon yhtä vääräksi toiminnaksi kuin itse tasa-arvon vastustaminen – yhdenvertaisuutta *on tärkeää puolustaa näkyvästi*. Järjestön korostaminen

miesjärjestönä osoittaa ymmärryksen vastuunkannon tärkeydestä, ja konservatiivisuuden kasvamisesta *huolissaan olemisen* sekä rikkoo miesnormia että rakentaa huolenpidosta moraalisesti hyvän piirteen. Väärää ja pahaa sen sijaan on toisten kontrolloiminen, mikä viittaa vallankäytön järjestelmään. Miehet ry:n intersektionaalisen ja antirasistisen agendan huomioon ottaen kontrollilla voidaan viitata myös anti-gender liikehdinnän koloniaalisiin juuriin, mikä tuomitaan julkaisuissa laajasti. Edellä olen kuvannut Miehet ry:n pahuudesta tuottamia merkityksiä. Julkaisuista löytyy näiden ohella lukuisia viittauksia moraalisesti oikeaan toimintaan.

Somevaikuttaja [nimi] osaa puhutella miehiä lempeästi mutta jämäkästi ja vaatii heiltä vastuunkantoa niin ihmisoikeuksista, omista tunteistaan kuin muiden turvallisuudesta. Hänen kaltaisia miehiä suoraan puhuttelevia feministisiä toimijoita ei ole koskaan liikaa.
(julkaisu 31)

Miesten vastuunkanto on tasa-arvoa edistävää toimintaa, jota totesin vallankäytön osiossa kummankin tutkimuksen kohdejärjestön painottavan. Miehet ry käyttää positiivisesti latautuneita affekteja tasa-arvoa edistävien miestoimijoiden kuvaamiseen: *lempeä, ainutlaatuinen, valovoimainen, kunnioittava* (julkaisu 31). Koska miehet ovat vain osa yhteiskunnan toimijoiden laajaa kirjoa, suunnataan toimintakehotus ja -vaatimus myös korkeammille tahoille:

Miten koulut voivat olla mukana monipuolistamassa ajatuksia maskuliinisuudesta, jotta pojat ja nuoret miehet voivat ilmaista itseään turvallisesti ja saada tukea? (julkaisu 33)

Koulutusjärjestelmä on merkittävä sivistystä edistävä instituutio, jonka osallisuus korostuu myös kasvatuksessa. Koulutusinstituutioiden ottaminen osaksi tasa-arvotyötä kuvastaa myös, mitä mieltä järjestö on tasa-arvotyön omasta luonteesta: se on sivistynyttä, tietoutta edistävää ja tulevaisuuteen panostavaa. Itsensä ilmaisu esitetään perusoikeutena johon kaikilla tulisi olla pääsy, mutta sanavalinta *jotta* viittaa epävarmuuteen, toteutuuko tämä oikeus nyt. Turvan ja tuen affekteilla Miehet ry rakentaa itsestään poikien ja nuorten miesten perään katsovan huolenpitäjän. Mielenkiintoisesti Miehet ry käyttää samaa suojelijan retoriikkaa kuin anti-gender liikehdintä.

2. *Ravitsemussuositukset ja vegaaniruokavalio. Uudet ravitsemussuositukset painottavat entistä vahvemmin kasvipohjaisen ruoan merkitystä. Kasvipohjainen ruoka on erinomainen tapa edistää varsinkin miesten ja poikien terveyttä, kouluruoalla on myös tärkeä kasvatuksellinen rooli.* (julkaisu 39)

Sivistyksen edistäjän roolin ohella koulutusjärjestelmällä on myös hyvinvointiin perustuva rooli. Lisäksi tässä otteessa tiivistyy Miehet ry:n tieteelliselle ja kriittiselle tiedolle antama arvo ravitsemussuositusten noudattamisen merkeissä. Myös esimerkiksi järjestön verkkosivuille on koottu miesten tasa-arvoa ja miesten tekemää tasa-arvotyötä käsittelevää materiaalia. Raja anti-gender liikehdinnän ja tasa-arvoliikkeen välille vedetään jälleen, sillä edellä mainitun toimenpiteisiin kuuluu tieteellisen ja akateemisen tiedon kyseenalaistaminen (ks. kappale 2.1). Julkaisussa ei määritellä tarkemmin, mitä tarkoitetaan kasviruokavalion varsinkin miesten ja poikien terveyttä edistämällä eikä sitä, mikä on kouluruoan kasvatuksellinen rooli.

Erilaisia ruokavalioita pohditaan myös toisessa julkaisussa sekä laajemmin *Lajitietoista feminismiä miehille* -blogikirjoituksessa. Kirjoitus paljastaa, miten ruoka ja ruokavaliot ovat politisoituneita. Ruokavalintoja sekä niiden sisältämiä kulttuurisidoksia kriittisesti tarkastelemaan kutsuva blogikirjoitus käsittelee länsimaisessa yhteiskunnassa vallitsevaa lihan syömisen normia. Käsitteellä karnismi viitataan tähän näkymättömään normiin, jonka nojalla *”eläinten systemaattinen murhaaminen ja väkivaltainen hyväksikäyttö”*, siis lihan syöminen, ovat yleisesti hyväksytyjä ja puolustuksen kohteita – *”kaikki mikä uhkaa lihanormia, saa vastaansa ankaraa vastustusta, aggressiota, halventamista ja pilkkaamista”*. (Miehet ry, 2025.) Sitaatti on lähes identtinen kuin Miehet ry:n toisen julkaisun naisvihaa käsittelevän ote *”Liian moni mies vastasi huutoon sävykyttäyksellä, seksismisyytöksillä, naisvihalla ja jopa tappouhkauksilla”* (julkaisu 18), eikä ihme, sillä kummassakin on kyse rakenteellisesta väkivallan kulttuurista. Ensimmäisessä kohteena ovat eläimet ja toisessa naiset. Ruoan politisoitumisella tarkoitan tätä lihansyönnin ja naisiin kohdistetun väkivallan yhteyttä (Hamilton, 2016), jota myös blogikirjoituksessa käsitellään. Kuten luvussa 2.2 esittelin, Perussuomalaisten puolue ottaa kantaa sekä seksuaali- ja lisääntymisterveysopetukseen ja kouluissa tarjottavaan kasvisruokavalioon lauseella: *”(--) valistusta, ei pervoilua, kasvava lapsi tarvitsee muutakin kuin tofua”*. Tässä lauseessa

ilmentyy ruoan politisoitumisen luonne ja se tapa, kuinka sorron järjestelmät pyrkivät puolustamaan toisiaan.

Ei passiivisuutta vaan roolimallina toimista

Edellä kuvatuin tavoin Miehet ry arvottaa moraalisesti pahoiksi asioiksi anti-gender liikehdinnän periaatteet ja arvot sekä väkivaltaisen ja sortoon pohjautuvan patriarkaalisen järjestelmän. Hyviksi ja täten vastuullisiksi asioiksi järjestö merkityksellistää normeja rikkovan yhdenvertaisen toiminnan. Tasa-arvoisen tulevaisuuden saavuttamiseksi etenkin miehillä ja korkean auktoriteetin instituutioilla on moraalinen velvollisuus kantaa vastuuta. Ottamalla kantaa tasa-arvokentän nykyiseen tilaan julkaisuissa kuvaillaan, minkälaista tasa-arvoista, vastuuta kantavaa tulevaisuutta järjestö rakentaa vastaten suoraan tämän tutkimuksen tutkimuskysymykseen. Seuraavaksi esittelemäni järjestön affektiivis-diskursiivinen tulevaisuuskuva jäsentää niitä käytäntöjä, mitä tasa-arvoisen tulevaisuuden eteen voitaisiin vastuunkannon näkökulmasta tehdä. Jälleen, kysymys ”*Onko 2025 vihdoin miesten vuoro kantaa vastuuta?*” (julkaisu 1) koostaa ajatuksen, että vielä tähän vuoteen mennessä miehet eivät ole kantaneet vastuutaan tasa-arvoasioista eikä naisia edelleenkään kohdella tasa-arvoisesti, ja tähän epäoikeudenmukaisuuteen järjestö pyrkii vastaamaan. Tässä Miehet ry:n vastuudiskurssin osassa kiteytyy myös alkuperäisten vastuudiskurssien toimijuuden ulottuvuus.

Miehet ry:n visio vastuullisesta tulevaisuudesta perustuu ajatukseen, että miehet ovat liian pitkään jääneet ennemmin tasa-arvon sivustakatsojiksi kuin sen osallistujiksi. Kuten aiemmin todettu, miehiltä odotetaan aktiivista vastuunkantoa tasa-arvon eteen heidän epäpareilulla tavalla etuoikeutetun asemansa johdosta, ja esimerkiksi alla olevissa otteissa järjestö kutsuu miehet eksplisiittisesti tekemään oman osansa yhteisestä hyvästä:

Järjestömme haluaa miehet mukaan tasa-arvotalkoisiin kantamaan vastuuta niin omasta kuin muidenkin hyvinvoinnista ja oikeuksista. Miehillä on tapana ulkoistaa tasa-arvokeskustelu muille, eikä näin voi jatkua, jos haluamme asioiden muuttuvan. (julkaisu 39)

Siksi Miehet ry on [naistenpäivän] marssilla mukana kannustamassa miehiä vastuunkantoon. Todellinen muutos on mahdollinen vain, jos sitä ajavat kaikki — myös miehet. (julkaisu 21)

Otteissa puhutaan kollektiivisesti *kaikista* ja *jokaisesta* sekä tasa-arvoisen tulevaisuuden subjekteina että sen objekteina – tulevaisuuden rakentajina ja heille itselle osoitetun tulevaisuuden ansaitsijoina. Tasa-arvotyöhön osallistuvat voivat näin olla ylpeitä itsestään ja siitä tulevaisuudesta, jonka he ovat omin käsin tehneet.

Yhteiskunta, jossa sukupuolten tasa-arvo toteutuu, ja jossa jokainen saa elää ilman pelkoa väkivallasta tai häirinnästä, on parempi maailma kaikille. (julkaisu 29)

Kauniin ajatuksen tasa-arvoisesta tulevaisuudesta taustalla viipyy kaksi ääneen lausumaton uhkaa: ilman miesten panosta työhön aitoa tasa-arvoista tulevaisuutta ei ole mahdollista saavuttaa ja ilman sinun, *miehen*, panostasi työhön jäät yksin kollektiivisen yhteisön ulkopuolelle. Vaihtoehtoisen tulevaisuuden seuraukset väkivallasta ja häirinnästä jäävät tasa-arvon edistämiseen osallistumattomien omatunnolle.

Yhdenvertaisuuden edistämiseksi Miehet ry kannustaa muita miehiä löytämään sisäisen motivaationsa asian puolesta. Tasa-arvon tila tänä päivänä on esimerkki siitä, miksi ulkoinen motivointi, kuten tulen näyttämään NYTKIS ry:n reaktiivisia ja provosoituneita käytäntöjä esitellessä, ei toimi. Sisäinen motivaatio syntyy merkityksellisyydestä ja etenkin miesten itsensä halusta toimia vastuuntuntoisesti, mihin Miehet ry heitä kannustaa esimerkiksi itsereflektion kautta. Kannustusta tapahtuu suorasti ja epäsuorasti ja sitä tuotetaan henkilökohtaisten ja jäməkoiden mutta myös empaattisten ja rohkaisevien affektien avulla.

Toiminnallaan Miehet ry muun muassa kartoittaa miesten huolia ja haasteita, järjestää keskustelutilaisuuksia, koulutuksia ja ottaa kantaa yhteiskunnalliseen keskusteluun miesnäkökulmasta. Järjestö puhuu feministisistä miestoimijoista rohkeina ja ihailevaan sävyyn rakentaen heistä hahmoja, joiden kaltaisia muidenkin tulisi pyrkiä olemaan. Tulevaisuuden mieskulttuuri on merkityksellistetty inspiroivaksi siinä missä nykyinen kulttuuri on vahingollinen ja jopa toksinen. Vastuuta kantava tasa-arvoinen tulevaisuus on mahdollista saavuttaa, kun miehet opettelevat tunteidensa sanoittamista ja ilmaisua ja kyseenalaistavat haitallisia malleja. Toisaalta Miehet ry on jo itse toiminnallaan sen kaltainen esimerkillinen sekä vastuuntuntoinen miehisyden roolimalli, jota kumpikin kohdejärjestö tasa-arvoisen tulevaisuuden puolesta etsii.

Miehet ry:n *VAIKENEMINEN EI VAPAUTA* -diskurssi on selkeä suunnanosoitus. Patriarkaatin ääneen lausumattomia haittoja miehille tehdään eksplisiittisesti selväksi ja ongelmille tarjotaan konkreettinen paremman huomisen vastaus, joka kuitenkin vaatii miehiltä tekoja – vastuuta. Muuttamalla vaikenemisen käytäntöä ja feministiseen vastarintaan liittymällä miehet voivat vapautua ahtaan järjestelmän taakasta.

5.3 *EI KAIKKI MIEHET, MUTTA* -diskurssi

Tässä tulosluvussa käsittelen NYTKIS ry:n *EI KAIKKI MIEHET, MUTTA* -diskurssia sekä sen sisältämää neljää ulottuvuutta: 1) sitä, miten julkaisujen affektiivisuus muuntautuu järjestön kielenkäytössä reaktiivisiksi ja provosoituneiksi käytännöiksi; 2) miten näistä käytännöistä johtuen todellinen muutos jää pelkäksi haavekuvaksi sekä 3) sitä, miten NYTKIS ry:n vastuudiskurssi tulee ylläpitäneeksi vahingollisia rakenteita. Taulukossa 6 on esitelty eksplisiittisiä viittauksia tähän diskurssiin. Käsittelen ensisijaisesti niitä julkaisuja, joissa nämä nimenomaiset viittaukset esiintyvät, minkä lisäksi hyödynnän kolmen muun alkuperäisen vastuudiskurssin (moraalinen velvollisuus, toimijuus ja vastuun uusi aikakausi) sisältämiä julkaisuja ja niiden otteita NYTKIS ry:n vastuudiskurssin täydentämisessä. Ensin alustan diskurssin nimen takana toimivia globaaleja liikkeitä.

Vuonna 2017 tunnetuksi tullut #MeToo on globaali liike, jonka avulla on tuotu julkisuuteen etenkin naisiin kohdistuvaa sukupuolittunutta seksuaalista häirintää ja väkivaltaa (Alcade & Villa, 2022, 7–9). Voimakkaita tunteita puolesta ja vastaan herättänyt liike toi esiin marginalisoitujen ryhmien pitkään piiloon jääneitä ja jopa hiljennettyjä ääniä, ja sai aikaan vastakkaisen diskurssin heräämisen. Käytettäessä #MeToo:ta kohtaan #NotAllMen on puolustus (Zheng, 2020), ettei kyseinen toiminta kosketa kaikkia miehiä, joka tulee jakaneeksi miehet ”hyviin” ja ”pahoihin”. #NotAllMen -hashtagia on kritisoitu muun muassa sen pyrkimyksestä kieltäytyä kritiikistä ja vastuusta sekä toisten miesten huonon käyttäytymisen tuomitsematta jättämisestä. (2020, 729–794.)

NYTKIS ry valjastaa #NotAllMen -liikkeen pääsloganin omaan käyttöönsä julkaisuissa, jotka käsittelevät pääosin Valoa, ei väkivaltaa -väkivaltatutkimuksen tuloksia. Slogania käytetään tutkimuksen aikarajauksen sisällä yhdeksässä julkaisussa. *EI KAIKKI MIEHET, MUTTA* -diskurssi on melkoinen sanahirmu: se on #MeToo:ta vastaan luotua #NotAllMen -liikettä vastaan luotu diskurssi – vastadiskurssin vastadiskurssi. Tässä diskurssissa NYTKIS

ry kääntää #NotAllMen -liikkeen sloganin sitä itseään vastaan. Käyttämällä lausetta ”Ei kaikki miehet, mutta” yhdessä miesten toimintaa, asenteita ja ajatuksia esittävien tutkimustulosten kanssa NYTKIS ry kääntää sloganin sen keksijöitä ja käyttäjiä vastaan ja todistaa, kuinka naisiin kohdistetut seksistiset ja misogyniset asenteet ovat yhä suuri ongelma. Yhdistelmä väkivallasta kertovia tutkimustuloksia paljastaa lähes pilkaten, ettei #NotAllMen ole tosiasiaassa tehnyt töitä rakenteellisen väkivallan ratkaisemiseksi. Sitä, onko tasa-arvo-ongelmien ratkaiseminen koskaan ollut #NotAllMen -liikkeen tavoite, ei kerrota.

NYTKIS ry	EI KAIKKI MIEHET, MUTTA -diskurssi
Viittaus 1	<i>Ei kaikki miehet – mutta liian moni nuori mies.</i>
2	<i>Ei kaikki miehet – mutta liian moni on sitä mieltä (--)</i>
3	<i>Ei kaikki miehet – mutta liian moni syyllisti naisia (--)</i>
4	<i>Ei kaikki miehet, mutta se yksi. Sillä yksikin mies riittää tappamaan.</i>
5	<i>Ei kaikki miehet, mutta tällä kertaa TAAS se yksi.</i>
6	<i>Ei kaikki miehet – mutta aivan liian moni (jälleen kerran).</i>
7	<i>Ei kaikki miehet, mutta aina mies.</i>
Viittaus 8	<i>Ei kaikki miehet – moni mies tunnistaa onneksi vastuunsa</i>
Viittaus 9	<i>(--) miehet kantavat vastuun tunteistaan ja käytöksestään! Okei... Ei kaikki miehet, mutta mahtavan moni!</i>

Taulukko 6. NYTKIS ry:n EI KAIKKI MIEHET, MUTTA -vastuudiskurssi

Affektiivisestä turhautumisesta reaktiiviseksi ja provosoituneiksi käytännöiksi

Miten affektiivinen turhautuminen, kyllästymisen ja suuttumus muuntautuvat järjestön kielenkäytössä reaktiiviseksi ja provosoituneiksi käytännöiksi? NYTKIS ry:n julkaisut käsittelevät laajaa kirjoa aiheita, joista suurin osa kritisoi naisten kohtaamaan rakenteellista ja systemaattista väkivaltaa ja häirintää. Vakavien aiheiden avulla NYTKIS ry osoittaa sen epäoikeudenmukaisuuden, millä patriarkaalinen yhteiskuntamalli eriarvoistaa ihmisiä. Järjestö kuvailee julkaisuissaan valta-asetelmia sekä niiden haitallisuutta tuoden esiin etenkin haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten näkökulmaa. Julkaisujen yleinen

affektiivinen tunnelma perustuu solidaarisuuteen näitä ryhmiä kohtaan. Erilaisilla graafisillakin kuvauksilla naisten ja tyttöjen, mutta myös muiden vähemmistöjen, kohtaamasta väkivallasta järjestö pyrkii herättämään lukijassa myötätuntoa ja empatiaa huono-osaisempia kohtaan.

On uskomatonta, että vielä vuonna 2025 meidän täytyy käydä tätä keskustelua: naisia täytyy kunnioittaa. Me naiset olemme lopen kyllästyneitä siihen, että rajojamme rikotaan jatkuvasti ja arvomme mitataan ulkonäön kautta. (julkaisu 17)

NYTKIS ry:n tekstien affektiivisuus kuvastaa turhautumista ja suuttumusta. Yllä oleva ote kertoo epäuskosta tasa-arvon hitaassa edistymisessä. Samalla, kun tasa-arvon edistys matelee etanan hitaudella, naisten rajoja rikotaan jopa raiskaukseen ja kuolemaan johtavilla tavoilla. Se, että asiasta täytyy käydä keskustelua, että sen vakavuutta ei ymmärretä ilman suoria sanoja, suorastaan suuttuttaa. Naisen arvottaminen ulkonäön kautta on osa patriarkaalista ajatusmallia, jota järjestö eksplisiittisesti vastustaa.

Saamme lukea lähes joka päivä siitä, että joku nainen on raiskattu, hakattu tai tapettu. Tapauksia on niin paljon, että niihin lähes turtuu – ja se on vaarallista. (julkaisu 2, viittaus 4)

Turhautumisella, suuttumuksella ja epäuskolla on vahva negatiivinen tunnelataus, mikä erottuu lukuisissa diskurssin teksteissä. Väkivaltakulttuuri on niin yleinen ilmiö, että siitä lukeminen on arkipäiväistynyt. Ahmedin (2018, 20) mukaan tunteet ovat myös sosiaalisia, ”ulkoa sisään päin” tulevia. Jatkuva, ulkoinen uutisvirta naisiin kohdistetusta väkivallasta on eittämättä yksi syy sille, miksi järjestön julkaisuissa toistuu sisäinen affektiivinen turhautuminen. Otteessa puhutaan *turtumisesta* ja sen vaarallisuudesta, sillä kun väkivaltaan turrutaan, muuttuu ilmiö tavanomaiseksi – normiksi. Väkivalta on yleistä, ja NYTKIS pyrkiikin estämään ilmiön normalisoitumisen nostamalla julkaisuissaan toistuvasti esiin sen vaarallisuutta ja seurauksia. Tarkoitus on hyvä, mutta ongelmaksi koituu se tapa, jolla järjestön tekstien affektiivinen turhautuminen ja suuttumus muuttuvat reaktiivisiksi ja provosoiviksi affektiivis-diskursiivisiksi käytännöiksi.

Eli siis – pitäisikö naisten jättää tekemättä mm. seuraavia asioita, jotta emme kohtaisi väkivaltaa? Lenkillä käyminen, parisuhteessa oleminen

(miesten kanssa), miesten kanssa samassa taloudessa asuminen, miesten kanssa työskenteleminen. (julkaisu 35, viittaus 3)

Yllä olevassa otteessa ja sen julkaisussa NYTKIS ry vastaa tutkimustuloksiin, joissa naisiin kohdistuvasta väkivallasta syytetään naisia itseään – ”*naiset itse hankkiutuvat ”tilanteeseen”, jossa väkivallan mahdollisuus on*”. Ote on osa *Ei kaikki miehet, mutta liian moni syyllisti naisia* -viittausta. Vahvasti sarkastinen vastaus listaa ratkaisuja, affektiivis-diskursiivisia käytäntöjä, joita naiset voivat tehdä heihin kohdistuvan väkivallan lopettamiseksi. Vitsinä on tietysti se, etteivät nämä ratkaisut todellisuudessa muuta mitään, sillä naiset eivät ole syyllisiä kohtaamaansa väkivaltaan. Otteen voi ymmärtää humoristiseksi – ehkä se on jopa tarkoitettu sellaiseksi – ainoastaan vitsikkyys johtaa todellisen rakenteellisen ongelman rikkomista edistämättömään reaktiivisuuteen ja provosoitumiseen, sillä ratkaisuilla ei ole todellista painoarvoa.

Miehet, mitä te aiotte tehdä tälle ongelmalle? (julkaisu 3)

NYTKIS ry suuntaa turhautumustaan naisten kaltoinkohtelusta tarkoituksenmukaisesti. Kaikkien edellisten otteiden mukaan on selvää, etteivät naiset ansaitse kokemaansa eikä heidän tarvitse sietää sitä. Affektiivis-diskursiivinen tapa, jolla tämä kanta esitetään, on passiivisaggressiivinen, ja käytän kyseenomaista sanaa viitaten heteronormatiiviseen ajatukseen miehistä aktiivisina ja naisista passiivisina toimijoina (Ólafsdóttir & Rúðólfsdóttir, 2023, 129). NYTKIS ry tuntuu tiedostavan naisten aseman heistä käytettyjä retorisia keinoja myöten, mistä syystä uskon aggressiivisen kielenkäytön olevan tapa vastustaa tätä asemaa. Aggressiivisuus, tyypillisesti maskuliiniseksi luonnehdittu affekti, on tarkoituksellinen vastarinnan keino rikkoa naisnormia: naiset saavat olla äänekkäitä, vihaisia ja arvostelevia. Normin rikkomisen on voimaantumista, vallankäytöstä irtautumista, mutta myös se voi olla alistavaa ja valtauttavaa (Kantola, 2009, Julkusen, 2010, 225 mukaan).

Kysymykseni kuuluu, missä menee raja kannanoton välillä ennen kuin se joutuu reaktiivisuuden ja provosoitumisen puolelle? *EI KAIKKI MIEHET, MUTTA* -diskurssin viittaukset ovat itsessään esimerkkejä NYTKIS ry:n julkaisujen reaktiivisuudesta, joka juontaa turhautumisesta vastuunkannon ja tasa-arvon liikkumattomuuteen. Mainitut reaktiiviset käytännöt ja diskurssin viittaukset vastaavat Miehet ry:n vastuudiskurssissa mainitsemani ulkoisen motivaation hyödyntämistä miesten aktivoimisena. Mielestäni NYTKIS ry:n affektiiviset tekstit ovat oikeutettuja ja niiden avulla on mahdollista tuoda

esiin epäkohtia vahvalla tavalla, mutta ne eivät ole luonteeltaan yhteistä asiaa edistäviä. Järjestön affektiivis-diskursiiviset käytännöt luovat sen vaikutelman, että siltä puuttuvat todelliseen muutokseen johtavat teot.

Todellisen muutoksen haavekuva

EI KAIKKI MIEHET, MUTTA -diskurssiin viitataan eksplisiittisesti yhdeksässä eri julkaisussa, joissa käsitellään sukupuolittunutta väkivaltaa rakenteellisena ongelmana. Vain yhdessä näistä julkaisuista NYTKIS ry ehdottaa todellisia ratkaisuja rakenteiden purkamiseksi ja uudelleenmäärittämiseksi. Väkivallan vastaisten järjestöjen ja turvakotien rahoituksen turvaamisen, perheiden ja pienituloisten taloudellisen turvan helpottamisen ja väkivallan juurisyihin puuttumisen ratkaisut on suunnattu institutionaaliselle tasolle. Tämän lisäksi kahdessa julkaisussa on eritelty ratkaisuehdotuksia, jotka jäävät vaikutuksettomalle tasolle – pelkäksi haavekuvaksi. Julkaisuista ensimmäisessä väkivaltaa parisuhteissa koitetaan ratkaista seuraavasti:

Miesten ja poikien opittava kunnioittamaan naisia ja naisten koskemattomuutta. Jos tunteet meinaa kuohua yli ja väkivalta on siihen ratkaisu, silloin oikea paikka on avun hakeminen ja ammattilaisen vastaanotto. (julkaisu 10, viittaus 5)

Kyseessä on ristiriitainen ratkaisuehdotus. Avun hakeminen ammattilaiselta on todellinen keino oppia käsittelemään tunteita, mutta se tulee esiin otteessa moralisoivalla tavalla, joka ei ota huomioon kontekstia miesten ja tunteista puhumisen ympärillä. Kuten haitallisten normien ja rakenteiden purkaminen -osiossa toin esiin, tunteiden sanoittaminen, käsittely ja ääneen lausuminen ovat yhä tabuja patriarkaalisessa yhteiskunnassa. ”Mene terapiaan” on tässä kontekstissa sarkastinen ohjeistus, mikä ei edistä kenenkään etua.

Tarvitsemme moninaisempia mieskuvia, solidaarisuutta ja empatiaa niin miesten välille kuin kaikkia muitakin sukupuolia kohtaan. (julkaisu 33, viittaus 2)

Toinen vastuunkannon ratkaisuehdotus jää liian yleiselle tasolle ja on siksi vaikutukseton. Ehdotus moninaisista mieskuvista on näistä kolmesta kaikista konkreettisim, mutta sen tueksi ei tarjota tekoja. Tutkimuksen aikarajauksen määrittämät NYTKIS ry:n julkaisut keskittyvät

väkivaltaisten rakenteiden ja ilmiöiden syiden esiintuomiseen, kuten selviää lauseesta ”*Syitä nuorten miesten asenteiden kovenemiselle voi hakea monesta suunnasta*” (julkaisu 32). Yllä olevasta otteesta selviää, että teksteissä kyllä ehdotetaan ratkaisuja, mutta niiden eteen tehtävä työ jää vähäiseksi. Siksi tässä diskurssin osion nimessä puhutaan *todellisesta* muutoksesta, ei muutoksen toiveesta. Missä ovat julkaisut, joissa esitellään kyseistä moninaista mieskuvaa edistäviä henkilöitä? Diskurssintutkimuksen mukaan sanojen valta perustuu niiden kykyyn muokata sosiaalista todellisuutta (Pietikäinen & Mäntynen, 2019). Tuomalla esiin lähes yksinomaan stereotyyppisiä kuvauksia miehistä järjestö ylläpitää sosiaalista todellisuutta siitä mieskuvasta, jota se kritisoi.

Haitallisten rakenteiden ylläpitäminen

NYTKIS ry:n vastuudiskurssi on kokonaisuudessaan kritiikki haitallisista stereotyyppioista ja normeista. Seuraavaksi pohdin sitä, miten järjestö tulee ylläpitäneeksi kyseenomaisia rakenteita julkaisuissaan puhumalla miehistä väkivallan tekijöinä ja naisista väkivallan kohteina. Tämä diskursiivisesti rakentunut ylläpitäminen juontuu siitä, miten järjestö tuo esiin eräitä asioita tosina ja jättää toisia sanomatta (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, 73–74). Kuten haitallisten normien ja rakenteiden purkamisen osiossa esitin, tässä vastuudiskurssin ulottuvuudessa on kyse vallankäytön sekä anti-gender liikehdinnän ihannoimien patriarkaalisten ideaalien, kuten stereotyyppisten sukupuoliroolien ja sen, mikä mielletään maskuliiniseksi ja feminiiniseksi, kyseenalaistamisesta. *EI KAIKKI MIEHET, MUTTA* -diskurssissa tarkastellaan etenkin näiden sisältämää väkivaltakulttuuria. Seuraavat otteet julkaisuista kuvastavat sitä, miten miehet sijoitetaan ryhmänä väkivallan tekijöiden subjektiposition.

Suomi on naisille yksi EU:n vaarallisimmista maista. Vaikka kaikki miehet eivät tapa, raiskaa tai hakkaa, silti tekijät ovat pääsääntöisesti miehiä. (julkaisu 2, viittaus 4).

Ei kaikki miehet – mutta aivan liian moni (jälleen kerran) (julkaisu 18, viittaus 6)

Väkivallan ilmiön käsittelemisen taustalla on järjestön oikeudentaju ja ilmiön vakava eettisesti problemaattinen luonne. Ongelmaksi muodostuu kuitenkin väkivallan tekijöiden kuvaaminen tavalla, joka toistuessaan tulee yleistäneeksi väkivaltaa kokonaista

ihmisryhmää kuvaavaksi toiminnaksi. Yllä olevien otteiden retorisen toiston valinta ”*jälleen kerran*” sekä muiden diskurssin viittausten sanavalinnat *TAAS* tai ”*mutta taas se yksi*” rakentavat ilmiöstä ikuisen väkivallan toteuttamisen kehän, jota kukaan, mies tai nainen, ei pääse pakoon. Kokonaisuudessaan diskurssi toistaa stereotypiaa miehistä patologisesti väkivaltaisena ryhmänä sekä siinä sivussa naiskuvaa alistettuna väkivallan uhrina, mikä mukailee heteronormatiivista ajatusta miehistä aktiivisina ja naisista passiivisina toimijoina (Ólafsdóttir & Rúdólfsdóttir, 2023, 129).

Naiset maksavat naisvihasta hengellään, usein vielä lapset sylissään.

(julkaisu 10, viittaus 5)

Väkivalta ei ole koskaan naisen syytä. (julkaisu 35, viittaus 3)

Otteet mukailevat feminismiä leimaavaa näkemystä ”uhrisubjektin rakentajana” (Julkunen, 2010, 284). Otteiden diskursiivisen kuvauksen mukaan naiset ovat niin alistetussa asemassa, että heillä ei ole muuta, millä maksaa naisvihasta, kuin oma henkensä. Siltikään naiset eivät saa usein otteen kaltaisissa keskusteluissa myötätuntoa asemastaan (2010, 183). Ilmiönä naisviha on joko niin merkittävä, että se vaatii korkeimman mahdollisen hinnan (henki) tai naisten sorto on niin perinpohjaista, että alistettujen ei ole mahdollista tehdä muuta kuin tyytyä kohtaloonsa (kuolema). Kumpikin vaihtoehto on moraalisesti tuomittava. Otteen vaikuttavuutta lisää se, että nainen on moraalisesti hyvä toimija, sillä hän on vielä kuollessaankin lapsen suojelija ja huolehtija. Näin väkivallan tekijästä muodostetaan luonnostaan paha, poikkeava ja epänormaali (Ólafsdóttir & Rúdólfsdóttir, 2023, 129). Jälkimmäinen ote toistaa naisen asemaa väkivallan uhrina, mutta toisto tapahtuu ristiriitaisesti. Otteen tarkoituksena on puolustaa väkivaltaa kokevaa naista, mutta se tulee samalla sulkeneeksi täysin pois vaihtoehdon, jossa nainen voisi olla väkivallan tekijä. Seurauksena lause vähättelee niitä väkivallan uhreja, jotka ovat kokeneet väkivaltaa naisen toteuttamana.

Jokainen tyttö ja nainen tietää sen tunteen illalla pimeässä kulkiessaan,

avaimet kädessä ja puhelin valmiudessa toisessa, että lähtikö se joku

seuraamaan. (julkaisu 2, viittaus 4)

Sukupuoliroolien vahvistamista ja vahingollisten rakenteiden ylläpitäminen niiden purkamisen sijaan tapahtuu myös me–ne -asetelman avulla, minkä käyttöä hyödyntää myös

anti-gender liikehdintä (ks. kappale 2.1). Me-pronominin avulla julkaisuissa rakennetaan yhteisöllisyyden ja kollektiivisuuden tunnetta, mikä auttaa naisia tuntemaan itsensä osaksi jotakin suurempaa alistetusta asemastaan huolimatta. On totta, että naiset kohtaavat sellaista systemaattista häirintää, että ilmiöstä on erotettavissa tilanteita ja kokemuksia, joita useat naiset ja tytöt jakavat – tiedän tämän itsekin kyseenomaisissa tilanteissa olleena. Diskurssin me–ne -asetelman problemaattisuus piilee kuitenkin siinä, että siinä toiseutetaan asetelman vastapuolta, minkä en usko olevan kummankaan tutkimuksen kohdejärjestön tosiasiallinen tavoite. Onko oikeudenmukaista osoittaa syytökset miehille ryhmänä siitä huolimatta, ettei kokonainen luokka ole voinut vahingoittaa naisia (Butler, 2024, 167)?

Anti-gender liikehdintä käyttää itse toiseuttamista retorisenä keinona tehdä eron turvallisen tutun ja vaarallisen vieraan välillä, mikä rakentaa kahden ryhmän välistä polarisaatiota. NYTKIS ry:n julkaisujen miehiä toiseuttavassa asetelmassa naiset kuuluvat meihin ja miehet 'Toisiin' – miehet ovat väkivallan tekijöitä, joten heidän on tehtävä asialle jotakin. Niissä tapauksissa kun muutoksesta vastuulliseksi ei nimetä eksplisiittisesti miehiä käytetään seuraavia tapoja. Lyhyet ja ytimekkäät sekä affektiivista epätoivoa ja kiireellisyyttä alleviivaavat ilmaukset ”*Nyt on toimittava*”, ”*Tälle asialle on nyt tehtävä jotain*” ja ”*Milloin tämä saadaan loppumaan?*” ovat kutsuja toimintaan – mutta kutsuja kenelle? Velvolliseksi vastuunkannosta nimetään julkaisuissa joko kollektiivisesti *kaikki* tai sitten käytetään edellä mainittuja passiivimuotoisia kehotuksia, joilla on tässä kontekstissa onnto kaiku: passiivista huolimatta taitaa olla selvää, kenen toimintaan viitataan.

Väkivaltakulttuurin purkamisen voisi tarkoittaa muun muassa sitä, että miehillä olisi nykyistä enemmän mahdollisuuksia olla oma itsensä. Näyttää tunteensa – niin hyvät kuin huonotkin. Olla huomaavaisempi ja avoimempi ystävä, puoliso, veli, isä, läheinen. Olla ihminen.
(julkaisu 37)

Tässä otteessa pohditaan feministisen tulevaisuuskuvan mahdollisuuksia miehille. Tunteiden näyttäminen on toivottu seuraus, jonka kaltaista luksusta nykyinen miesnormi ei salli. Otteessa on hyväntahtoinen sävy, mutta se loppuu jyrkkään alamäkeen. Lisäyksen ”*olla ihminen*” on ehkä tarkoitus olla piste i:n päälle, mutta se voisi yhtä hyvin olla kirjoitettu muodossa ”*te ette ole ihmisiä*”, mikä ei ole imarteleva tapa kutsua mukaan yhteiseen vastarintaan. Tämä miehiä dehumanisoiva viittaus on moittiva ja sisältää

moraalisen vetoimuksen: voitte vielä pelastaa inhimillisyytenne liittymällä mukaan joukkoon.

Julkaisuissa rakentuu affektiivis-diskursiivinen ristiriitaisuus miesten osallistumisen vastarintaan haluamisen ja haluamattomuuden välille. *EI KAIKKI MIEHET, MUTTA* -diskurssissa tuodaan julki miesten itse ideoimia ajatuksia väkivallan lopettamiseksi ja vastuun kantamiseksi kahdessa julkaisussa (Taulukko 6, viittaukset 8 ja 9). Ehdotusten yhteenvedosta löytyvät muun muassa ”miehisen uhon ulkopuolelle jättäytyminen”, ”esineellistämisen vähentäminen (tai ehkä jopa lopettaminen!)” ja ”omalla väkivallattomalla käytöksellä roolimallina toimiminen” (julkaisu 42). Miesten osallisuuden haluamisen ja haluamattomuuden dissonanssi esiintyy myös diskurssin nimessä, jonka NYTKIS ry on valjastanut omaan käyttöönsä tuomaan esiin miesten tekemää väkivaltaa. Onko kiistanalaista käyttää #NotAllMen -liikkeen puolustajia pilkkaavaa slogania samassa kontekstissa, jossa esitellään miesten todellista vastuunkantoa? On mainittavaa tarkentaa, että #NotAllMen -liikkeen puolustajat ovat olevinaan niitä ”hyviä miehiä”, jotka eivät tee väkivaltaa, mutta jotka päätyvät tosiasiasa viittaamaan kintaalla muiden miesten tekemään väkivaltaan ja jopa puolustamaan heitä. Ristiriidassaan NYTKIS ry tulee liikkeen itsensä tavoin jakaneeksi miehet hyviin ja pahoihin, ja järjestön diskursiivinen valinta käyttää liikkeen slogania oikeasti hyvien tekojen esittämiseen saa kysymään, tarkoittaako järjestö sittenkin ”KAIKKI MIEHET [tekevät väkivaltaa]”? Seuraava ote saattaa paljastaa, mitä järjestö tosiasiasa toivoo:

Naisiin kohdistuva väkivalta ei lopu, elleivät miehet lopeta väkivallan tekemistä. Siksi suomalaisten miesten yksimielisyys asian suhteen on merkittävä askel eteenpäin ja ennen kaikkea suuri tuen osoitus kaikille väkivallan vastaista työtä tekeville toimijoille. Miesten sitoutuminen väkivallan vastaiseen työhön pelastaa ihmishenkiä. (julkaisu 34, viittaus 8)

Otteen laajempi konteksti puhuu tutkimustuloksista, joiden mukaan monet miehet tunnistavat vastuunsa, ja se legitimoit NYTKIS ry:n vastuudiskurssin näkökulman – monet miehet ajattelevat kuin me, muidenkin miesten tulisi. Vastausten mukaan 90 % miehistä ajattelee, että naisiin kohdistuva väkivalta on aina väärin, 84 % miehistä mukaan miesten tulisi ottaa suurempi vastuu kyseisen väkivallan lopettamisesta, ja 78 % miehistä ajattelee,

että miesten tulisi puuttua enemmän naisia loukkaavaan ja esineellistävään puheeseen (julkaisu 34). Korkeat prosenttiosuudet ovat tasa-arvotyön edistämisen näkökulmasta kannustavia, mutta eivät absoluuttisia. Mistä siis juontaa ”miesten yksimielisyyteen” viittaava osa otteen toisessa lauseessa? Voiko olla, että ristiriitaisuus miesten osallisuudesta feministiseen vastarintaan juontaa aatteesta ”kaikki tai ei mitään”? Tätä ajatusta pohdin luvussa 6.3, missä esittelen tulosten sisältämää feministisen vastarinnan dissonanssia.

Kokonaisuudessaan *EI KAIKKI MIEHET, MUTTA* -diskurssin luomassa tulevaisuuskuvassa epäoikeudenmukaisuudet tuodaan valoon ja niiden tekijät saatetaan moraalisesti pahoista teoistaan vastuuseen. Kyseessä on laajamittainen muutos, jonka täytyy alkaa asenteelliselta tasolta ja jatkua aina yhteiskunnan syvimpiin rakenteisiin saakka. Haitalliset rakenteet on mahdollista hajottaa, kunhan vastuun siitä kantavat oikeat tahot – miesten ja valta-asemaa pitävien päättäjien täytyy nousta muutoksen vastuutoimijoiksi. Rakenteiden nauttii ja muihin vähemmistöihin kohdistama alistaminen on jatkunut jo liian kauan ja systemaattisesti läpi historian, ja naiset kantavat tätä kauaskantoista traumaa harteillaan. *EI KAIKKI MIEHET, MUTTA* -diskurssissa naisten traumaa kantavaa subjektipositiota heijastetaan miehiin ryhmänä, mikä sekä rajoittaa feministisen vastarinnan tarkoituksenmukaisuutta että tekee tasa-arvoa aidosti edistävien miesten toiminnasta hankalampaa (Ahmed, 2014, Ólafsdóttirin & Rúdólfsdóttirin, 2023, 130, mukaan; Butler, 2024, 167). Jos NYTKIS ry antautuu sormella osoittamiseen, se tulee vahingoittaneeksi mahdollisuuksiaan muodostaa miesten kanssa liitto oikeudenmukaisen tulevaisuuden puolesta (2024, 168), sillä tarkoituksena ei ole säilyttää nykyistä järjestelmää kääntäen vain sen roolit toisinpäin, vaan luoda kokonaan uusi järjestelmä, missä kaikki ovat samalla viivalla

6 JOHTOPÄÄTELMÄT

6.1 Pohdintaa

Olen selvittänyt tutkimuksessani, miten itsensä feministisiksi määrittelevät järjestöt rakentavat affektiivis-diskursiivisesti tasa-arvoista tulevaisuutta. Diskursiivisuuden kylkeen olen tuonut affektiivisuuden yhdistäen nämä kaksi affektiivis-diskursiiviseksi luku- ja lähestymistavaksi aineistolle. Järjestöjen tasa-arvodiskurssien sisältämien tutkimustulosten erittelyssä affektiivisuus on toiminut tärkeänä apuna, sillä se on paljastanut järjestöjen toisistaan poikkeavan lähestymistavan edistää tasa-arvoa. Koska tutkimuksen kohdejärjestöt määrittävät itsensä feministisiksi, olen olettanut niiden pyrkivän edistämään tasa-arvoa. Olen rajannut tasa-arvonäkökulman tarkoittamaan anti-gender liikehännän universaaleista toimintatavoista johdettua kohdentumista samansukupuolisten avioliittoon, lisääntymisoikeuksiin, seksuaali- ja lisääntymisterveysopetukseen, *genderiin* ja gender-ideologian uhkaan demokratialle. Tasa-arvo tämän tutkimuksen viitekehyksessä on siis tarkoittanut edellä mainittujen asioiden *edistämistä*, mitä ei olla kyseisenä rajattuna kokonaisuutena tutkittu Suomessa.

Laadulliselle diskursianalyysille tyypillisesti olen kuvaillut analyysiprosessin ja tutkimustulokset ”tiheästi” (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, 211) ja tällä olen pyrkinyt lisäämään tutkimuksen luotettavuutta, laatua sekä eettisyyttä. Tasa-arvon viiden aihealueen sekä muiden rajausten avulla olen löytänyt tutkimuksen tulokset kohdejärjestöjen Instagram-tileiltä kerätystä aineistosta. Huomionarvoista on ollut, että tutkimuksen aikarajauksen puitteissa järjestöt eivät ole käsitelleet samansukupuolisten avioliittoon tai lisääntymisoikeuksiin liittyviä tasa-arvoasioita. Mistä johtuu, että kyseiset asiat eivät ole puhututtaneet kokonaiseen vuoteen? Vasta aineiston keräämisen jälkeen on uutisoitu Suomen evankelis-luterilaisen kirkon päätöksestä hylätä esitys kahdesta rinnakkaisesta avioliittokäsityksestä, mikä olisi tehnyt samaa sukupuolta olevien parien oikeudesta tulla vihityksi seurakunnan velvollisuuden (EVL, 2025), mutta kumpikaan järjestö ei ole kirjoittanut aiheesta Instagram-käyttäjillään.

Selkeästi eniten julkaisuja sijoittui tasa-arvokategorioihin *gender* ja gender-ideologian luomaan uhkaan demokratialle. Jälkimmäisen kategorian sisältö oli kummankin kohdejärjestön puolesta yhtenevää ja niissä painotettiin taantumuksellisten voimien

(arvokonservatismiin nousu ja anti-gender liikehdintä itse) konkreettisia uhkia tasa-arvolle. *Gender* kategorian sisältö oli järjestökohtaisesti vaihtelevampaa: tiivistettynä NYTKIS ry käsitteli rakenteellisen naisvihan purkamista ja Miehet ry miesnormin monipuolistamista.

Kuten diskurssianalyysin taustalla vaikuttavan sosiaalisen konstruktionismin ajatus kuuluu: se, mikä puhututtaa ja saa huomiota, tulee vahvistaneeksi itseään (Pietikäinen & Mäntynen, 2019). Arvokonservatismiin ja tasa-arvoa romuttavan globaalin liikehdinnän nousu kertovat maailman tilanteesta, mikä luonnollisesti huolestuttaa tasa-arvotoimijoita. Asian kriittisyydestä kirjoittaessaan toimijat sekä tarkoituksellisesti vastustavat että tahattomasti vahvistavat liikkeen asemaa. Sama ilmiö tapahtuu, kun tuotan itse diskurssianalyysia tasa-arvosta. Onko edes mahdollista olla toistamatta ja ylläpitämättä tasa-arvo- ja vastuukeskustelun sisältämiä valta-asetelmia? Miesten vastuusta puhuminen todistaa, että heillä on valta muuttaa tasa-arvon suuntaa.

Järjestöjen ja minun itseni tuottaman toistamisen ohella on vielä painotettava omaa positiotani diskurssianalyysia tekevänä tutkijana. Tutkimuksen eettisyyttä ja omaa tutkijapositiotani kuvailemalla olen myös lisännyt tutkimuksen luotettavuutta. Tiedostan, että omilla kokemuksillani ja arvoillani on rooli siinä, mitä tuloksia olen vastuudiskurseista löytänyt ja lopulta esittänyt. Valitsemani tulokset ovat tällöin sisältöä, johon itse osallistun, joka on merkittävää minulle ja omalle suhtautumiselleni maailmaan (Ahmed, 2018, 27). Tutkimuksen laajemmalle viitekehykselle uskollisena tunnustan myös omilla tunteillani olevan oma roolinsa tuloksissa. Miehet ry:n julkaisut nostivat minussa pintaan yhdenlaisia tunteita ja NYTKIS ry:n julkaisut toisenlaisia. Lisäksi oman kokemukseni mukaan Miehet ry on feminististen järjestöjen valtavirrasta poikkeava toimija, minkä koin ilahduttavaksi jo tutkimusta aloittaessani. Olenko tullut itse sijoittaneeksi tutkimuksen kohdejärjestöt hierarkiaan, jonka feministisen valtavirran valta-aseman korkeampaa paikkaa pitää NYTKIS ry ja jonka vastuudiskurssin kritisoiminen on mielestäni tästä syystä sallittavampaa? Entä ovatko Miehet ry:n julkaisuista vetämäni tutkimustulokset tästä syystä NYTKIS ry:tä positiivisempia? Vaikka näiden kysymysten vahvistaminen todenmukaisiksi ei muuta sitä, että esittelemäni vastuudiskurssit todella löytyvät järjestöjen Instagram-julkaisuista, taitaa vastaus kumpaankin kysymykseen olla kyllä.

Mielenkiintoista oli myös todeta, kuinka feministinen vastarinta hyödyntää samoja retorisia vaikuttamisen keinoja kuin anti-gender liikehdintä itse. Kaikki kolme muun muassa vetoavat lapsen ja naisen suojelemiseen toimintaansa oikeuttavana keinona. Lisäksi kohdejärjestöt valjastavat vahvoja moraaliin vetoavia affekteja agendansa edistämiseen – kuten tekee myös anti-gender liike. Feministinen vastarinta on kuin affektiivis-diskursiivista taistelua, jossa tuleen vastataan tulella. Butler (2024, 14) pohtii, voimmeko oikeastaan vapautua silloin, kun epäonnistumme mukautumaan yhteiskunnan normeihin. Entä voisiko feministisen vastarinnan toiminnassa olla jotakin yhtä paradoksaalista? Missä epäonnistumalla saavuttaisimme tosiasiaassa tasa-arvoisen tulevaisuuden?

6.2 Tasa-arvon rakentuminen affektiivis-diskursiivisesti

Vastaan seuraavaksi tiivistetysti ja selkeytettynä siihen, *miten itsensä feministiseksi määrittävät järjestöt rakentavat affektiivis-diskursiivisesti tasa-arvoa.*

VAIKENEMINEN EI VAPAUTA -diskurssi motivoi valitsemaan moraalin hyvän polun sen sijaan, että hyväksyy aktiivisesti tapahtuvaa sortamista vaikenemalla. Arvokonservatismiin nousu uhkaa kaikkia, jotka joutuvat patriarkaatin normien määrittelemiksi ja rakenteiden musertamiksi, mihin lukeutuvat myös miehet. Tasa-arvo rakentuu Miehet ry:n vastuudiskurssissa empaattisen kannustuksen ja tuen kautta tapahtuvina konkreettisina tekoina. Yksilökeskeisellä tasolla tämä voi tarkoittaa tunteiden käsittelemistä tai itsereflektiota ja kollektiivisella tasolla se tarkoittaa häirintään puuttumista, vastaan sanomista ja heikompien puolustamista – hyvinä tekoina. *VAIKENEMINEN EI VAPAUTA* -diskurssi tarjoaa ajatuksen, että tasa-arvolla on yhä toivoa.

EI KAIKKI MIEHET, MUTTA -diskurssi kutsuu kaikkia väkivaltakulttuuriin ja sortaviin rakenteisiin turhautuneita ja kyllästyneitä rakenteelliseen muutokseen. Patriarkaalisen järjestelmän seuraukset esitellään suoraan ja sokeroimatta, niin että ne tulevat selväksi niillekin, jotka eivät suostu luopumaan järjestelmän tarjoamista etuoikeuksistaan. NYTKIS ry:n vastuudiskurssi rakentaa kollektiivisuuden tunnetta yhteisen uhkan edessä. Se vetoaa affektiivisesti viimeisiin, vielä muutoksen ulkopuolella oleviin – kaikki muut ovat jo mukana, teillä on kiire. Diskurssin kuvaamassa tasa-arvossa on kyse oikeudenmukaisuudesta, joka tuodaan esiin etenkin historiassa ja nykyhetkessä tapahtuvina epäoikeudenmukaisuuksina. *EI KAIKKI MIEHET, MUTTA* -diskurssi todistaa, että naisilla

ja vähemmistöillä on yhtä kova ääni kuin hegemonisen vallan pitäjillä, eivätkä he suostu tyytymään heille osoitettuun alistettuun asemaan.

6.3 Kollektiivisen feministisen vastarinnan sisäinen dissonanssi

Tasa-arvon rakentumisen diskurssien sekä jatkotutkimusehdotusten lisäksi haluan esitellä vielä yhden lopullisen pohdinnan. Seuraavassa alaluvussa esittelen kollektiivisen feministisen vastarinnan sisäisen dissonanssin eli ristiriidan, joka kumpuaa tämän tutkimuksen viitekehyksen varjolla esiin nousseista kahdesta erilaisesta vastuunkannon lähestymistavasta. Dissonanssi on kuin tulosten tulos, mutta olen määrittänyt sen vastuudiskursseista eriäväksi kokonaisuudeksi tarkoituksella, sillä se ei täysin vastaa päätöstä tutkia järjestöjen vastuun lähestymistapoja erikseen. Sen sijaan dissonanssi voi toimia tulevaisuuden tutkimusta innoittavana mahdollisuutena. Dissonanssi esittää, että myös tutkimuksen vastuudiskurssit saattavat sisältää ääneen lausumattomia toiveita samalla tavalla kuin diskurssianalyysin teksteissä näkemät implisiittiset ilmaukset.

Kohdejärjestöjen vastuudiskurssien käsitteleminen erikseen toi esiin niiden affektiivisesti rakentuvat poikkeavuudet. Poikkeuksista vahvin on feministisen vastarinnan sisäiseksi dissonanssiksi nimeämäni ristiriita, missä edistetään yhdessä parempaa maailmaa kaikille ainoastaan sinne pääsemisen affektiivis-diskursiiviset keinot ovat tulevaisuuskuvan ideaalin kanssa ristiriidassa. Parempi maailma kaikille on feministinen, vastuunkantoinen ja tasa-arvoinen tulevaisuus. Se on konstruoitu kummankin järjestön vastuudiskursseissa samalla tavoin: maailma on demokraattinen, turvallinen, väkivallaton ja syrjimätön paikka, jossa haitalliset normit ja rakenteet eivät vaikuta yksilöiden minäkuvan muodostumiseen, vaan kaikki voivat olla vapaasti omia itsejään. Parempi maailma kaikille on kyllä mahdollista saavuttaa, mutta se vaatii systemaattista asennemuutosta.

Juuri siitä syystä, että feministisillä järjestöillä on yhteinen tavoite, saattaa sen saavuttamiseen sisältyvä dissonanssi olla niille tiedostamaton. Miesten on tiedostettava etuoikeutettu asemansa yhteiskunnan nykytilassa, se on selvää sekä nais- että miesnäkökulmasta parempaa maailmaa lähestyville feministisille järjestöille. Ristiriita nousee esiin vasta affektiivis-diskursiivisissa käytännöissä miesten vastuunkannon merkityksellistämässä.

Miehet ry tuntuu tehneen järjestön itsensä kannustamaa itsereflektiota liittyen kappaleessa 2.3 esittelemääni etuoikeutettuun asemaan väkivaltaisessa patriarkalisessa yhteiskunnassa sekä sen aiheuttamaan häpeän tunteeseen. Järjestö ei kiistä järjestelmän tai miesten väkivaltaa, vaan kyseenalaistaa kumpaakin tarjoten samalla apua aiheen vaikeaksi todettuun käsittelyyn. Miehet ry muun muassa järjestää turvallisessa tilassa keskustelumahdollisuuksia niille miehille, jotka ovat heränneet omaan väkivaltaiseen käytökseensä (tutkimuksen rajauksen ulkopuolinen julkaisu), ja järjestön tuomitsematon affektiivis-diskursiivinen lähestymistapa näiden aiheiden ympärillä rakentaa siitä ymmärtävän, empaattisen ja aidosti apua tarjoavan toimijan.

NYTKIS ry vaatii miesten vastuunkantoa eksplisiittisesti ja palkitsee kiitollisin sanoin niitä, jotka esittävät vastuun kantamiselle ideoita. Samaan aikaan järjestö toiseuttaa miehiä kokonaisena ryhmänä nimeämällä heidät, toistuvasti, syyllisiksi naisiin kohdistetusta rakenteellisesta väkivallasta. Tekemällä yleistyksen miehistä ryhmänä NYTKIS ry tulee vetäneeksi moraalisesti pahojen miesten joukkoon myös ne miehet, jotka aidosti pyrkivät muutokseen. Dissonanssissa miehille ei ikään kuin anneta lupaa kuulua joukkoon, joka ei tee väkivaltaa vaan toimii tasa-arvoisesti, minkä olen ehdottanut johtuvan naisten harteillaan kantamasta alistamisen traumasta, mutta tällä käytännöllä järjestö hidastaa sekä omaa agendaansa paremman tulevaisuuden saavuttamisesta että vastuuta kantavien miesten toimintaa.

Luvussa 2.3 esitellyt tavat osallistaa miehiä feministiseen vastarintaan liittymisessä puoltavat Miehet ry:n vastuudiskurssin lähestymistapaa. NYTKIS ry:n lähestymistavasta kumpuava vastarinnan sisäinen dissonanssi ehdottaa, että miesten liittyminen osaksi vastarintaa ei ole vielä tarpeeksi. Järjestöjen affektiivis-diskursiivisten käytäntöjen erilaisuuksia ja ristiriitaisuuksia pyöritellessäni muistui mieleeni peruskoulun psykologian tunneilta tuttu surun käsittelyn prosessi, jonka muistan sisältävän ainakin seuraavat vaiheet: shokki, reaktio, käsittely ja uudelleensuuntautuminen. Kohdejärjestöjen vastuudiskurssien erilaiset affektiivis-diskursiiviset lähestymistavat sijoittuvat mielessäni surutyön prosessin eri vaiheisiin, mikä toimii niiden erilaisuutta selittävänä tekijänä. Miehet ry tiedostaa miesten etuoikeutetun aseman nyky-yhteiskunnassa, on rikkonut miesnormia ja käsitellyt siitä johtuvaa miesten historiallisesti parempiosaiseen asemaan liittyvää häpeää. NYTKIS ry kritisoi naisia edelleen alistavaa normia ja on turhautunut ja suuttunut asian

liikkumattomuudesta, minkä johdosta se näyttäytyy olevan vielä surutyön prosessin reaktiivisessa vaiheessa. Kohdejärjestöillä on prosessissa selkeästi eri tehtävät, mutta toinen niistä on käynyt oman prosessinsa läpi.

Argumentoin, että NYTKIS ry epäonnistuu pyrkimyksessään saada *nyt vaan loputkin miehet mukaan* (julkaisu 39) käyttäessään suuttumuksen retoriikkaa. Tällä argumentilla en tähtää vastaamaan siihen, mitä järjestön tulisi tehdä saavuttaakseen tavoitteensa, mutta nostan esiin retoriikan haasteita sellaisina kuin ne minulle omien kokemusteni ja tunteideni valossa esittäytyvät. Killenin (2023) mukaan ”vihaiset feministiset vaatimukset” mahdollistavat tavoitteidensa suuntaista mobilisaatiota eli muutosta (2023, 1815). NYTKIS ry:n tapauksessa vihaiset vaatimukset ovat niitä affektiivis-diskursiivisia käytäntöjä, joiden avulla järjestö pyrkii suuntaamaan (miesten) vastuunkantoa. Vihan affektia käytetään retorisenä keinona epäoikeudenmukaisuuden esiintuomisessa, omien tunteiden ja kokemusten legitimoimisessa sekä yhteisöllisyyden luomisessa (2023, 1815–1816), mitä tapahtuu myös NYTKIS ry:n vastuudiskurssissa muun muassa me–ne -asetelman muodossa. Uskon retoriikan todella toimivan, mutta sillä ei ole mahdollista saavuttaa tavoitetta *kaikkien* osallisuudesta tasa-arvon edistämisessä. ”Vihaiset vaatimukset” (2023) tavoittavat varmasti monia niitä, jotka ovat naisten tavoin huonompiosaisessa asemassa sekä niitä miehiä, jotka ovat käsitelleet valtahierarkiaan liittyvää häpeää, kuten Miehet ry on, mutta vihan retoriikka saattaa aiheuttaa turhan vahvan rajanvedon monien muiden ihmisryhmien osallisuudelle. Tätä havainnollistaa Miehet ry:n Miesten huolet 2024 -kyselyn avovastaus:

Koen että normaalina hyväkäytöksisenä miehenä en edes uskalla lähestyä naisia, sillä koen, että mulkut ja sikamaiset miehet ovat häpäisseet minunkin kasvoni. Koen, että minuun kohdistuu naisten osalta negatiivisia ennakkoluuloja, ihan vain siksi, että olen mies. Koen, että naisten mielestä mies on epäluotettava perverssi mulkku, ennen kuin toisin todistetaan, eikä toisinpäin (--) (julkaisu 13)

Avovastauksessa tiivistyy kummankin kohdejärjestön vastustaman normatiivisen mieskuvan syyllisyys, johon NYTKIS ry kohdistaa vihan retoriikan. Naisten negatiiviset ennakkoluulot, joita vihan retoriikka mielestäni vahvistaa, estävät vastaajaa toimimasta. Kyseessä on yksi esimerkki siitä, miksi argumentoin NYTKSI ry:n epäonnistuvan tavoitteessaan kannustaa tasa-arvotyöhön kaikki miehet. Samalla tavalla kuin vastarinnan sisäinen dissonanssi myös

vihan retoriikka saattaa olla järjestölle tiedostamaton, ja jos niin, mistä vihan tunne kumpuaa?

Voiko olla, että NYTKIS ry kaipaa miehiltä laajemmin jotakin, mitä se ei ole vielä tähän mennessä saanut? Julkunen (2010) kuvaa feminististen naisten tasa-arvon visioksi julkisen tunnustuksen sorron kokemuksistaan (2010, 239). Uupuuko siis suomalaisilta miehiltä laajalti kokonaisuena ryhmänä naisille osoitettu anteeksipyyntö heihin kohdistetusta rakenteellisesta väkivallasta ja alistamisesta – ja onko sellaisen antaminen tai vastaanottaminen edes mahdollista? Kenties kumpikin kohdejärjestö pitää miesten osallistumista vastarintaan anteeksipyyntönä nykyisen ja menneen sortoteoista (Ahmed, 2018, 150). Tämä voisi selittää NYTKIS ry:n vihan retoriikkaa, turhautuneisuutta ja suuttumusta, sillä kun tähän vaatimukseen moraalisen vastuun ottamisesta ei vastata, on se järjestölle sama kuin sorron taustalla olevan väkivallan toistaminen (2018, 155). #NotAllMen -liikkeen tavoin (Zheng, 2020, 792–793) anteeksipyyntöön antamisesta kieltäytyvät joko tiedostamasta järjestelmän tuottamaa väkivaltaa tai ovat itse väkivallan tekijöitä. Lisäksi kieltäytyminen on mahdollista laajentaa koskemaan sortoon liittyvästä häpeästä kieltäytymistä (Ahmed, 2018, 158), mikä sopii mielestäni yhteen Miehet ry:n näkemyksen miesten vastuusta, suruprosessin läpikäymisestä ja lopulta uudelleensuuntautumisesta. Ahmed (2018) mukailen vaatimus anteeksipyyntöä tai julkisesta tunnuksesta ehdottaa, että sen avulla voidaan lopulta päästää irti menneestä ja astua tulevaan (2018, 146). Ehkä miesten anteeksipyyntö naisille siis mahdollistaisi NYTKIS ry:n siirtymisen suruprosessin seuraavaan vaiheeseen ja lopulta vastuunkannon tasa-arvoisen tulevaisuuskuvan saavuttamisen.

6.4 Tutkimuksen kontribuutio ja jatkotutkimus

Pro gradu -tutkielman rajoissa olen tuonut tasa-arvokeskusteluun lisää ymmärrystä siitä, miten suomalaiset feministiset järjestöt rakentavat sosiaalisen median käyttöalustalla affektiivis-diskursiivisesti tasa-arvoa. Tutkimukseni kontribuutio liittyy etenkin tasa-arvon viitekehyksen tarkkaan rajaamiseen anti-gender liikehdinnän viiden universaalien aihealueen kontekstissa. Kuten rajaaminen on esittänyt, eniten tasa-arvotoimijoita puhututtaa tässä maailman ajassa ja paikassa neljäs kategoria, *gender*, johon tutkimuksen kohdejärjestöjen kohdalla sisältyi rakenteellista väkivaltaa, naisvihaa ja vihapuhetta käsitteleviä sekä patriarkaalisia sukupuolinormeja ja ahdasta mieskuvaa kyseenalaistavia julkaisuja. Toiseksi eniten

feministisiä järjestöjä puhututti kategoria viisi, gender-ideologian uhka demokratialle, joka käänteisesti tasa-arvon edistämisen näkökulmasta tarkoittaa anti-gender liikehdinnän luomaa uhkaa demokratialle. Arvokonservatismiin ja oikeistopopulismiin nousu poliittisen päätöksenteon ytimeen on todellinen uhka niin demokratian säilymiselle kuin vähemmistöjen oikeuksien toteutumiselle.

Kun tässä tutkimuksessa esiin on nostettu kaikista anti-gender liikehdinnän aihealueista kokonaisuutena löytynyt vastuudiskurssi, voisi olla jatkotutkimuksen kannalta kiinnostavaa kohdistaa vastuunäkökulma takaisin jokaiseen anti-gender liikehdinnän aihealueeseen erikseen. Tämä näkökulma voisi auttaa nimeämään Suomen kontekstissa toimivat anti-gender liikehdinnän osapuolet, joille ei aikaisemmassa tutkimuksessa tai tutkimusaineistossa olla annettu muotoa. Epämääräisiä anti-gender liikehdinnän tiivistymiä tai keskittymiä vastaan on hankala taistella, jos ei tiedetä, ketä varsinaisesti vastustetaan.

Toinen tutkimuksen tasa-arvokeskusteluun tuoma tärkeä kontribuutio liittyy affektiivisuuteen. Affektiivis-diskursiivinen lähestymistapa ei ole uusi ilmiö tasa-arvokeskustelussa ainakaan tasa-arvoa vastaan toimivien tahojen tutkimuksessa. Sen sijaan en tullut törmänneeksi kovinkaan moneen affektiivis-diskursiivisen lähestymistavan avulla itse tasa-arvoa edistäviä toimijoita tarkastelleeseen tutkimukseen. Myös tutkijan näkökulmasta affektiivis-diskursiivinen ote on antoisa, sillä se mahdollistaa myös omien tutkimuksen aikana esiin nousevien tunnekokemusten, alitajuntaisten oletusten sekä ajatus- ja toimintamallien pohtimisen. Affektiivisuutta tulisi hyödyntää edelleen etenkin feministisen vastarinnan liittolaisuuksien tutkimisessa ja jopa niiden muodostamisen parantamisessa.

Edellisessä luvussa pohdiskelemani kollektiivisen feministisen vastarinnan sisäinen dissonanssi hankaloittaa liittolaisuutta. Erityisen hankalaksi yhtälöksi on sekä aikaisemman tutkimuksen perusteella että tämän tutkimuksen tulosten valossa osoittautunut kummankin kohdejärjestön vaatima miesten osallisuus tasa-arvotyön vastuunkannossa. Feministisen vastarinnan dissonanssi on tämän tutkimuksen rajoissa pelkkää pintapuolista pohdintaa, eikä edes osa varsinaisia tutkimustuloksia, mutta uskon siinä piilevän oiva mahdollisuus lisätutkimukselle. Vastarinnan sisäinen dissonanssi voi lisätä keskustelua tasa-arvotyön liittolaisuudesta sekä sen affektiivisistä rajoitteista ja mahdollisuuksista.

Muita lisätutkimuksen kannalta olennaisia näkökulmia ovat etenkin laajempi kohdejärjestövalikoima, monipuolisempi intersektionaalinen ote kattamaan risteävien ja päällekkäisten eriarvoisuuksien näkökulmia sekä miesten kokemuksiin tarkemmin perehtyvä affektiivis-diskursiivinen analyysi. Ensimmäinen näkökulma on lähes itsestäänselvyys, sillä kaksi kohdejärjestöä ei riitä tekemään yleistyksiä. Suomesta löytyy lukuisia muitakin tasa-arvoisen tulevaisuuden puolesta julkisessa yhteiskunnallisessa ympäristössä toimivia järjestöjä, joiden ottaminen osaksi anti-gender liikehdinnän aiheuttamaa uhkaa tarkastelemaan tutkimukseen voisi tuottaa tärkeää tietoa siitä, kuinka saavuttaa tasa-arvon tavoitteita. Toinen näkökulma monipuolisemmasta intersektionaalisesta otteesta on tärkeä lisä feministiseen tutkimukseen tasa-arvotyöstä etenkin arvokonservatiivisuuden lisääntyessä. Syrjintä, rasismi, viha ja väkivalta marginaaliin luokiteltuja kohtaan on vakava ja ajankohtainen ongelma Suomessa. Tästä kertovat esimerkiksi Euroopan perusoikeusvirasto FRA:n teettämän *Tummaihoisena Euroopassa* -tutkimuksen tulokset, joiden mukaan Suomi koetaan yhdeksi Euroopan rasistisimmista maista (Bahmani, 2024). Osallistavalla ja intersektionaalisella tutkimusotteella saadaan edistettyä tasa-arvotyön tosiasiallisia tavoitteita. Kolmas näkökulma painottaa miesten kokemusten tarkempaa analyysia. Etenkin yhdistettynä kollektiivisen feministisen vastarinnan sisäiseen dissonanssiin miesnäkökulmaan keskittyvällä tutkimuksella voidaan tarkastella, minkälaisia affektiivisiä vaikutuksia miehiin kohdistetulla kritiikillä on sekä sitä, miten tämä vaikuttaa miesten halukkuuteen ja kyvykkyyteen osallistua tasa-arvotyöhön. Tasa-arvotyöstä on tullut hankalaa ja moniulotteista, ja kenties se vaatii epämukavalta tuntuvien liittoutumien muodostamista. Kuten Bernice Johnson Reagon sanoo: ”jos tunnet olosi liittoumassa mukavaksi, tiedät, ettei kyseessä ei ole tarpeeksi laaja liittouma” (Butler, 2024, 245).

LÄHTEET

- Ahmed, S., Halttunen-Riikonen, E., Eurooppalaisen filosofian seura, & Halttunen-Riikonen, E. (2018). *Tunteiden kulttuuripolitiikka*. niin & näin.
- Ahteensuu, M. (2019). Käytätkö somedataa tutkimuksessasi? Viitattu 7.3.2025. Saatavilla osoitteessa <https://vastuullinentiede.fi/fi/tutkimustyo/kaytatko-somedataa-tutkimuksessasi>
- Alcalde, M. C., Villa, P., Alcalde, M. C., & Villa, P. (2022). *#MeToo and beyond: Perspectives on a global movement*. The University Press of Kentucky.
- Amy, J., & Rowlands, S. (2018-06). Legalised non-consensual sterilisation - eugenics put into practice before 1945, and the aftermath. Part 2: Europe. *The European journal of contraception & reproductive health care*, 23(3), 194-200. <https://doi.org/10.1080/13625187.2018.1458227>
- Antus, E. (2024-08-17). Of Monsters and Men: A Feminist Political Theological Approach to Male Perpetrator Shame Over Patriarchal Violence. *Political theology : the journal of Christian Socialism*, 25(6), 580-597. <https://doi.org/10.1080/1462317X.2023.2255428>
- Baak, M. (2019-02-01). Racism and Othering for South Sudanese heritage students in Australian schools: Is inclusion possible? *International journal of inclusive education*, 23(2), 125-141. <https://doi.org/10.1080/13603116.2018.1426052>
- Bahmani, A. (18.1.2024). Tuoreimmat tutkimustulokset korostavat tarvetta toimia rasismin kitkemiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. *Yhdenvertaisuusvaltuutettu*. Viitattu 27.5.2025. Saatavilla osoitteessa <https://yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi/-/tuoreimmat-tutkimustulokset-korostavat-tarvetta-toimia-rasismin-kitkemiseksi-ja-yhdenvertaisuuden-edistamiseksi>
- Barton Hronešová, J., & Kreiss, D. (2024-09). Strategically Hijacking Victimhood: A Political Communication Strategy in the Discourse of Viktor Orbán and Donald Trump. *Perspectives on politics*, 22(3), 717-735. <https://doi.org/10.1017/S1537592724000239>
- Butler, J. (2024). *Who's afraid of gender?*. Random House.
- Cammaerts, B. (2022-11). The abnormalisation of social justice: The 'anti-woke culture war' discourse in the UK. *Discourse & society*, 33(6), 730-743. <https://doi.org/10.1177/09579265221095407>
- Connell, R. W., & Messerschmidt, J. W. (2005-12-01). Hegemonic Masculinity: Rethinking the Concept. *Gender & society*, 19(6), 829-859. <https://doi.org/10.1177/0891243205278639>
- Criado Perez, C. (2020). *Invisible Women*. Vintage.
- Davies, H. C., & MacRae, S. E. (2023-10). An anatomy of the British war on woke. *Race & class*, 65(2), 3-54. <https://doi.org/10.1177/03063968231164905>

- de Boise, S. (2024). Emotions and affect in organizing men and masculinities. Teoksessa Hearn, J., Aavik, K., Collinson, D. L. & Thym, A(toim.) *Routledge handbook on men, masculinities and organizations: Theories, practices and futures of organizing*. (190–204). Routledge.
- DNA. (2024). Digitaalinen elämä 2024 -tutkimus. Viitattu 6.3.2025. Saatavilla osoitteessa <https://corporate.dna.fi/digitaalinen-elämä-2024>
- EIGE: European Institute for Equality. (n.d. a) *Gender Equality Index. About Index*. Viitattu 10.4.2025. Saatavilla osoitteessa <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/about>
- EIGE: European Institute for Equality. (n.d. b). *Gender Equality Index. About the domain of power*. Viitattu 10.4.2025. Saatavilla osoitteessa <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2024/domain/power/FI>
- EIGE: European Institute for Equality. (n.d. c). *Gender Equality Index. About the domain of health*. Viitattu 10.4.2025. Saatavilla osoitteessa <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2024/domain/health/FI>
- EIGE: European Institute for Equality. (n.d. d). *Gender Equality Index. About the domain of time*. Viitattu 10.4.2025. Saatavilla osoitteessa <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2024/domain/time/FI>
- EIGE: European Institute for Equality. (n.d. e). *Gender Equality Index. About the domain of knowledge*. Viitattu 10.4.2025. Saatavilla osoitteessa <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2024/domain/knowledge/FI>
- Elomäki, A., & Kantola, J. (2018-09-01). Theorizing Feminist Struggles in the Triangle of Neoliberalism, Conservatism, and Nationalism. *Social politics*, 25(3), 337-360. <https://doi.org/10.1093/sp/jxy013>
- Elomäki, A., & Ylöstalo, H. (2022-12-21). Takaisin talouskuriin? *Poliittinen talous*, 10(2), . <https://doi.org/10.51810/pt.125335>
- Eronen, H. (2019). Käsitteletkö kuitenkin henkilötietoja? Viitattu 7.3.2025. Saatavilla osoitteessa <https://vastuullinentiede.fi/fi/tutkimustyo/kasitteletko-kuitenkin-henkilotietoja>
- Eskelinen, M., & Itäkare, S. (2020). ”Pidetään huolta ettei erotella tyttöjen ja poikien juttuja”. Tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja sukupuolisensitiivisyyttä rakentavat diskurssit paikallisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa. *Journal of Early Childhood Education Research*, 9(2), 197-229.
- EVL: Suomen Evankelis-luterilainen Kirkko. (8.5.2025). *Kirkolliskokous ei hyväksynyt piispojen esitystä kahdesta rinnakkaisesta avioliittokäsityksestä*. Tiedotteet. [Viitattu 21.5.2025]. <https://evl.fi/tiedote/kirkolliskokous-ei-hyvaksynyt-piispojen-esitystakahdesta-rinnakkaisesta-avioliittokasityksesta/>
- EVL: Suomen evankelis-luterilainen kirkko. (n.d.). *Avioliitto ja kirkko*. Viitattu 11.4.2025. Saatavilla osoitteessa <https://evl.fi/uutishuone/pinnalla-nyt/avioliitto/>

- Finlex. (n.d. a). *Perusoikeudet lainkohdittain*. Lainkirjoittajan opas. Viitattu 17.4.2025. Saatavilla osoitteessa <https://lainkirjoittaja.finlex.fi/4-perusoikeudet/4-2/#jakso-yleinen-yhdenvertaisuuslauseke>
- Finlex. (n.d. b). *1237/2006 Laki hedelmöityshoidosta*. Viitattu 14.4.2025. Saatavilla osoitteessa <http://data.finlex.fi/eli/sd/2006/1237/ajantasa/2023-04-14/fin>
- Gottzén, L. (2019-05-01). Chafing masculinity: Heterosexual violence and young men's shame. *Feminism & psychology*, 29(2), 286-302. <https://doi.org/10.1177/0959353518776341>
- Hamilton, C. (2016-11-01). sex, work, meat: The feminist politics of veganism. *Feminist review*, 114(1), 112-129. <https://doi.org/10.1057/s41305-016-0011->
- Hantula, H. (5.9.2022). Feminismin aallot. *Tulva – feministinen aikakauslehti*, 1-2/2022. Viitattu 24.5.2025. Saatavilla osoitteessa <https://tulva.fi/lue/feminismin-aallot/>
- Hearn, J., & Hearn, J. (1993). *Men In The Public Eye*. Taylor & Francis.
- Hearn, J., & Hearn, J. (2024). *Routledge handbook on men, masculinities and organizations: Theories, practices and futures of organizing*. Routledge.
- Helosvuori, E. (2022). Lisääntymisteknologia, alkioiden elinvoima ja lapsettomaksi tuleminen hedelmöityshoidoissa. *Sukupuolentutkimus-Genusforskning*, 35(1), 65-68.
- Helsingin Sanomat. (2025). *Metan uudet säännöt: Naisia saa kutsua talousesineiksi tai omaisuudeksi*. Viitattu 9.4.2025. <https://www.hs.fi/maailma/art-2000010950637.html>
- Hemmings, C. (2012-08). Affective solidarity: Feminist reflexivity and political transformation. *Feminist theory*, 13(2), 147-161. <https://doi.org/10.1177/1464700112442643>
- HS. (2025). Miesten ja poikien hyvinvoinnin pahin vihollinen on miesten oma passiivisuus. *Helsingin Sanomat*. Viitattu 27.5.2025. Saatavilla osoitteessa <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000011241946.html>
- IISD: Earth Negotiations Bulletin. (n.d.). *Programme of Action of the United Nations International Conference on Population & Development*. Viitattu 12.3.2025. Saatavilla osoitteessa <https://enb.iisd.org/Cairo/program/p00000.html>
- Jokinen, A., Juhila, K. & Suoninen, E. (2016). *Diskurssianalyysi: Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. [E-kirja]. Vastapaino.
- Juhila, K. (2016). Tutkijan positiot. Teoksessa Jokinen, A., Juhila, K. & Suoninen, E. *Diskurssianalyysi: Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. [E-kirja]. (ei sivunumeroita). Vastapaino.
- Julkunen, R. (2010). *Sukupuolen järjestykset ja tasa-arvon paradoksit*. Vastapaino.
- Kanckos, L. (2006). Negotiating reproduction: Religion, gender and sexuality in political conflicts. *Exercising power : the role of religions in concord and conflict : based on papers read at the Symposium on Exercising Power: The Role of Religions in Concord*

and Conflict held at Åbo, Finland, on 17-19 August 2005, 149-159.
<https://doi.org/10.30674/scripta.67306>

- KANTOLA, J. & LOMBARDO, E. (2019-11). Populism and feminist politics: The cases of Finland and Spain. *European journal of political research*, 58(4), 1108-1128.
<https://doi.org/10.1111/1475-6765.12333>
- Killen, K. (2023-12). “Feel My Rage”: Angry Feminist Claims and Affective Mobilization. *Political research quarterly*, 76(4), 1814-1826.
<https://doi.org/10.1177/10659129231181591>
- Koivunen, A. (2009). An affective turn? Reimagining the subject of feminist theory. Teoksessa Liljestrom, Marianne & Paasonen, Susanna (toim.) *Working with Affect in Feminist Readings: Disturbing Differences*. (22–47). Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780203885925>
- Kontula, O. (2019). Ehkäisytapojen kehitys. Tietovuoto-artikkeli 1/2019. Helsinki: Väestöliitto, Väestöntutkimuslaitos. Viitattu 14.4.2025. Saatavilla osoitteessa <https://www.vaestoliitto.fi/artikkelit/finsex-ehkaisy/>
- Korpela, J., tiedekunta, H., Humanities, F. o., Uskontotiede, Religion, C., Historian, k. j. t. t. l., & School of History, C. R. a. A. S. (2018). *Pyhän avioliiton rajat: Tutkimus eduskunnan täysistunnon sukupuolineutraalia avioliittoa koskevista puheenvuoroista vuosilta 2012–2017*.
- Kouri, S. (2024-05). Becoming a legitimate actor: “Rainbow pastors” and same-sex marriage within the Evangelical Lutheran Church of Finland. *Zeitschrift für Religion, Gesellschaft und Politik*, 8(1), 5-24. <https://doi.org/10.1007/s41682-024-00168-5>
- Kurvinen, H., & Turunen, A. (2018a). Aallonmurtajat – suomalaisen feminismin historian uudet tulkinnat (pdf). *Sukupuolentutkimus-Genusforskning*, 31(3), 2-4.
- Kurvinen, H., & Turunen, A. (2018b). Toinen aalto uudelleen tarkasteltuna. Yhdistys 9: N rooli suomalaisen feminismin historiassa. *Sukupuolentutkimus-Genusforskning*, 31(3), 21-34.
- Laaksonen, S-M. (2018). Taitavasti eettistä verkkotutkimusta. Viitattu 7.3.2025. Saatavilla osoitteessa <https://vastuullinentiede.fi/fi/tutkimustyo/taitavasti-eettista-verkkotutkimusta>
- Laaksonen, S-M. (2021). Sosiaalinen media tutkimusaineistona. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 7.3.2025.
- Laaksonen, S-M., Matikainen, J., & Tikka, M. (2013). *Otteita verkosta: Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Vastapaino.
- Madrid Gil, S. (2023-01-02). Woke culture and the history of America: From colonisation to depersonalisation. *Church, communication and culture*, 8(1), 18-42.
<https://doi.org/10.1080/23753234.2023.2174890>

- Malinowska, A. (2020). Waves of feminism. *The international encyclopedia of gender, media, and communication*, 1, 1-7.
- Miehet ry. (n.d. a). Jäseneksi. Viitattu 4.3.2025. Saatavilla osoitteessa <https://miehetry.fi/jasenyys/>
- Miehet ry. (n.d. b). Strategia. Viitattu 4.3.2025. Saatavilla osoitteessa <https://miehetry.fi/strategia/>
- Miehet ry. (n.d. c). Visio. Viitattu 4.3.2025. Saatavilla osoitteessa <https://miehetry.fi/visio/>
- Miehet ry. (30.1.2025). Lajitietoista feminismiä miehille. *Verkkosivut*. [Viitattu 20.5.2025]. <https://miehetry.fi/2025/01/30/lajitietoista-feminismia-miehille/>
- Moilanen, A., Kaarttinen, J., & Elmgren, H. (2024). Laitaoikeiston koulutuspoliittisen ideologian jäljillä. *Politiikka*, 66(3), 6. <https://doi.org/10.37452/politiikka.142306>
- Moon, D. G., & Holling, M. A. (2020). “White supremacy in heels”:(White) feminism, white supremacy, and discursive violence. *Communication and Critical/Cultural Studies*, 17(2), 253-260.
- Naisasialiitto Unioni. (15.5.2024). *NJKL, Nytkis ja Unioni: Tasa-arvotiedon keskuksen lakkauttaminen hidastaa tasa-arvon toteutumista ja loitontaa Suomea muista Pohjoismaista*. Kannanotot. Viitattu 16.4.2025. Saatavilla osoitteessa <https://naisunioni.fi/njkl-nytkis-ja-unioni-tasa-arvotiedon-keskuksen-lakkauttaminen-hidastaa-tasa-arvon-toteutumista-ja-loitontaa-suomea-muista-pohjoismaista/>
- Naisjärjestöt Yhteistyössä. (2025a) Historia. Viitattu 4.3.2025. Saatavilla osoitteessa <https://nytkis.org/historia/>
- Naisjärjestöt Yhteistyössä. (2025b). Järjestöstrategia. Viitattu 4.3.2025. Saatavilla osoitteessa <https://nytkis.org/jarjestostrategia/>
- Naisjärjestöt Yhteistyössä. (2025b). Säännöt. Viitattu 4.3.2025. Saatavilla osoitteessa <https://nytkis.org/saannot/>
- NYTKIS: Naisjärjestöt Yhteistyössä. (24.9.2024). *Tiedote: Hallituksen leikkaukset Tilastokeskukseen uhkaavat heikentää Suomen tasa-arvotilastointia*. Viitattu 16.4.2025. Saatavilla osoitteessa <https://nytkis.org/ajankohtaista/tiedotteet/hallituksen-leikkaukset-tilastokeskukseen-uhkaavat-heikentaa-suomen-tasa-arvotilastointia/>
- NYTKIS: Naisjärjestöt Yhteistyössä. (30.1.2025). *Kannanotto: Sukupuolentutkimuksen asema on turvattava Itä-Suomen yliopistossa*. Viitattu 16.4.2025. Saatavilla osoitteessa <https://nytkis.org/ajankohtaista/kannanotto-sukupuolentutkimuksen-asema-on-turvattava-ita-suomen-yliopistossa/>
- OHCHR: the Office of the High Commissioner for Human Rights. (2023). *Freedom of speech is not freedom to spread racial hatred on social media: UN experts*. Viitattu 9.4.2025. Saatavilla osoitteessa <https://www.ohchr.org/en/statements-and-speeches/2023/01/freedom-speech-not-freedom-spread-racial-hatred-social-media-un>

- OHCHR: the Office of the High Commissioner for Human Rights. (n.d.) *Our Mission*. Viitattu 9.4.2025. Saatavilla osoitteesta <https://www.ohchr.org/en/about-us>.
- Ólafsdóttir, K., & Rúðólfsdóttir, A. G. (2023-02). “I am not a monster”: An affective–discursive analysis of men's perspectives on their engagement in violence against women. *Feminism & psychology*, 33(1), 126-143. <https://doi.org/10.1177/09593535221105341>
- Opetushallitus. (2014). Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96. Helsinki: Opetushallitus. Viitattu 15.4.2025. Saatavilla osoitteesta: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- Opetushallitus. (2019). Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019. Määräykset ja ohjeet 2019:2a. Helsinki: Opetushallitus. Viitattu 15.4.2025. Saatavilla osoitteesta: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2019.pdf
- Ozkazanc-Pan, B. (2024). Decolonizing Masculinities: A decolonial and transnational perspective. Teoksessa Hearn, J., Aavik, K., Collinson, D. L. & Thym, A(toim.) *Routledge handbook on men, masculinities and organizations: Theories, practices and futures of organizing*. (77–90). Routledge.
- Paasonen, S. (2013). Ihmisiä, kuvia, tekstejä ja teknologioita. Teoksessa Laaksonen, Matikainen & Tikka(toim.) *Otteita verkosta: Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Vastapaino.
- Paternotte, D., & Kuhar, R. (2018-01-01). Disentangling and Locating the “Global Right”: Anti-Gender Campaigns in Europe. *Politics and governance*, 6(3), 6-19. <https://doi.org/10.17645/pag.v6i3.1557>
- Pease, B. (2024). Allyship and accountability in organizations engaging men in violence prevention: principles, practices and political dilemmas. Teoksessa Hearn, J., Aavik, K., Collinson, D. L. & Thym, A(toim.) *Routledge handbook on men, masculinities and organizations: Theories, practices and futures of organizing*. (388–401). Routledge.
- Pedwell, C., & Whitehead, A. (2012-08). Affecting feminism: Questions of feeling in feminist theory. *Feminist theory*, 13(2), 115-129. <https://doi.org/10.1177/1464700112442635>
- Perussuomalaiset. (2025). *Perussuomalaisen kunta- ja aluevaaliohjelman 2025*. Viitattu 15.4.2025. Saatavilla osoitteesta: <https://www.perussuomalaiset.fi/psn-kunta-ja-aluevaaliohjelman-2025/>
- Pettersson, K., & Norocel, O. C. (2024-04). Vernacular constructions of the relationship between freedom of speech and (potential) hate speech: The case of Finland. *European journal of social psychology*, 54(3), 701-714. <https://doi.org/10.1002/ejsp.3045>
- Pietikäinen, S. & Mäntynen, A. (2019). *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Vastapaino.

- PTK (27.11.2014) PTK 120/2014: Pöytäkirja eduskunnan täysistunnosta. Viitattu 14.4.2025. Saatavilla osoitteessa https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Poytakirja/Documents/ptk_120+2014.pdf
- Raussi-Lehto, E., Klemetti, R. & Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2014). *Edistä, ehkäise, vaikuta: Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014-2020*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Rinne, J., Kajander, A., Haanpää, R., Frykman, J., & Helsingin yliopisto. (2020). *Affektit ja tunteet kulttuurien tutkimuksessa*. Suomen kansatieteilijöiden yhdistys Ethnos ry. <https://doi.org/10.31885/9789526850962>
- Ritamies, M., & Väestöliitto. (2006). *Sinappikylvystä ehkäisy pilleriin: Suomalaisen perhesuunnittelun historia*. Väestöliitto. Saatavilla osoitteessa https://www.vaestoliitto.fi/uploads/2020/12/40915a62-suomal-perhesuunnittelun-historia_pdf-kirja.pdf
- Sakki, I., & Martikainen, J. (2022-04). ‘Sanna, Aren't You Ashamed?’ Affective-discursive practices in online misogynist discourse of Finnish prime minister Sanna Marin. *European journal of social psychology*, 52(3), 435-447. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2827>
- Saresma, T. (2020). Vihan sfäärit: Valkoisten heteromiesten affektiivinen mobilisaatio sosiaalisessa mediassa. Teoksessa Rinne, J., Kajander, A. & Haanpää, R.(toim.) *Affektit ja tunteet kulttuurien tutkimuksessa*. (196–243). Suomen kansatieteilijöiden yhdistys Ethnos ry. <https://doi.org/10.31885/9789526850962>
- Saresma, T., Rossi, L. & Juvonen, T. (2010). *Käsikirja sukupuoleen*. Vastapaino.
- Saresma, T., Kyrölä, K., Koistinen, A., & khanna, a. (2018). The multiple futures of feminism: Bad feelings, the potential of story-telling, and unruly politics. *Sukupuolentutkimus-Genusforskning*, 31(2), 41-46.
- Saresma, T., Karkulehto, S. & Varis, P. (2020). *Gendered Violence Online: Hate Speech as an Intersection of Misogyny and Racism*. Teoksessa Husso, M., Karkulehto, S., Saresma, T., Laitila, A., Eilola, J. & Siltala, H.(toim.) *Violence, Gender and Affect: Interpersonal, Institutional and Ideological Practices*. Switzerland: Springer International Publishing AG. https://doi.org/10.1007/978-3-030-56930-3_11
- Saresma, T. & Tulonen, U. (2023). Performing Disgust: Affective Intersections of Misogyny, Racism, and Homophobia in Radical-Right Online Discussion. Teoksessa Ylönen, S., Kosonen, H. & Ryyänen, M.(toim.) *Cultural Approaches to Disgust and the Visceral*. (74–89). Taylor & Francis. <https://doi.org/10.4324/9781003205364-9>
- Sosiaali- ja terveysministeriö. (20.12.2022). *Aborttilain muutokset on vahvistettu*. Viitattu 14.4.2025. Saatavilla osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/-/1271139/aborttilain-muutokset-on-vahvistettu>
- Stierncreutz, M., & Tienari, J. (2023-07). Shaped by resistance: Discursive politics in gender equality work. *Gender, work, and organization*, 30(4), 1178-1198. <https://doi.org/10.1111/gwao.12960>

- Sudenkaarne, T., & Blell, M. (2022-03). Reproductive justice for the haunted Nordic welfare state: Race, racism, and queer bioethics in Finland. *Bioethics*, 36(3), 328-335. <https://doi.org/10.1111/bioe.12973>
- Takala, T., & Häyry, M. (2023-07). Physicians Controlling Women's Reproductive Choices: The Slow Liberalization of Abortion Laws in Finland. *Cambridge quarterly of healthcare ethics*, 32(3), 391-396. <https://doi.org/10.1017/S0963180122000871>
- Tong, R., & Botts, T. F. (2024). *Feminist thought: A more comprehensive introduction* (Sixth edition.). Routledge.
- Trasek. (30.6.2017). EUROOPAN KOMISSION KANNANOTTO: LISÄÄNTYMISKYVYTTÖMYYSVAATIMUKSESTA LUOVUTTAVA SUKUPUOLEN JURIDISEN VAHVISTAMISEN EHTONA. Tiedotteet. Viitattu 14.4.2025. Saatavilla osoitteessa <https://trasek.fi/2017/06/30/euroopan-komission-kannanotto-lisaantymiskyvyttomyysvaatimuksesta-luovuttava-sukupuolen-juridisen-vahvistamisen-ehdona/>
- Ulkoministeriö. (n.d.). *Pekingin julistus ja toimintaohjelma*. Viitattu 12.3.2025. Saatavilla osoitteessa https://um.fi/documents/35732/0/Pekingin_julistus_ja_toimintaohjelma.pdf/6672475c-2ada-09a5-b0a2-af54616ba064
- WEST, C., & ZIMMERMAN, D. H. (2009-02-01). ACCOUNTING FOR DOING GENDER. *Gender & society*, 23(1), 112-122. <https://doi.org/10.1177/0891243208326529>
- Wetherell, M. (2012). *Affect and emotion: A new social science understanding*. SAGE.
- Wetherell, M. (2013-12-01). Affect and discourse – What's the problem? From affect as excess to affective/discursive practice. *Subjectivity*, 6(4), 349-368. <https://doi.org/10.1057/sub.2013.13>
- Yle. (26.6.2024). Salakuvaajat vaanivat naisia kauppojen irtokarkkihyllyillä – Ylilaudalla jaetaan kuvia naisten takapuolista. *Yle.fi*. Viitattu 27.5.2025. Saatavilla osoitteessa <https://yle.fi/a/74-20096231>
- Yle. (21.8.2024). Biologi todisti, kun metsäkone jyräsi uhanalaisten simpukoiden yli: ”Kuljettaja totesi, että voisit ottaa rintaliivit pois”. *Yle.fi*. Viitattu 27.5.2025. Saatavilla osoitteessa <https://yle.fi/a/74-20106446>
- Yle. (28.1.2025). Lähes puolet suomalaisista työntäisi aikuisille lapsille enemmän hoivavastuuta ikääntyneistä. *Yle.fi*. Viitattu 27.5.2025. Saatavilla osoitteessa <https://yle.fi/a/74-20138677>
- Ylöstalo, H. (2016-10-01). Organizational perspective to gender mainstreaming in the Finnish state administration. *International feminist journal of politics*, 18(4), 544-558. <https://doi.org/10.1080/14616742.2016.1149307>
- Zheng, R. (2020). # NotAllMen and# NotMyPresident: The Limits of Moral Disassociation. *EurAmerica*, 50(4).

Äystö, T., & Hjelm, T. (2024-01-01). Religion as a troublesome resource in Finnish abortion debates. *Religion, state & society*, 52(1), 3-20.
<https://doi.org/10.1080/09637494.2023.2298065>